

๒ 1047๓๓๘1

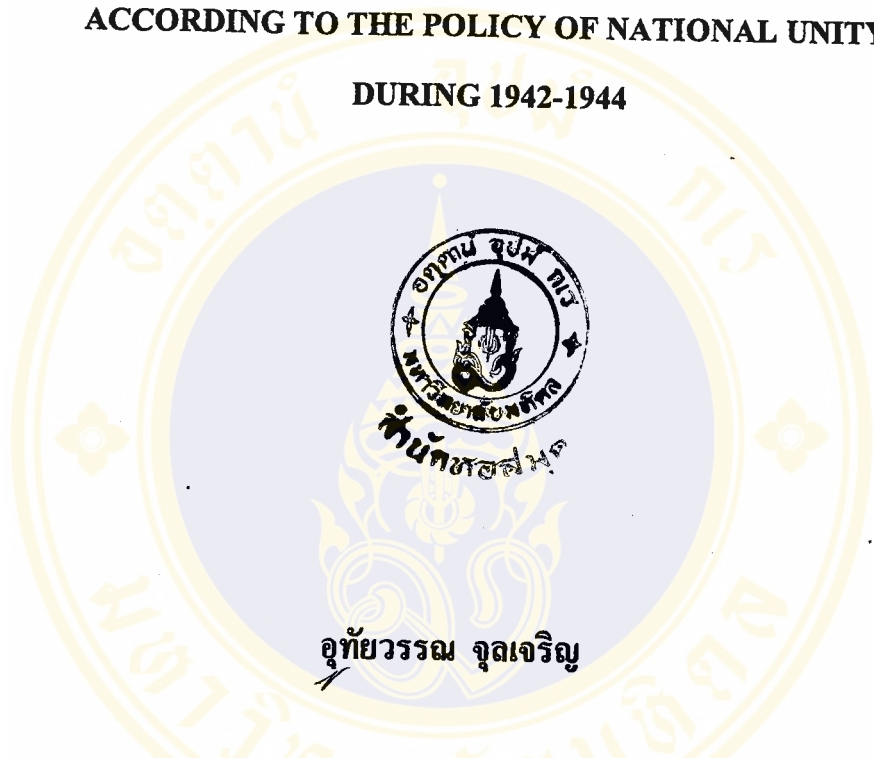
การศึกษาคำขวัญตามแผนนโยบายสร้างชาติของจอมพล ป.พิบูลสงคราม

ในระหว่าง พุทธศักราช 2485-2487

A STUDY OF FIELD MARSHAL PHIBUNSONGKHRAM'S SLOGANS

ACCORDING TO THE POLICY OF NATIONAL UNITY

DURING 1942-1944

อุทัยวรรณ จุลเจริญ

ฉบับนี้หนานาร
จาก
บัณฑิตวิทยาลัย ม.มหิดล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาภาษาศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

๑๓๗
๑๘๓๓
๒๕๔๐

Copyright by Mahidol University

พ.ศ. 2540

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

การศึกษาคำขวัญตามแผนนโยบายสร้างชาติของจอมพล ป.พิบูลสงคราม
ในระหว่าง พุทธศักราช 2485-2487

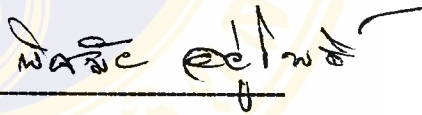
อุทัยวรรณ จุลเจริญ

ผู้วิจัย

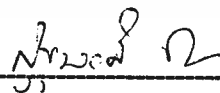
เรืองเดช ปั่นเขื่อนขัตติย์, Ph.D.

ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

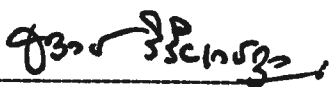
พิศมัย อัญโพธิ์, Ph.D.

กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

สุกุมมาวดี ขำหิรัญ, M.A.

กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

อดุลย์ วิริยเวชกุล พ.บ.,น.บ.,F.R.C.P

คณบดี

บัณฑิตวิทยาลัย

สุจิตต์ลักษณ์ ดีผดุง, M.A., Ph.D.

ประธานคณะกรรมการประจำหลักสูตร

ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต university

สาขาภาษาศาสตร์

สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

การศึกษาคำขวัญตามแผนนโยบายสร้างชาติของจอมพล ป.พิบูลสงคราม

ในระหว่าง พุทธศักราช 2485-2487

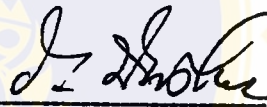
ได้รับการพิจารณาอนุมัติให้ นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์

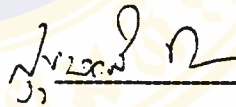
อุทัยวรรณ จุฬเจริญ

ผู้วิจัย

เรืองเดช ปันเจ็อนชิตย์, Ph.D.

ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

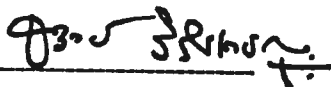
สุขุมาวดี ขำหิรัญ, M.A.

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

สุจิตต์ลักษณ์ ดีผดุง, M.A., Ph.D.

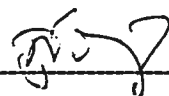
กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

อดุลย์ วิริยะเวชกุล พ.บ., น.บ., F.R.C.P

คณบดี

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

คุณหญิงสุริยา รัตนกุล, Ph.D.

ผู้อำนวยการ

สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท

มหาวิทยาลัยมหิดล

ชื่อวิทยานิพนธ์ การศึกษาคำขวัญตามแผนนโยบายสร้างชาติของจอมพล ป.
พิบูลสงครามในระหว่างพุทธศักราช 2485-2487

ผู้วิจัย อุทัยวรรณ จุลเจริญ

ปริญญา ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ภาษาศาสตร์)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

เรืองเดช ปิ่นเชื่อนชิตย์, Ph.D.

พิศมัย อยุธยา, Ph.D.

สุขุมาวดี ขำหิรัญ, M.A.

วันที่สำเร็จการศึกษา 20 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2540

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นการศึกษาคำขวัญตามแผนนโยบายสร้างชาติของจอมพล.พิบูลสงครามในระหว่างพุทธศักราช 2485-2487 โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาคือ ศึกษาการใช้อักษรวิหิตไทยในสมัยนั้น ลักษณะโครงสร้างคำขวัญ รวมทั้งศึกษาคุณค่าจริยธรรมที่ปรากฏในคำขวัญ โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 6 บทคือ บทที่ 1 บทนำ บทที่ 2 กล่าวถึงชีวิตและผลงานของจอมพล.พิบูลสงคราม บทที่ 3 ศึกษาลักษณะโครงสร้างของคำขวัญและการใช้คำในคำขวัญ บทที่ 4 ศึกษาถึงลักษณะอักษรวิหิตในคำขวัญ บทที่ 5 กล่าวถึงการแบ่งประเภทคำขวัญตามสิ่งที่อ้างถึงและการวิเคราะห์คุณค่าจริยธรรมที่ปรากฏในคำขวัญ ส่วนบทที่ 6 เป็นบทสรุปและข้อเสนอแนะ

ผลจากการศึกษาพบว่า ลักษณะโครงสร้างแบ่งเป็น 3 ส่วนคือ ลักษณะของคำขวัญในเรื่องของการใช้คำประสม, ลักษณะคำขวัญที่เป็นประโยคธรรมดาและประโยคสัมผัส นอกจากนี้ยังพบว่า ลักษณะอักษรวิหิตไทยในคำขวัญแตกต่างจากอักษรวิหิตไทยในสมัยปัจจุบัน อาทิเช่น การเปลี่ยนแปลงพยัญชนะต้น, ตัวสะกดและสระ นอกจากนี้ยังได้ทราบกลวิธีที่ใช้ในการปลูกฝังจริยธรรมแก่ประชาชนในสมัยนั้น

Thesis Title   **A STUDY OF FIELD MARSHAL PHIBUNSONGKHRAM'S
SLOGANS ACCORDING TO THE POLICY OF NATIONAL
UNITY DURING 1942-1944**

Name   **Uthaiwan Julcharoen**

Degree   **Master of Arts (Linguistics)**

Thesis Supervisory Committee

Ruendet Pankhuenkhat, Ph.D.

Phitsamay Yupho, Ph.D.

Sukuma-vadee Khamhiran, M.A.

Date of Graduation   **20 February B.E. 2540 (1997)**

Abstract

The thesis is a study of Field Marshal Phibunsongkhram's slogan according to the policy of National Unity during 1942-1944. The main purpose of this study is to analyze the alphabetical system, structures and morals as found in these slogans. This study is divided into 6 chapters. Chapter 1 is an introduction. Chapter 2 presents the life of Field Marshal P.Phibunsongkhram and his accomplishment. Chapter 3 describes the structure and lexical usage of the slogan. Chapter 4 is the alphabetical systems. Chapter 5 is the description of moral in the slogans. Chapter 6 is the conclusion and the suggestion for further studies.

Based on the analysis, the structure of the slogans is found to be 3 patterns, i.e. compound words, simple sentences and rhyming sentences including the difference in style of Thai writing during 1942-1944 and 1966.

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ดร.เรืองเดช ปันเขื่อนขันธ์ ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาและควบคุมงานวิทยานิพนธ์ตั้งแต่เริ่มต้น จนกระทั่งสำเร็จด้วยความเอาใจใส่อย่างดีตลอดมา พร้อมกันนี้ขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ควบคุมการสอบวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ผู้วิจัย ในขณะที่ศึกษาอยู่ที่สถาบันนี้ ทั้งนี้ขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อ คุณแม่ ญาติพี่น้อง รวมทั้งเพื่อน ๆ ที่เป็นกำลังใจในการฟันฝ่าอุปสรรคต่างๆ จนมาถึงทุกวันนี้

คุณค่าประโยชน์อันพึงได้จากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตเวทิตาคุณแก่ท่านผู้มีพระคุณที่กล่าวมาแล้วข้างต้นทุกท่าน

อุทัยวรรณ จุลเจริญ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	1
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	2
สารบัญ	3
บทที่ 1 บทนำ	7
1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหา	7
1.2 วัตถุประสงค์ในการศึกษา	9
1.3 ขอบเขตในการศึกษา	9
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	10
1.5 วิธีการดำเนินการศึกษา	10
1.6 คำศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา	10
1.7 ผลงานและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องรวมทั้งเอกสาร	11
บทที่ 2 ชีวิตและผลงานของจอมพล ป.พิบูลสงคราม	13
2.1 ชีวิตส่วนตัว	13
2.2 ชีวิตการเมือง	17
2.3 ผลงานของจอมพล ป.พิบูลสงคราม	28

บทที่ 3 ลักษณะโครงสร้างและการใช้คำในคำขวัญ	64
3.1 ลักษณะโครงสร้างของคำขวัญ	64
3.1.1 ประโยค	64
3.1.1.1 ประโยคที่มีลักษณะธรรมดา	65
3.1.1.1.1 ประโยคที่มีการละประธาน	65
3.1.1.1.2 ประโยคที่ไม่มีการละประธาน	68
3.1.1.2 ประโยคที่มีลักษณะสัมผัส	70
3.1.1.2.1 ประโยคที่มีการละประธาน	71
3.1.1.2.2 ประโยคที่ไม่มีการละประธาน	72
3.2 การใช้คำในคำขวัญ	74
3.2.1 การใช้คำประสม	74
1. คำประสมอิสระ	75
2. คำประสมซ้อน	75
3. คำประสมแย้ง	76
4. คำประสมคู่	76
5. คำประสมซ้ำ	76
6. คำประสมสัมผัส	78
3.2.2 การใช้คำเชิงอ้างอิง	81
บทที่ 4 ลักษณะอักขรวิธีในคำขวัญ	83
4.1 อักขรวิธีในคำขวัญ	86
4.1.1 ตัวอักษร	91
4.1.2 สระ	92
4.2 เปรียบเทียบอักขรวิธีคำขวัญกับอักขรวิธีในปัจจุบัน	92
4.2.1 การเปลี่ยนแปลงพัญชนะต้น	92
4.2.1.1 การเปลี่ยนพัญชนะต้น	92

4.2.1.2	การเพิ่มพัญชนะต้น	94
4.2.1.3	การลดพัญชนะต้น	95
4.2.2	การเปลี่ยนแปลงพัญชนะท้าย	95
4.2.2.1	การเปลี่ยนพัญชนะท้าย	95
4.2.2.2	การเพิ่มตัวสะกด	97
4.2.2.3	การลดตัวสะกด	97
4.2.3	การเปลี่ยนแปลงสระ	98
4.2.3.1	การเปลี่ยนสระ	98
4.2.3.1.1	การเปลี่ยนรูปสระ เสียงคงเดิม	98
4.2.3.1.2	การเปลี่ยนรูปและเสียง	99
4.2.3.2	การเพิ่มสระ	99
4.2.3.3	การลดสระ	99
4.3	ทัศนคติของผู้วิจัย	99
บทที่ 5	การแบ่งประเภทคำขวัญตามสิ่งที่อ้างถึง และการวิเคราะห์คุณค่าจริยธรรมที่ปรากฏในคำขวัญ	101
5.1	การแบ่งประเภทคำขวัญตามสิ่งที่อ้างถึง	101
5.1.1	คำขวัญเกี่ยวกับการรู้หนังสือ	101
5.1.2	คำขวัญเกี่ยวกับการสาธารณสุขขั้นมูลฐาน	102
5.1.3	คำขวัญเกี่ยวกับการปฏิบัติตามวัฒนธรรม	104
5.1.4	คำขวัญเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ	107
5.1.5	คำขวัญเกี่ยวกับจริยธรรม	110
5.1.6	คำขวัญเกี่ยวกับการรักษาดี	111

5.2 การวิเคราะห์คุณค่าจริยธรรมที่ปรากฏในคำขวัญ	118
5.2.1 ความรับผิดชอบ	118
5.2.2 ความซื่อสัตย์	119
5.2.3 ความมีเหตุผล	119
5.2.4 ความกตัญญูกตเวที	120
5.2.5 ความมีระเบียบวินัย	120
5.2.6 ความเสียสละ	120
5.2.7 ความสามัคคี	121
5.2.8 ความมรยัสถ์	121
5.2.9 ความอดุสาหะ	122
5.3 อิทธิพลคำขวัญสร้างชาติที่มีผลต่อการดำรงชีวิตของชาวไทย ในปัจจุบัน	122
บทที่ 6. สรุปผลและข้อเสนอแนะ	126
6.1 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล	126
6.2 ข้อเสนอแนะ	133
บรรณานุกรม	134
ประวัติผู้วิจัย	137

1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหา

จากอดีตถึงปัจจุบัน ทุกรัฐ ทุกประเทศจะต้องเผชิญกับปัญหาสังคมซึ่งมีหลายประการ อาทิเช่น ปัญหาคนว่างงาน ปัญหาความยากจน ปัญหาเยาวชน ปัญหาสตรี ฯลฯ แต่ปัญหาของทุกประเทศจะแตกต่างกันตรงที่ความมากน้อยและความรุนแรงของปัญหาเหล่านั้น ฉะนั้น การแก้ปัญหาโดยวิธีการขจัด และการลดปัญหาของสังคมจึงเป็นนโยบายและเป้าหมายสำคัญของรัฐทุกรัฐเพราะกระทบต่อความมั่นคงและความเจริญของประเทศนั้น ๆ

เครื่องมืออย่างหนึ่งที่ถูกนำมาใช้ตามนโยบายของรัฐเพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ ดังกล่าวคือ ภาษาเพราะภาษาเป็นเครื่องมือสื่อสารของมนุษย์ ภาษาจึงมีหน้าที่สำคัญหลายประการรวมทั้งการใช้รับรู้และเข้าใจกฎเกณฑ์และค่านิยมทางสังคม ได้อย่างดีถ้วนและถ่องแท้ ฉะนั้น ภาษาจึงถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือของรัฐเพื่อการสื่อสารที่ถูกต้องและเหมาะสม ในการสร้างความเข้าใจแก่ประชาชนเพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายของนโยบายที่รัฐวางไว้

ในอดีต ประเทศไทย สมัยพญาท่านนาชกรรัฐมนตรีจอมพล ป.พิบูลสงครามได้ดำเนินการวางแผนนโยบายของรัฐบาลที่ชื่อว่า “นโยบายสร้างชาติ” นโยบายนี้ต้องอาศัยความร่วมมือและสนับสนุนจากประชาชน เพื่อให้การดำเนินงานของรัฐประสบความสำเร็จตามนโยบายที่ได้วางไว้ ดังนั้นก่อนที่จะได้รับความร่วมมือและสนับสนุนจากประชาชน รัฐบาลจึงต้องสร้างความเข้าใจแก่ประชาชน เพื่อให้ได้รับความไว้วางใจและเชื่อถือจากประชาชน

ดังนั้น รัฐบาลจึงได้ใช้ภาษาเป็นเครื่องมือสื่อความเข้าใจ ชักชวนจูงใจ ปลุกฝังสิ่งที่ดีงามให้แก่ประชาชน โดยปรากฏในรูปแบบของสื่อต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นบทเพลงปลุกใจ บทความทางวิทยุและหนังสือพิมพ์ รวมทั้งคำขวัญ ซึ่งล้วนแต่เป็นนโยบายและผลงานของท่านผู้นำสมัยนั้น

จุดกำเนิดของคำขวัญเริ่มขึ้นในสมัยจอมพล ป.พิบูลสงครามนี้เอง จากการวิจัยเรื่องคำขวัญในภาษาไทย โดย ผ.ศ.นววรรณ พันธุมธธา ได้สันนิษฐานไว้ว่าน่าจะมีผู้คิดใช้คำว่า

"คำขวัญ" ขึ้นในระหว่างปีพุทธศักราช 2485-2487 เหตุที่ประมาณเวลาไว้ดังนี้ เพราะจากการสัมภาษณ์ท่านผู้หญิงละเอียด พิบูลสงคราม ผู้คิดคำว่า " คำขวัญ "เป็นกรรมการสำนักวัฒนธรรมแห่งชาติ สภาวัฒนธรรมแห่งชาติเริ่มก่อตั้งในปีพุทธศักราช 2485 ดังนั้นคำว่า คำขวัญก็จะต้องมีขึ้นก่อนปีพุทธศักราช 2487 หรือในปีพุทธศักราช 2487 ทั้งนี้เพราะจากเอกสารที่เก่าที่สุดพบว่า คำขวัญคือหนังสือเค้าโครงงานของสำนักวัฒนธรรมฝ่ายหญิง ดิพิมพ์ ในปีพุทธศักราช 2487 ซึ่งมีข้อความว่า

"ให้หญิงไทยถือเกียรติเป็นคำขวัญสูงสุด
รู้จักรักเกียรติของชาติ ของสกุล และของตน
ไม่เห็นแก่ทรัพย์สมบัติยิ่งกว่าเกียรติ
ไม่ปล่อยตัวให้เสื่อมเกียรติโดยรับอาชีพที่
ทำให้เสียศักดิ์ เสือสกุล"

ก่อนหน้านั้นข้อความที่มีคติเตือนใจทำนองเดียวกันกับคำขวัญจะใช้คำอื่นเรียก เช่น ในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ใช้คำว่า ข้อกำกับใจ ภาษิต และสุภาษิต นอกจากนั้นในปาฐกถาเรื่อง รัฐนิยมของพระคุณยทรรคนันท์ปฏิภาณ ซึ่งพิมพ์เมื่อปีพุทธศักราช 2485 ท่าน ได้กล่าวถึงคติและคติประจำใจ ความหมายของคำขวัญอาจจะไม่ตรงกับที่ใช้ในปัจจุบัน

สาเหตุที่ทำให้จอมพล ป.พิบูลสงคราม ได้กำหนดคำขวัญตามแผนนโยบายสร้างชาตินี้มีสาเหตุสำคัญอยู่ 2 ประการ

สาเหตุประการแรก เนื่องมาจากสภาพสังคม ในสมัยนั้นบ้านเมืองระส่ำระสาย เพราะเกิดสงครามมหาเอเซีย บุรพชาขวัญกำลังใจของประชาชนก็อยู่ในภาวะตื่นตระหนก ไม่มีกำลังใจในการประกอบอาชีพหรือต่อสู้ป้องกันประเทศ

สาเหตุประการที่สอง เนื่องมาจากท่านผู้นำต้องการให้ประเทศไทยเป็นอารยะประเทศ และต้องการให้ประชาชนคนไทยเป็นอารยะชนโดยทั่วกัน ดังนั้น ท่านจึงต้องการปลุกฝังระเบียบแบบแผน และวัฒนธรรมแก่ประชาชน

ผลของการปลุกฝังคุณค่าจริยธรรมที่ปรากฏในคำขวัญสมัยนั้นมีผลสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน ที่พอจะเห็นได้จากวัฒนธรรมประการหนึ่งก็คือ วัฒนธรรมในการรับประทานอาหาร จากคำขวัญที่ว่า "ไทยนิยมซื่อสัตย์ในการกิน" คำขวัญดังกล่าวนี้สามารถทำให้ประชาชนชาวไทยหันมาสนใจในการใช้ซื่อสัตย์ในการรับประทานอาหารจนถึงปัจจุบันนี้

ประโยชน์ของคำขวัญได้ช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้น เช่น การมีสุขภาพอนามัย บุคลิกภาพ เป็นต้น นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบว่า ลักษณะการใช้อักษรวิธีในสมัยนั้นแตกต่างจากสมัยนี้ ดังนั้นการศึกษาคำขวัญ นอกจากจะบันทึกอัตชีวประวัติของจอมพล ป. พิบูลสงคราม ผลงานของท่าน จริยธรรมที่ได้สอดแทรกในคำขวัญ ลักษณะโครงสร้างคำขวัญ ยังรวมถึง ลักษณะการใช้อักษรวิธีซึ่งเป็นประโยชน์ในการศึกษาวิจัยเพื่อเป็นแหล่งข้อมูลความรู้ในทางประวัติศาสตร์ สังคม วัฒนธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ภาษา แก่เยาวชนรุ่นหลังต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ในการศึกษา

1. เพื่อศึกษาการใช้อักษรวิธีไทยในช่วงพุทธศักราช 2485-2487 ที่ปรากฏในคำขวัญ
2. เพื่อศึกษาลักษณะ โครงสร้างคำขวัญ ทั้งด้านไวยากรณ์และคำ
3. เพื่อศึกษาคุณค่าจริยธรรมที่ปรากฏในคำขวัญ

1.3 ขอบเขตในการศึกษา

1. ศึกษาเฉพาะคำขวัญที่เกิดตามแผนนโยบายสร้างชาติของจอมพลป.พิบูลสงครามในช่วงระหว่างพุทธศักราช 2485-2487
2. ศึกษาคำขวัญปลุกเร้ากระตุ้น และให้กำลังใจแก่ประชาชนในช่วงสงครามมหาเอเชียบูรพา
3. ศึกษาคำขวัญจำนวน 344 คำขวัญ ที่รวบรวมมาจากเอกสารและสิ่งพิมพ์เก่าที่ถูกเก็บไว้ที่หอสมุดแห่งชาติ โดยสิ่งพิมพ์เก่ามีทั้งประเภทรายปีกับและรายวัน รวมทั้งรายเดือน โดยแบ่งเป็น
หนังสือพิมพ์รายวัน จำนวน 6 ฉบับ ได้แก่ ไทยใหม่ ศรีกรุง นิกร
สยามนิกร ประมวลวัน สารสาสน์
นิตยสารรายปีกับ จำนวน 5 ฉบับ ได้แก่ ยุวชนทหาร ส้างตนเอง เทศาภิบาล
ชีวิตไทย
นิตยสารรายเดือน จำนวน 1 ฉบับ ได้แก่ ข่าวโฆษณาการ
4. ข้อมูลที่นำมาศึกษาอยู่ในช่วงตั้งแต่ วันที่ 1 มกราคม 2485-31 ธันวาคม พุทธศักราช

2487

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงลักษณะอักษรวิจิไทยและลักษณะโครงสร้างประโยคคำขวัญของจอมพล ป.พิบูลสงคราม
2. ทราบถึงแนวความคิดทางด้านจริยธรรม วัฒนธรรมของผู้นำในการปลุกใจ ชักชวน ปลุกฝังคนไทย
3. เป็นประโยชน์ในการศึกษาประวัติศาสตร์ของชาติแก่เยาวชนรุ่นหลัง
4. เป็นประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าและวิจัยทางด้านภาษาศาสตร์และมานุษยวิทยา วัฒนธรรม

1.5 วิธีดำเนินการศึกษา

1. นำข้อมูลที่รวบรวมได้มาศึกษาลักษณะคำขวัญตามแผนนโยบายสร้างชาติของจอมพล ป.พิบูลสงคราม
2. นำข้อมูลที่รวบรวมได้มาศึกษาลักษณะ โครงสร้างของคำขวัญโดยใช้หลักทฤษฎี โครงสร้าง
3. นำข้อมูลที่รวบรวมได้มาศึกษาอักษรวิจิไทยที่ปรากฏในคำขวัญเทียบกับอักษรวิจิในปัจจุบัน
4. ศึกษาคุณค่าจริยธรรมที่มีปรากฏในคำขวัญ โดยการวิเคราะห์ตามความหมาย

1.6 คำศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา

- 1.6.1. คำขวัญ หมายถึง ถ้อยคำอวยพร, ข้อความให้ศีลให้พร, คำพูดให้เกิดกำลังใจ (พจนานุกรมไทย บริษัท รวมสาสน์ 1977 จำกัด)

1.6.2. นโยบายสร้างชาติ หมายถึงแผนงานที่รัฐบาลได้กำหนดไว้เพื่อเสริมสร้างและปรับปรุงประเทศให้เจริญก้าวหน้าเสมออารยประเทศ จอมพล ป.พิบูลสงครามได้กล่าวถึงความหมายของคำว่า "สร้างชาติ" ไว้ดังนี้

คำว่า สร้างชาติ นั้นเป็นคำสั้นอันได้ละความหมายไว้ให้เข้าใจกันมากกว่าตัวอักษร 2 พยางค์ที่ปรากฏอยู่ เพราะฉะนั้น จึงอาจมีผู้เถียงว่า ชาติมีมานานแล้ว เหตุใดจึงจะต้องมาสร้างกันให้เป็นอะไรขึ้นมาอีก แท้จริงความหมายการสร้างชาตินั้นมีว่า ชาติไทยมีอยู่แล้ว

แต่สถานะบางอย่างของชาติยังไม่ขึ้นถึงขั้นระดับสมความต้องการของประเทศไทย เราจำเป็นต้องพร้อมใจกันสร้างเพิ่มเติมให้ดีขึ้นกว่าเดิม ช่วยกันปรับปรุงไปจนกว่าเราทุกคนจะพอใจหรืออย่างน้อยก็ได้ระดับเสมออารยประเทศ (แผนกเก็บสละ, ปีกที่ 1 แผ่นที่ 35/1 เรื่อง คำวิงวอนของนายกรัฐมนตรีแด่พี่น้องสตรีไทย เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พุทธศักราช 2484)

1.7 ผลงานและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเพื่อศึกษาลักษณะคำขวัญ ผู้วิจัยได้ศึกษาหนังสือ เอกสารงานวิจัยและวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องและนำเสนอเป็นหัวข้อดังนี้คือ

1.7.1. วิทยานิพนธ์และหนังสือที่เกี่ยวข้องกับอักษรวิธิ

1.7.2. เอกสารเกี่ยวข้องกับวลีสำเร็จรูป

1.7.1. วิทยานิพนธ์และหนังสือที่เกี่ยวข้องกับอักษรวิธิ

พระยาอุปทิศศิลปสารได้กล่าวไว้ในหนังสือ อักษรวิธิ วจีวิภาค และวากยสัมพันธ์ โดยกล่าวถึง อักษรวิธิไว้ว่า "อักษรวิธิก็คือ แบบแผนที่ว่าด้วยตัวหนังสือ พร้อมทั้งวิธีเขียน อ่าน และใช้ตัวหนังสือให้ถูกต้องตามนิยม"

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2525 ได้กล่าวไว้ว่า "อักษรวิธิแปลว่า คำราที่ว่าด้วยตัวหนังสือและระเบียบการอ่านและเขียนตัวหนังสือ"

อภิวัน เชื้อไทย (2526) ได้กล่าวถึงอักษรวิธิไว้ว่า "การเขียนในสมัยรัตนโกสินทร์ ตอนต้นยังไม่มีระเบียบ ในการเขียนที่ยึดไว้เป็นหลักเดียวกัน การเขียนคำนั้นมุ่งที่จะถ่ายทอดจากเสียงพูดที่ใช้กันอยู่ในสมัยนั้น เพื่อสื่อความหมายมากกว่ามุ่งในเรื่องถูกต้องตาม ระเบียบการเขียน เมื่อรูปคำที่บันทึกไว้มีเสียงตรงกับคำที่จะสื่อความหมายที่ต้องการคำจะเขียนอย่างไรก็ได้ ยกตัวอย่างเช่น มานดา = มารดา สันชา = สัญญา

1.7.2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวลีสำเร็จรูป

ศ.ดร.คุณหญิงสุมิตรา รัตนกุล ได้บัญญัติคำว่า วลีสำเร็จรูปซึ่งแปลจากคำว่า stockphrases เพราะใช้แนวการสร้างคำว่าวลีสำเร็จรูปเป็นแนวเทียบ การใช้วลีสำเร็จรูปใช้เมื่อผู้พูดมาถึงข้อความที่ตนต้องการจะเปรียบเทียบ แต่สติปัญญาเชิงซ้ำ ไม่อาจหาคำเปรียบเทียบเหมาะสมกว่ามาแทนที่วลีเก่า ๆ ที่สร้างสำเร็จไว้ได้ จึงหันไปฉวยเอาวลีสำเร็จรูปเก่า ๆ มาใช้ซ้ำ ๆ ซาก ๆ ถ้าพิจารณาเนื้อความ จะเห็นได้ว่า วลีสำเร็จรูปส่วนมากมีข้อความในเชิงเปรียบเทียบเช่นแน่นเป็นขดทะนาน เหมือนตกระดั่งแป้ง ส่วนอีกประเภทหนึ่งเป็นการเล่นสัมผัสอักษรหรือสัมผัสสระ เช่น สัมสุกถูกไม้ หักร้างถางพง หลบลี้หนีหน้า น้ำใสใจคอสุดหล้าฟ้าเขียว ฯลฯ

บทที่ 2

ชีวิตและผลงานจอมพล ป.พิบูลสงคราม

2.1 ชีวิตส่วนตัวของจอมพล ป.พิบูลสงคราม

จอมพล ป.พิบูลสงคราม หรือ พันเอกหลวงสงคราม (แปลก จิตะสังคะ) เจ้าของสมญานาม นายกลอดกลาด ผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีคนที่ 3 ของประเทศไทย ต่อจากพระยาพหลพลพยุหเสนา เกิดเมื่อวันที่ 14 กรกฎาคม พุทธศักราช 2440 (ตรงวันพุธ แรม 1 ค่ำ ปีมะกา) ที่ตำบลบ้านแพ อำเภอบางขัน จังหวัดนครปฐม เป็นบุตรของนายจืดและนางสำอางค์ ชาวสวนผู้มีฐานะอยู่ในระดับปานกลาง การดำเนินชีวิตของครอบครัวดำเนินไปอย่างชาวไร่ชาวนาธรรมดาคนหนึ่ง

กล่าวได้ว่า ในชีวิตประวัติของนายกรัฐมนตรีแห่งประเทศไทยด้วยกันทั้งหมดมีท่านคนเดียวเท่านั้นที่ค่อนข้างจะมีบทบาทสำคัญอยู่มาก และเป็นนายกรัฐมนตรีครองตำแหน่งได้นานที่สุดในบรรดานายกรัฐมนตรีด้วยกันหรือแม้แต่ทั่วโลกก็ว่าได้ เคยถูกตั้งข้อหาว่าเป็นอาชญากรสงครามในสงครามโลกครั้งที่ 2 แต่หลุครอดมาได้เข้าขังกลับไปครองตำแหน่งนายกรัฐมนตรีอีกครั้งหนึ่ง เป็นดังคำขวัญที่ว่า "เชื่อผู้นำชาติพ้นภัย" "มาลาพาไปสู่มหาอำนาจ" ฯลฯ

ชีวิตในตอนเยาว์วัยของอดีตผู้นำคนหนึ่งของชาติไทยผู้นี้ เมื่อแรกเกิดก็มีผู้ทำนายทายทักว่า ค่อยไปภายภาคหน้าจะได้เป็นใหญ่เป็นโต โดยเหตุที่มีลักษณะพิเศษบริเวณใบหน้า นอกจากใบหน้าจะเกลี้ยงแล้วยังปรากฏว่าใบหูซึ่งยาวรีนั้นมีระดับต่ำกว่าตาจนผิวดึงตึง (คือเอาผ้าเช็ด หน้าคาคบิดทูลงมาจะเห็นนัยน์ตาได้อันดัด หรือถ้าปิดนัยน์ตาก็จะเห็นหูทั้งสองข้างได้เต็มรูป) ซึ่งหาไม่ได้ง่ายนักในบุคคลส่วนมาก เหตุนี้ผู้เป็นพ่อและแม่จึงขนานนามทารกน้อยนี้ว่าตามเสียงเล่าลือของชาวบ้านแถบนั้นที่พูดกันถึงลักษณะของทารกผู้นี้ว่า "แปลก" นั่นเอง

เมื่อเด็กชายแปลก พอมีอายุในเกณฑ์ที่จะเข้าเรียนได้แล้ว ก็ถูกส่งไปเข้าโรงเรียนวัดเขมาภิคาราม ที่นนทบุรี ใกล้บ้าน โดยมีเลขประจำตัวอันดับที่ 47 จนกระทั่งจบการศึกษาของโรงเรียนนี้เมื่ออายุได้ 12 ปี ตรงกับรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว อันอยู่ในระยะที่ประเทศสยามกำลังพัฒนาการศึกษาของเด็กอย่างเข้มแข็ง รวมทั้งวิชาการตามแบบอย่างของต่างประเทศก็ได้เริ่มขึ้นในสมัยนี้

เมื่อเด็กชายแปลกสำเร็จการศึกษาชั้นภาษาไทยแล้ว ประจวบเหมาะที่ท่านผู้ว่าราชการจังหวัดนครนทบุรีรู้จักครอบครัวของเขาดี จึงแนะนำให้บิดามารดาของเขาส่งพวกลูก ๆ ที่เป็นผู้ชายเข้าศึกษาวิชาทหารที่โรงเรียนนายร้อยทหารบก ซึ่งเป็นโรงเรียนนายร้อยทหารบกที่มีการสอนหลักสูตรสำหรับนักเรียนชั้นประถมและมัธยมอยู่ก่อนแล้ว (เพิ่งจะมาเลิกชั้นประถมเอาเมื่อรัชกาลพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว)

ผู้เป็นหัวหน้าครอบครัวจึงตัดสินใจส่งบรรดาลูก ๆ ที่เป็นผู้ชายเข้าไปศึกษาวิชาทหารที่โรงเรียนนายร้อยทหารบกนี้

เด็กชายแปลก ได้เข้าเป็นนักเรียนนายร้อยทหารบกเมื่อปีพุทธศักราช 2452 ขณะที่มีอายุ 12 ปีพอดี และได้หมายเลขประจำตัว 2175 ของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และในรุ่นเดียวกันดูเหมือนว่า เด็กชายแปลกจะมีอายุหรืออาวุโส น้อยที่สุดและรุ่นพี่ ๆ ขึ้นไปในตอนนั้นก็มิ หลวงอคุลยเดชจรต (บัตร พึ่งพระคุณ) ประยูร ภมรมนตรีและหลวงสวัสดิธรรมรงค์ และบุคคลสำคัญที่กล่าวนามมานี้ ต่อมาก็ได้มาร่วมงานในระบอบประชาธิปไตยด้วยกัน

ชีวิตสำคัญในตอนเป็นนักเรียนนายร้อยของจอมพลป.พิบูลสงครามหรือเด็กชายแปลก นั้นเป็นวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงจิตใจของเขาจากเด็กสงบเสงี่ยม และขี้อาย มาเป็นลูกผู้ชายที่มีชีวิตทหารเต็มตัว และที่อยู่ในระเบียบวินัยเป็นอันดี มีความกล้าหาญและเด็ดเดี่ยว การเล่าเรียนจัดอยู่ในขั้นดีและเมื่อสอบผ่านสำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนนายร้อยทหารบกเมื่อปีพุทธศักราช 2457 แล้ว ก็ได้รับพระราชทานร้อยตรี ในขณะที่เรียกว่าหนุ่มที่สุดในกองทัพบกซึ่งมีอายุเพียง 17 ปีเต็มเท่านั้น ก็ได้รับคำสั่งให้เข้าประจำกรมทหารปืนใหญ่ที่ 7 แห่งกองทัพน้อยที่ 2 มณฑลพิษณุโลก ซึ่งอยู่ที่ตัวจังหวัดพิษณุโลก ที่พิษณุโลกกลับเป็นจุดเริ่มต้นแห่งการรับราชการทหารของร้อยตรีแปลก ซิตตะสังคะ ต่อมาได้สมรสกับ คุณครูละเอียด (ละเอียด พันธุ์กระวี) ครูประจำโรงเรียนมิชชันนารี ซึ่งต่อมาได้ให้กำเนิดบุตร 6 คน ชาย 3 หญิง 3

อีก 2 ปีต่อมา ระหว่างพุทธศักราช 2464-2465 ร.ต.แปลกก็ได้รับการคัดเลือกจากกองทัพบก ให้เข้าไปศึกษาวิชาทหารต่อที่โรงเรียนนายทหารเสนาธิการ ที่กรุงเทพฯ เขาจึงพาภริยากลับเข้าสู่กรุงเทพฯ และเมื่อถึงคราวสอบไล่ปีสุดท้ายของโรงเรียนนายทหารเสนาธิการทหารบก ก็ปรากฏว่า ร.ต.แปลก สอบไล่ได้เป็นที่ 1 คะแนน 82.12% และมีร.ต.ทัศนัย นิยม

ศึก นายทหารม้าในรุ่นเดียวกันสอบไล่ได้เป็นที่ 2 กรมพระนครสวรรค์วรพินิต เสนาบดี
กระทรวงกลาโหมในสมัยนั้น จึงทรงส่งนายทหารทั้งสองไปศึกษาต่อที่กรุงปารีส ประเทศ
ฝรั่งเศส เมื่อเดือนพฤษภาคม พุทธศักราช 2467 และได้อาศัยอยู่กับครอบครัวของนายโมเรล
เป็นเวลา 8 เดือนในเดือนมีนาคม พุทธศักราช 2467 เข้าศึกษาวิชาคำนวณในโรงเรียน
Sorbonne ในปารีส และในระหว่างนั้นได้ศึกษาภาษาที่ L'ecole Alliance Francais ในเดือน
สิงหาคมได้เข้าศึกษาที่บร.ท.บารานอฟ (ผู้คิดเครื่องบอกยิง) ต่อมาได้เข้าประจำกรมทหารปืน
ใหญ่และโรงเรียนทหารปืนใหญ่ Poitiers วันที่ 1 ตุลาคม พุทธศักราช 2469 เข้าศึกษาในโรง
เรียนประจำเหล่าทหารปืนใหญ่ (Ecole D'application D'artillerio ที่ Fontameblea สำเร็จได้
รับประกาศนียบัตรและได้เข้าร่วมการประลองยุทธซึ่งได้เริ่มตั้งแต่วันที่ 3 กรกฎาคม
พุทธศักราช 2470 ณ ค่าย Valdahom c Doubs)

ตำแหน่งหน้าที่ทางทหาร

เมื่อสำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนนายร้อยทหารบกแล้วออกรับราชการเป็นนักเรียน
ทหารนายร้อยประจำกรมทหารปืนใหญ่ที่ 7 เมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม พุทธศักราช 2485 ได้รับ
แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งสูงและสำคัญขึ้นตามลำดับดังนี้

- ประจำกรมทหารปืนใหญ่ที่ 1 รักษาพระองค์
- นายทหารคนสนิทของผู้บังคับการกรมทหารบกปืนใหญ่ที่ 1 รักษาพระองค์
- นายทหารฝึกหัดราชการแผนกโรงเรียนเสนาธิการทหารบก
- ประจำกรมยุทธศาสตร์
- ประจำกรมเสนาธิการทหารบก
- อาจารย์โรงเรียนทหารปืนใหญ่
- หัวหน้ากองตรวจอากาศ
- นายทหารประจำพระองค์ พลเอก พระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์
- ประจำกรมจเรทหารบก
- รองผู้บังคับการทหารปืนใหญ่
- ราชองครักษ์พิเศษ
- ผู้ช่วยผู้บัญชาการทหารบกฝ่ายยุทธการ
- รองผู้บัญชาการทหารบก

- รองผู้บัญชาการมณฑลทหารบกที่ 1
- ผู้บัญชาการทหารสูงสุด
- แม่ทัพบก
- ผู้บัญชาการทหารบก
- นายทหารพิเศษประจำกองทัพบก กองทัพเรือ กองทัพอากาศ
- จเรทหาร
- นายทหารทั่วไป
- นายทหารพิเศษประจำกรมทหารปืนใหญ่ที่ 1 รักษาพระองค์

ตำแหน่งหน้าที่พิเศษฝ่ายพลเรือน

เขยดำรงตำแหน่งสำคัญฝ่ายพลเรือนดังนี้

- ประธานกรรมการข้าราชการพลเรือนผู้ทรงคุณวุฒิ
- ประธานกรรมการเศรษฐกิจแห่งชาติ
- ประธานกรรมการสภาป้องกันราชอาณาจักร
- ประธานกรรมการสังคมสงเคราะห์แห่งชาติ
- ประธานกรรมการกลางพัฒนาการท้องถิ่น
- ประธานกรรมการสำรวจออกโฉนดที่ดิน
- ประธานกรรมการจัดที่ดินเพื่อความเป็นธรรมแก่สังคม
- ประธานกรรมการนิติบัญญัตินโยบายรัฐบาล
- ประธานกรรมการดำเนินการทำผังเศรษฐกิจของประเทศ
- กรรมการของสภากรรมการรถไฟ
- อธิการบดีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- อธิการบดีมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง
- ประธานกรรมการสภการบริหารมหาวิทยาลัยแห่งชาติ
- กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมหาวิทยาลัยศิลปากร
- ศาสตราจารย์วิสามัญมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง
- กรรมการสภาการชาติไทย
- ประธานกรรมการจัดดำเนินการอุตสาหกรรม

- ประธานกรรมการส่งเสริมวัฒนธรรมภาษาไทย
- ประธานกรรมการพิจารณาการเงินของชาติ
- ประธานกรรมการสร้างอุตสาหกรรมแห่งชาติและอุตสาหกรรมเคมี
- ประธานสภาวิจัยปรากฏการณ์ธรรมชาติ
- ประธานกรรมการสภาวัฒนธรรมแห่งชาติ
- ที่ปรึกษาราชการแผ่นดิน
- สถานายกกิติมศักดิ์คณะลูกเสือแห่งชาติ
- สักขีในการสืบเชื้อพระวงศ์ในวันสมเด็จพระเจ้าสุทนต์มณีเจ้าฟ้าวิมลวงศา
- ประสูติ
- ประธานกรรมการสาขาเศรษฐกิจการพาณิชย์ สภาเศรษฐกิจแห่งชาติ
- นายกองใหญ่ กองอาสารักษาดินแดน
- ที่ปรึกษาคณะกรรมการบูรณะจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2.2 ชีวิตทางการเมืองของจอมพล ป.พิบูลสงคราม

ชีวิตในตอนไปศึกษาต่างประเทศนี้เอง ที่ทำให้ร.ต.แปลกเข้าไปสู่การเมืองโดยไม่ได้คาดฝัน ก็เพราะเหตุที่ปารีสเองได้กลายเป็นแหล่งชุมนุมการวางแผนการปฏิวัติล้มล้างระบอบราชาธิปไตยของนักเรียนไทยกลุ่มหนึ่ง ๆ ในประเทศต่าง ๆ มาประชุมในปารีสขึ้นอย่างหนาแน่น ร.ต.แปลกก็พลอยเห็นชอบด้วย กลุ่มนักเรียนไทยในปารีส ซึ่งต่อมาได้กลายเป็นกลุ่มบุคคลสำคัญในการปฏิวัติเปลี่ยนแปลงการปกครองกลุ่มหนึ่ง ได้แก่ นายปรีดี พนมยงค์หรือหลวงประดิษฐมนูธรรม นายควง อภัยวงศ์ นายประยูร ภมรมนตรี นายทวี บุญยเกษตร นายเนบ พหุลโยธิน นายด้วง ลพานุกรม ร.ท.ทัศนัย นิยมศึก (ซึ่งไปพร้อม กับร.ต.แปลก) เรือโทสินธุ์ กมลนาวิน หรือหลวงสินธุสงครามชัย การประชุมแต่ละครั้งก็เป็นเรื่องเกี่ยวกับการค้นหาทาง เพื่อจะเปลี่ยนระบอบการปกครองในโอกาสที่กลับสู่ประเทศไทยนั่นเอง และภายหลังเมื่อบุคคลเหล่านี้กลับมาถึงประเทศไทยแล้ว แผนงานต่าง ๆ ก็ได้เริ่มดำเนินขึ้นตามเป้าหมาย โดยอาศัยพ.อ.พระยาพหลพลพยุหเสนาออกหน้า ในจำนวนบุคคลสำคัญที่ต่อมาได้กลายเป็นชนชั้นผู้นำของประเทศในครั้งนั้น ก็ได้แก่ หลวงประดิษฐมนูธรรม (ปรีดี พนมยงค์) หลวงพิบูลสงคราม (แปลก ชิดตะดั่งคะ) หลวงโกวิท อภัยวงศ์ (ควง อภัยวงศ์) และนายทวี บุญยเกษตร

ในตอนทีพระยาพหลฯ เข้ายึดอำนาจและดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ต่อจาก พระยามโนปกรณนิติธาดา นั้น หลวงพิบูลสงคราม (ซึ่งต่อมาได้รับยศพันตรี) กับหลวงทัสนัย นิยมศึก (ซึ่งได้รับยศพันตรีเท่ากัน) นับว่ามีบทบาทในการปฏิวัติคู่กันมาตลอด และ มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับพระยาพหลฯ อยู่มาก แต่เป็นที่น่าสลดใจที่ว่า พันตรีหลวง ทัสนัย นิยมศึก ต้องเสียชีวิตไปเสียก่อนในคราววาทภัย พัดโหม กรมทหารม้าบางซื่อพังทลาย ตัวหลวงทัสนัยฯ ซึ่งต้องไปควบคุมการขนย้ายได้รับกระทบกระเทือนจากฝน และป่วยด้วยโรค นิวมอเนียเสียชีวิตในเวลาต่อมา คงเหลือพันตรีหลวงพิบูลฯทำงานเคียงบ่าเคียงไหล่ กับพระยาพหลฯลำพัง แต่ต่อมาไม่นานนัก หลวงพิบูลฯก็ได้เพื่อนนายทหารรุ่นน้องคนสนิทเข้ามา ร่วมด้วยคนหนึ่งคือ ร.อ.ขุนศรีศรากร (ชโล ศรีศรากร)

งานของพันตรีหลวงพิบูลฯในฐานะนักปฏิวัติครั้งแรกเมื่อเข้าดำรงวันที่ 24 มิถุนายน พุทธศักราช 2475 คือการร่วมขบวนไปกับพระประศาสน์พิทยายุทธ เพื่อเข้าเฝ้า เสด็จสมเด็จพระเจ้าพี่ยาเธอกรมพระนครสวรรค์ฯ ประทับที่กองบัญชาการปฏิวัติเป็นผล สำเร็จ เพราะฉะนั้นฐานะของหลวงพิบูลฯ ในตอนนี้จึงถูกยกย่องว่า เป็นนายทหารชั้นผู้นำ ของคณะทหารด้วยคนหนึ่ง แต่ยังไม่ถึงขั้น 4 ทหารเสือที่เคียวนัก

อย่างไรก็ตาม เมื่อการปฏิวัติครั้งแรกสำเร็จ หลวงพิบูลฯ ก็ได้รับตำแหน่งรัฐมนตรี ร่วมอยู่ในคณะรัฐบาลชุดพระยามโนฯ ด้วยคนหนึ่ง และทำหน้าที่บังคับบัญชาควบคุมกำลัง ทหาร ส่วนหนึ่งด้วย และต่อมาเมื่อเหตุการณ์ทางฝ่ายรัฐบาลชุดพระยามโนฯ กับกำลังฝ่าย ทหารเกิดมีข้อขัดแย้งกันขึ้น พระยาพหลฯจึงหันเข้าปรึกษาหลวงพิบูลฯ และหลวงพิบูลฯ ตกกลางที่จะก่อการปฏิวัติซ้ำอีก เพื่อขับไล่พระยามโนฯ ออกไปด้วยกำลังอำนาจทหารบก ส่วนใหญ่ที่เข้ายึดอำนาจการบริหารจากพระยามโนฯ ในครั้งนั้นก็อยู่ภายใต้การดำเนินงาน ของหลวงพิบูลฯ กับกำลังทหารเรือบางส่วนของหลวงศุภชลาศัยนั่นเอง ตัวหลวงพิบูลฯ เอง ก็ ได้มีโอกาสลงชื่อในคำร่างแถลงการณ์ของคณะปฏิวัติครั้งที่สองนี้ควบคู่ไปกับพระยา พหลฯด้วย

ยิ่งไปกว่านั้น เมื่อพระยาพหลฯ ได้ขึ้นดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีคนที่สอง สืบแทน พระยามโนฯแล้วนั้น หลวงพิบูลฯ ถึงแม้ว่าจะรั้งตำแหน่งรัฐมนตรีกลาโหมก็ตาม แต่กลับ เป็นตำแหน่งที่สำคัญเสียยิ่งกว่ารัฐมนตรีกระทรวงอื่น ๆ เสียอีก เพราะได้ทำหน้าที่ควบคุม กำลังทหารบกส่วนใหญ่ไว้เกือบหมดทั้งกองทัพก็ว่าได้ และหลวงพิบูลฯเองเป็นผู้สนับสนุน เรียกร้องให้หลวงประดิษฐมนูธรรมกลับมาจากฝรั่งเศสมาร่วมในขบวนของรัฐบาลชุดนี้

ในฐานะที่ควบคุมกำลังทหารบกอยู่เป็นส่วนใหญ่ ฉะนั้น หลวงพิบูลฯ ก็ย่อมจะได้ รับรายงานการเคลื่อนไหวของทหารต่างจังหวัดอยู่บ้าง เป็นการบอกล่วงหน้าให้เขามี โอกาสเตรียมการณ์ทหารไว้ได้ เหตุนี้เมื่อเกิดกบฏบวรเดช เขาจึงรับอาสาขับวนการ ทหารออกปราบปรามกบฏเป็นผลสำเร็จ พันโทหลวงพิบูลฯ (ยศในตอนนั้น) จึงมี ความสำคัญในหมู่คณะรัฐมนตรีและในวงการทหารสามเหล่ามากขึ้น ในที่สุดท่านก็ ได้รับตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม และตำแหน่งผู้บัญชาการทหารบก ในเวลาต่อมาไม่นานนัก เป็นที่ยอมรับกันว่า รองลงไปจากพระยาพหลฯ ซึ่งดำรงตำแหน่ง นายกรัฐมนตรีของประเทศแล้ว บุคคลสำคัญที่ครองตำแหน่งฝ่ายทหารก็คือ พันโทหลวง พิบูลสงคราม และบุคคลสำคัญทางฝ่ายพลเรือนก็คือ หลวงประดิษฐมนูธรรม ทั้งสอง ตำแหน่งนี้นับว่าคู่กันอยู่มาก แต่อย่างไรก็ตามทางฝ่ายหลวงพิบูลฯ นั้น ปรากฏว่ามีพวก ก่อการรุ่มนุ่น ๆ เบนความจงรักภักดีมาอบให้แก่เขามากกว่าหลวงประดิษฐมนูธรรม สักหน่อย จึงเป็นที่คาดหมายกันว่า หลวงพิบูลฯ มีหวังที่จะสืบตำแหน่งแทนพระยาพหลฯ มากกว่า และรอจังหวะเวลาของการเข้าแทนเมื่อพระยาพหลฯ ลาออกหรือเสียชีวิตลงเท่านั้น เพราะหลวงประดิษฐมนูธรรมต้องไปเป็นรัฐมนตรีว่าการต่างประเทศ ซึ่งมีสมัครพรรค พวกน้อยกว่าทางฝ่ายหลวงพิบูลฯ อยู่มาก

การณ์ก็เป็น ไปดังที่หลวงพิบูลฯ ได้มุ่งหมายไว้แต่แรก เมื่อพระยาพหลฯ ต้องสละ ตำแหน่งนายกรัฐมนตรีเพราะมีอันแพ้โหวตในเรื่องสำคัญ ทำให้ต้องประกาศยุบสภาลง เมื่อ วันที่ 11 กันยายน พุทธศักราช 2481 เพื่อเลือกตั้งใหม่ภายในกำหนด 90 วัน และในวันที่ 16 ธันวาคม ปลายปีพุทธศักราช 2481 นี้เองที่หลวงพิบูลฯ ได้เข้ารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีสืบ แทนพระยาพหลฯ เป็นนายกรัฐมนตรีคนที่ 3 ของประเทศไทย ท่ามกลางเสียงวิพากษ์วิจารณ์ จากประชาชนและต่างประเทศ ที่เฝ้าสังเกตการณ์ต่อประเทศไทยอยู่ในระยะนั้นว่า รัฐบาล ทหารของพันเอกหลวงพิบูลฯ มีการเตรียมพร้อม เพราะในขณะนั้นพลังของฝ่ายข้าราชการ พลเรือนเกือบทั่วประเทศที่เป็นลูกศิษย์ลูกหาของหลวงประดิษฐ์ฯ อาจจะมีการประท้วงเดิน ขบวน ถ้าหากมีการแก่งแย่งตำแหน่งกันขึ้นระหว่างหลวงพิบูลฯ ทหารกับหลวงประดิษฐ์ฯ ฝ่ายพลเรือนแล้วก็น่ากลัวว่าจะ ไม่มีวันสิ้นสุดลงและสงบลงได้ง่ายๆ แต่หลวงพิบูลฯ ก็ สามารถก้าวขึ้นไปสู่ตำแหน่งนายกรัฐมนตรีคนใหม่ของเมืองไทยได้โดยปราศจากการขัด แอ้งใด ๆ ทั้งสิ้น และหลวงประดิษฐ์ก็ยอมรับตำแหน่งรัฐมนตรีในคณะของหลวงพิบูลฯ เป็น การแสดงให้เห็นแล้วว่า อำนาจทหารของหลวงพิบูลฯ นั้นแข็งแกร่งกว่าฝ่ายพลเรือนไม่น้อย

การเข้าครองตำแหน่งนายกรัฐมนตรีคนใหม่ของหลวงพิบูลฯ ในชั้นแรก ตามความเข้าใจในวงการเมืองทั่วไปว่า ท่านเป็นบุคคลที่ค่อนข้างหนุ่ม ประการหนึ่ง กับการไม่สันตัดเจนจัดในนโยบายการเมือง เพราะเนื่องจากเขามีอาชีพทางทหารอีกประการหนึ่ง ทั้งสองประการนี้ย่อมจะได้รับการคาดการณ์ว่าเขาคงจะเป็นนายกรัฐมนตรีได้ไม่นานนัก

แต่ในที่สุด ก็ไม่เป็นความจริง!

จากภายหลังจากที่ได้เข้ารับมอบหมายตำแหน่งในช่วงระยะเวลาอันไม่นานนัก จอมพลป. ก็ได้สั่งปฏิวัติแผนงานทางหน่วยราชการต่าง ๆ ให้ก้าวรูดไปอย่างดี เป็นผู้ทำให้ประชาชนตื่นตัวในเรื่องการทำมาค้าขายขึ้น ช่วยให้ประชาชนกินคืออยู่ดี ชักชวนแนะนำให้ประชาชนตื่นตัวในเรื่องรัฐนิยมและการแต่งกายให้เข้ากับสากลนิยม จนแทบกล่าวได้ว่า ไม่มีรัฐบาลชุดไหนที่สามารถจะทำให้พลเมืองของประเทศเปลี่ยนแปลงรูทหน้าไปได้มากเท่าในยุคของท่าน เพราะท่านสามารถทำให้ประชาชนเลิกกินหมากกินพลูเกือบทั่วประเทศออกกฎหมายชักชวนให้ชายหญิงสวมหมวกด้วยคำขวัญว่า "มาลาพาไทยสู่มหาอำนาจ" ในส่วนที่ขอให้ชาวไทยทุกคนเลิกกินหมากกินพลูนั้น ก็นับว่าเป็นส่วนคืออย่างหนึ่งคือทำให้คนไทยฟันขาวขึ้น ด้วยเหตุที่หมากพลูเข้าไปจับฟันในปากดำมืด อีกประการหนึ่ง ถนนหนทางก็ไม่สกปรกและเทอะด้วยน้ำหมาก

แต่เรื่องการสวมหมวกนี้ ไม่สู้จะเป็นที่สบอารมณ์ของคนส่วนมากนัก ข้อที่ร้ายที่สุดก็คือการออกบทลงโทษบุคคลที่ไม่สวมหมวกอีกด้วย ดูจะเป็นการบังคับจิตใจของบุคคลมากไปสักหน่อย ไม่น่าจะเรียกว่าการปกครองแบบประชาธิปไตย เพราะไม่ให้สิทธิแก่ประชาชนเท่าที่ควร

จะว่าไปแล้ว หลวงพิบูลฯ ก็มีทั้งส่วนคืออยู่มากในข้อที่ว่า ท่านสามารถทำให้คนไทยตื่นตัวทำการค้าขายมากขึ้น ตั้งแต่เค็มคอกอยู่ในมือคนต่างด้าวเกือบทั้งหมด ออกพระราชบัญญัติสงวนอาชีพให้คนไทยและป้องกันต่างด้าวเข้ามาแย่งอาชีพนั้น ๆ ชักชวนให้ประชาชนทำสวนครัว เลี้ยงไก่ และนิยมใช้แค่ของที่คนไทยทำขึ้น ในประเทศ ส่งเสริมการศึกษาวิชาการให้แก่ประชาชน ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น สร้างทางหลวง และการคมนาคมให้มากขึ้นและทางใดที่จะสร้างความเจริญให้แก่ประเทศชาติและการกินคืออยู่ดีของประชาชนแล้ว รัฐบาลก็ดำเนินการอย่างเร่งด่วน

ผลงานต่าง ๆ ที่เขาได้ปฏิวัติขึ้นใหม่ในยุคนั้นและสืบมาทุกวันนี้ได้แก่

- ประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งชาติเป็นครั้งแรกในพุทธศักราช 2482 ซึ่งได้แก่การแต่งกายแบบสากลนิยม การเคารพธงชาติ ฯลฯ
- เปลี่ยนชื่อประเทศจาก "สยาม" มาเป็น "ไทย" เพื่อให้ชื่อนามของประเทศเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับชนชาติไทย
- ยกเลิกวันขึ้นปีใหม่จาก 1 เมษายนเป็น 1 มกราคม เพื่อให้เข้ากับมาตรฐานสากล
- ยกเลิกบรรดาศักดิ์ ชุน หลวง พระเสย เพื่อให้ตรงกับหลัก 6 ประการของคณะราษฎร (ในข้อ 4 ที่ว่าจะต้องให้ราษฎรมีสติธิเสมอภาคกัน)
- จัดตั้งหน่วยยุวชนทหาร และให้มีทหารหญิงเพื่อให้เยาวชนของชาติและประชาชนทั้งชายหญิงรอบรู้วิชาการทหารบ้าง ถึงแม้คำว่า "ยุวชนทหาร" จะมีอันล้มเลิกไป แต่ปัจจุบันก็มีหน่วยฝึก"รักษาดินแดน" ขึ้นในรูปเดียวกันและทำให้สตรีมีโอกาสมองแบบเยี่ยงชาย

ที่กล่าวมานี้เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารประเทศยุค "เชื้อผู้นำชาติพ้นภัย" ของหลวงพิบูลฯ หรือจอมพลป.พิบูลสงครามในสมัยนั้น แม้ว่าแผนการณ์บางอย่างดังกล่าว มีจุดมุ่งหมายเพื่อจรรโลงประเทศให้เป็นชาติมหาอำนาจในอนาคต ต้องถูกโจมตีว่าเป็นลัทธิเผด็จการที่ลอกเลียนมาจากฮิตเลอร์ก็ตาม แต่ก็ไม่มีใครที่จะกล้าปฏิเสธว่า ท่านไม่ได้มีส่วนช่วยพัฒนาประเทศชาติอยู่มากเพราะแผนงานของท่านหลายอย่างก็ได้มีการยอมรับปฏิบัติมาจนถึงปัจจุบันนี้

ตามประวัติส่วนตัวของท่านกล่าวว่า หลวงพิบูลฯเป็นผู้ที่ชอบค้นคว้าอยู่มาก อาจนับว่าท่านเป็นคนคงแก่เรียนคนหนึ่งในสมัยสมบูรณาญาสิทธิราชที่ผ่านมา เพราะท่านชอบอ่านหนังสือตำรับตำราการเมืองและการทหารที่สำคัญ ๆ อยู่มาก แม้กระทั่งหนังสือจิตวิทยาต่าง ๆ ที่เป็นการผูกมัดจิตใจคน หนังสือที่ว่าด้วยกุศโลบายการสร้างความยิ่งใหญ่ และปกครองคน ถ้าหากใครได้ใกล้ชิดสนิทสนมกับท่านและบุคคลที่หลวงพิบูลฯยกย่องในความรู้และจิตวิทยาต่างๆก็เห็นจะได้แก่หลวงวิจิตรวาทการ

อันที่จริงก็ไม่ใช่ว่า หลวงพิบูลฯ จะมีคนหนุนอยู่ฝ่ายเดียว ถึงแม้ว่าเขาจะพยายามใช้จิตวิทยาผูกพันและนำใจนี้ใจกับบุคคลเกือบทุกชั้น ท่านก็ยังไม่วายถูกคนคิดปองร้ายอยู่

รอบข้างเหมือนกัน ตามเหตุการณ์ที่เขาถูกวางยาพิษถึง 2 คราวติดกัน ถูกลอบยิง 2 ครั้งแต่ท่านก็มีอันรอดพ้นไปได้

ด้วยเหตุนี้ ในระยะที่ท่านเรื่องอำนาจในกองทัพทั้งสาม ท่านจึงเริ่มกวาดล้างฝ่ายตรงข้ามขนานใหญ่ กวาดล้างศัตรูทางการเมืองของท่านในยุคนั้น ทำให้นักการเมืองและนักวิชาการชั้นนำหลายคนต้องรับเคราะห์เช่น พ.ท. พระสุวรรณชิต, ร.ท. ฌรงค์ ตาสะลักขณ์, พล.ท. พระยาเทพหัสดินทร์, พระราชญาศิริรักษา, หลวงสิริราชทรัพย์, ร.อ. หลวงภักดีภูมิวิภาค, เสด็จในกรม ขุนชัยนาท นเรนทร์, ม.จ. วงศ์นิรชร เทวกุล, พระยาสุรศักดิ์เสนา, ขุนนามนฤนาท, หลวงชำนาญยุทธศิลป์, พระสิทธิเรืองเดชพล, คร. โชติ คุ้มพันธ์, ม.ร.ว. นิมิตร มงคลนวัฒน์, พระยาวิชิตสรไกร พระยาอุดมพงศ์ ทัณฺฑีสวัสดิ์และพระยาสุรศักดิ์เสนา ฯลฯ ในจำนวนก็ได้มีบุคคลนอกพรรคการเมืองการทหารอยู่คนหนึ่งซึ่งเป็นต้นเหตุ ที่ทำให้ดวงชะตาชีวิตของบุคคลสำคัญเหล่านี้มีอันต้องสูญเสียสุขภาพและชีวิตบางคนลงไป บุคคลผู้นี้ก็คืออนาถิ บุญตา คนขับรถของหลวงพิบูลฯ นั่นเอง ซึ่งถูกกล่าวหาว่า ได้ใช้ปืนไล่ยิงหลวงพิบูลฯ ในบ้านพัก ป.ศ.อ. บางซื่อ โดยไม่มีเหตุผลกระท่างชัด แต่ก็ถูกนำตัวมารวมกับพวกที่ถูกกล่าวหาว่าเป็นกบฏต่อหลวงพิบูลฯ ในคราวนี้ด้วย

การกวาดล้างในครั้งนั้น ก่อให้เกิดกระทบกระเทือนความรู้สึกของประชาชนอยู่มาก เป็นการทำให้ประชาชนเห็นว่า หลวงพิบูลฯ และหลวงอดุลเดชจรัสแสดงอำนาจอย่างรุนแรง โดยปราศจากการเกรงขามและคำทวนคิดเตือน ประการสำคัญที่สุดก็คือ จับเสด็จในกรม ขุนชัยนาท นเรนทร์ เข้าขังที่พระราชวังและพระยาเทพหัสดินทร์กับพระยาอุดมทัณฺฑีสวัสดิ์ซึ่งชราแล้ว โดยที่บุคคลทั้งสองได้ประกอบคุณงามความดีให้แก่ประเทศมาเป็นเอกประการในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชแล้ว

อย่างไรก็ตาม นโยบายการปกครองและบริหารประเทศชาติบ้านเมืองของรัฐบาลในชุดหลวงพิบูลฯ ฟันฝ่าอุปสรรคต่าง ๆ ไปได้ด้วยดี จนกระทั่งถึงการเรียกร้องดินแดนที่เสียไปให้แก่ฝรั่งเศสเมื่อ ร.ศ. 112 นั้นคืน และตัวหลวงพิบูลฯ เองก็ได้ทำหน้าที่ผู้บัญชาการทหารสูงสุดในการรณรงค์สงครามครั้งนี้อย่างเข้มแข็งที่สุด การสงครามระหว่างไทยกับอินโดจีนซึ่งเรียกว่า สงครามเล็ก ๆ ก็สิ้นสุดลงโดยญี่ปุ่นเสนอตัวเองเข้ามาเป็นอนุญาโตตุลาการระงับคดีพิพาทครั้งนี้ด้วย และยินยอมให้ไทยได้รับดินแดน 4 จังหวัดคือ พิบูลสงคราม (ท้องที่เมืองเสียมราฐเดิม)

พระตะบอง จำปาศักดิ์ และลานช้าง (แคว้นหลวงพระบาง) ก็นับรวมเข้ามาในราชอาณาจักรไทย

ในการรับมอบดินแดนทั้ง 4 จังหวัดคืนมานี้ นายควง อภัยวงศ์ หรือ หลวงโกวิทอภัยวงศ์ รัฐมนตรีร่วมคณะของหลวงพิบูลฯ ซึ่งมีเชื้อสายของตระกูลเจ้าพระยาอภัย ภูเบศร์ ผู้สำเร็จราชการมณฑลพระตะบองสมัยก่อนปีพุทธศักราช 2433 ก็ได้รับแต่งตั้งให้มีสมชายพันธุ์พิเศษทหารบกทำหน้าที่ออกไปรับมอบดินแดนดังกล่าว

หลังจากนั้นก็มีการสร้างอนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิขึ้นที่พญาไท เป็นเครื่องรำลึกถึงชัยชนะและการสูญเสียวีรชนของชาติไทยในครั้งนั้น ในระยะนี้เองชื่อเสียงของจอมพล ป.พิบูลสงครามที่รุ่งโรจน์อย่างฉับพลัน บำเหน็จความดี ความชอบของท่าน ที่ได้รับจากยศพันตรีเลื่อนขึ้นไปสู่ "จอมพล" ท่านที่ซึ่งนับว่าเป็นครั้งแรกในสมัยประชาธิปไตย ที่ประเทศไทยได้มีจอมพลขึ้นมาเป็นคนแรก ท่านยังครองตำแหน่งจอมพลทั้งสามเหล่าทัพอีกด้วย

เมื่อได้เป็นผู้นำของประเทศและเป็นผู้ที่ได้รับความศรัทธาและความเชื่อถือเช่นนี้แล้ว หลวงพิบูลสงครามฯ จะปฏิบัติเปลี่ยนแปลงอย่างไรย่อมมีผู้เห็นคิดเห็นงามและคัดค้านตามไปด้วย แม้กระทั่งการปรับปรุงภาษาไทย ซึ่งพอขุนรามคำแหงมหาราชและนักปราชญ์ในสมัยโบราณ ได้คิดประดิษฐ์ขึ้นก็พลอยต้องถูกเปลี่ยนแปลงและตัดทอนตัวหนังสือออกไปหลายตัว แต่ในที่สุดก็ต้องหวนกลับมาใช้อักษรเดิมดั้งเก่า เพราะเหตุการณ์ที่เขียนแบบใหม่ตามแนวความคิดของท่านกลับทำให้ภาษาไทยยุ่งยากขึ้นอีก จนไม่สามารถจะตีความหมายใดออกและ นับเป็นความบกพร่องอย่างหนึ่งของท่านที่แสดงออกให้เห็นว่า ท่านมิใช่จะทำถูกเสมอไปที่เดิวนัก ชีวิตของอดีตนายกรัฐมนตรีคนที่ 3 นี้ต้องสิ้นสุดเมื่อวันที่ 1 สิงหาคม พุทธศักราช 2487 โดยก่อนหน้านั้น เมื่อปลายปีพุทธศักราช 2484 มหายุทธสงครามซึ่งเปิดฉากขึ้นในทวีปยุโรปได้แผ่ขยายกว้างและลุกลามมาถึงตะวันออกไกล โดยญี่ปุ่นซึ่งเคยรับอาสนาเข้ามาเป็นอนุญาโตตุลาการให้แก่ไทยในกรณีเรียกร้องคืนดินแดนคืนนั่นเองเป็นผู้จุดชนวนสงครามทางด้านนี้ ญี่ปุ่นเป็นผู้ทำสัญญาร่วมรบกับเยอรมันนี อิตาลีแล้ว ยกทัพขอผ่านเข้ามาทางประเทศไทยเพื่อโจมตีทางด้านพม่าและอินเดียซึ่งขณะเป็นของอังกฤษ อันเป็นผลบังคับให้ไทยต้องเข้าสู่สงครามครั้งนี้ โดยร่วมกับญี่ปุ่นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

อันที่จริงจอมพลป.เองก็คาดคะเนสงครามที่เกิดขึ้นว่า จะต้องลุกลามมาถึงประเทศไทยสักวันหนึ่งไม่ช้าก็เร็ว ฉะนั้นก่อนหน้านั้นรัฐบาลของท่านจึงได้ตรากฎหมายกำหนด

แล้วในที่สุดประเทศไทยก็ไม่อาจป้องกันการรุกรานของญี่ปุ่นในครั้งนั้นได้ ต้องยินยอมให้ญี่ปุ่นผ่านแต่ก็เป็น การเอาชีวิตและเลือดเนื้อของนายทหารชั้นกระโทกของญี่ปุ่นมาทิ้งเสียที่ประเทศไทยหลายคน ด้วยการป้องกันของเราในวันที่ 8 ธันวาคม พุทธศักราช 2484 นั่นเอง

ระยะสงครามโลกครั้งที่สองเกิดขึ้น โดยมีประเทศไทยเข้าร่วมฝ่ายอักษะประเทศนี้ จอมพลป.ก็ยังสร้างระเบียบอันดีงามที่เกี่ยวกับประเทศชาติไว้อย่างสืบเท่าทุกวันนี้คือ การเคารพธงชาติทุกเวลา 8.00 น. ตอนเช้าที่ได้มีการอัญเชิญธงชาติขึ้นสู่เสา เป็นการแสดงให้ชาวต่างชาติได้เห็นว่า ชาวไทยทั้งชาติประกอบด้วย 18 ล้านคนนี้เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน และมีใจรักชาติโดยทั่วหน้ากันแต่ส่วนที่โรงพยาบาลนตร์ได้มีการฉายภาพของท่านในฐานะผู้นำและให้ทุกคนขึ้นเคารพนั้นเป็นอันสลายตัวไปพร้อมกับตำแหน่งหน้าที่ของท่าน

ขณะนั้นบุคคลสำคัญชั้นนำอีกผู้หนึ่งที่เคียงบ่าเคียงไหล่เขาเสมอมาคือ นายปรีดี พนมยงค์ (หลวงประดิษฐมนูธรรม) ซึ่งญี่ปุ่นไม่สู้จะนิยมศรัทธาหนักและดำรงตำแหน่งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์อยู่นั้น ก็ได้แอบดำเนินการปฏิบัติการต่อต้านญี่ปุ่นทางใต้ดินขึ้นเพื่อที่จะขับไล่และกวาดล้างกองทัพญี่ปุ่นให้พ้นไปจากประเทศไทยซึ่งจะว่าไปแล้ว การกระทำของนายปรีดี พนมยงค์ครั้งนั้นย่อมจะเป็นฝ่ายปรปักษ์ หรือฝ่ายตรงข้ามจอมพลป.ก็ว่าได้หรือไม่ จอมพล ป.เองก็อาจจะขัดขวางการกระทำของเหล่าเสรีไทยภายใต้การนำของนายปรีดีด้วยเช่นกัน ฉะนั้นก่อนที่สงครามจะเสร็จสิ้น นายปรีดี ก็จัดการรวมอำนาจและโค่นล้มรัฐบาลของจอมพล ป.เสียก่อน พอสงครามสิ้นสุดลง

จอมพล ป.ก็ถูกจับกุมในฐานะอาชญากรสงครามหมายเลข 1 ของประเทศไทย ท่านถูกนำตัวไปคุมขังไว้ที่เรือนจำลหุโทษอยู่หลายเดือน เมื่อได้รับการปลดปล่อยออกมา ท่านก็ลาจากการเมืองไปใช้ชีวิตอยู่ที่ซอยชิดลม ถนนเพลินจิต เป็นเวลาห่างจากวันที่ต้องสูญเสียตำแหน่งนายกรัฐมนตรีไปประมาณ 5 ปี

ในวันเดียวกับที่จอมพล ป.ต้องสละเก้าอี้ นายกด้วยการแพ้โหวตในสภาถึงสองครั้งคือ พ.ร.บ. สร้างนคร เพชรบูรณ์เป็นเมืองหลวง กับ พ.ร.บ.สร้างพุทธปริมณฑลที่สระบุรี โดยการคัดค้านของนายปรีดี พนมยงค์ ซึ่งเป็นหัวหน้าคณะเสรีไทยในครั้งนั้น นายควง อภัยวงศ์ก็ได้เข้ามายึดเก้าอี้ นายกเป็นคนี่ 4 เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม พุทธศักราช 2487 ระหว่างที่สงครามยัง

ดำเนินอยู่ และใกล้จะยุติแล้ว กล่าวกันว่า นายควง อภัยวงศ์ เป็นแต่เพียงเข้ามายึดตำแหน่ง นายกรัฐมนตรี โดยเหตุผลทางการเมืองชั่วขณะหนึ่งเท่านั้น โดยเชื่อมั่นว่า นายควงนั้นมีบทบาทในทางจำอวดทางการเมืองอยู่มาก อาจต้องเล่นจำอวดกับญี่ปุ่นเป็นฉากบังหน้า หัวหน้าคณะเสรีไทยอยู่ก่อน และอาจเป็นแผนของนายปรีดี พนมยงค์ก็ว่าได้ ที่ได้มีทางออก กับฝ่ายพันธมิตรคือ อเมริกาและอังกฤษ คู่สงครามกับไทยว่าการที่รัฐบาลที่จอมพล ป. ประกาศสงครามกับพันธมิตรนั้นเป็น โฆษณาและตัวจอมพลป.เอง ก็จะต้องถูกจับกุมในฐานะ อาชญากรสงครามหมายเลข 1 ด้วยเช่นเดียวกัน เหตุนี้ ตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของนายควง อภัยวงศ์จึงต้องสิ้นสุดลงในวันที่ 31 สิงหาคม พุทธศักราช 2488 ด้วยการนำคณะของเขาลา ออก และรัฐบาลชุดใหม่ที่เข้ามาจัดตาทิพในระหว่างเหตุการณ์อันยุ่งเหยิงนานาประการ

หลังสงครามสงบลงนายภของประเทศไทยถัดจากนายควงก็คือ นายทวี บุณยเกตุ

นายทวี บุณยเกตุ ก็คงเป็นเช่นเดียวกับบุคคลที่คณะเสรีไทย มอบหมายให้เข้ามารักษา เก้าอี้ นายกรัฐมนตรีของไทยไว้เป็นการชั่วขณะหนึ่งเหมือนกันคืออยู่ได้เพียง 18 วันเท่านั้น ในวันที่ 17 กันยายน พุทธศักราช 2488 ก็มีอันสิ้นสุดด้วยการลาออก รัฐบาลชุดต่อจากนายทวี บุณยเกตุ คือ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช เนื่องจากเห็นว่าท่านผู้นี้ เคยดำรงตำแหน่งเอกอัครราชทูตไทย ประจำสหรัฐอเมริกามาก่อน ย่อมจะหาทางเจรจากับสหรัฐอเมริกาเพื่อหลีกเลี่ยงจากการเป็น คู่สงครามของสหรัฐ โดยที่สหรัฐประกาศรับรองความเป็นเอกราชของไทยและถือว่าการ ประกาศสงครามของประเทศไทยเป็น โฆษณาเป็นผลสำเร็จด้วยดี

ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช เข้าดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีคนที่ 6 สืบต่อจากนายทวี บุณย เกตุด้วยช่วงเวลาเพียง 29 วัน เพื่อสะสางเรื่องราวต่าง ๆ ที่อยู่ในการศึกษาของสหรัฐ รวมทั้งการช่วยให้จอมพลป. รอดพ้นจากการถูกแขวนคอ โดยการตัดสินใจของสหพันธมิตรด้วย และในวันที่ 15 ตุลาคม พุทธศักราช 2488 ก็ได้มีการยุบสภาและม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช มีอัน พ้นไปจากตำแหน่ง

ระหว่างการเปลี่ยนตัวนายกรัฐมนตรี ในช่วงระยะนี้ต่อมาซึ่งได้แก่ นายควง อภัยวงศ์ (31 มกราคม พุทธศักราช 2489-24 มีนาคม พุทธศักราช 2489) นายปรีดี พนมยงค์ (24 มีนาคม พุทธศักราช 2489-23 สิงหาคม พุทธศักราช 2489) พล.ร.ต.ถวัลย์ ธำรงนาวาสวัสดิ์ (23 สิงหาคม พุทธศักราช 2489- 8 พฤศจิกายน พุทธศักราช 2490) จอมพล ป.ก็กลับเข้ามา อีกครั้งหนึ่งภายหลังที่ท่านสงบนิ่งอยู่เป็นเวลา 5 ปี ต่อมาในคืนวันที่ 8 พฤศจิกายน

พุทธศักราช 2490 ท่านก็นำสมัครพรรคพวกคือ จอมพลผิน ชุมพะวัน (ขณะนั้นเป็นพลโท) พ.อ. หลวงกาจสงครามฯ เข้าทำการรัฐประหารรัฐบาลชุดของพล ร.ต. หลวงธำรงนาวาสวัสดิ์ทันที แต่เพื่อแสดงความปรารถนาดีต่อประชาชน ที่เขาเข้ามาทำรัฐประหารครั้งนี้เพราะทนดูความทุกข์ยากของประชาชนหลังสงครามนี้ไม่ไหว เนื่องจากคนใหญ่คนโตในวงราชการและรัฐบาลชุด พล.ร.ต. ถวัลย์ ชื่นราคาข้าวและปล่อยให้ราษฎรที่ยากจนต้องอดอยาก คณะรัฐประหารชุดนี้ไม่ปรารถนาอำนาจทางการเมืองขอเชิญ นายควง อภัยวงศ์ เข้ามารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีอีกครั้งหนึ่งเป็นวาระที่สามของนายควง เมื่อเดือนพฤศจิกายน พุทธศักราช 2490 เพื่อแก้ไขสถานการณ์ แต่พอถึงวันที่ 8 เมษายน พุทธศักราช 2491 นายควงก็ถูกเชิญออกเพราะไม่สามารถจะบริหารบ้านเมืองให้ดูว่างสมเจตนาธรรมณ์ของคณะรัฐประหาร คราวนี้เองจอมพล ป. ก็กลับมาเถลิงอำนาจเป็นนายกรัฐมนตรีอีกครั้งหนึ่ง สืบต่อจากนายควง เมื่อเดือนเมษายน พุทธศักราช 2491 และเป็นครั้งสุดท้ายในช่วงระยะเวลาชว นานที่ ท่านได้ครองตำแหน่งนี้ จนกระทั่งมาสิ้นสุดลงเอาเมื่อกลางดึกของคืนวันที่ 16 กันยายน พุทธศักราช 2500 ภายหลังจากที่ได้มีการพิจารณายี่สิบห้าพุทธศตวรรษในปีนั้นอย่าง มโหฬาร หัวหน้าคณะรัฐประหารชุดใหม่ที่เข้ามาโค่นอำนาจของท่านก็คือ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ผู้ซึ่งในขณะนั้น ได้รับตำแหน่ง "ขวัญใจนักศึกษาและประชาชน" อยู่มาก

การกลับมาครองตำแหน่งนายกรัฐมนตรีครั้งสุดท้ายจอมพล ป. (8 เมษายน พุทธศักราช 2481) ครั้งนี้ตรงกันกับสมัยแรกที่ท่านเข้ารับตำแหน่งอยู่บ้างเพราะต่อมาก็ได้มีปฏิกริยารุนแรงในทางการเมืองเกิดขึ้นหลายครั้งเช่น กบฏยึดวังหลวง, กบฏเสนาธิการ, กบฏน้ำท่วม, กบฏแมนฮัตตัน กบฏประการหลังนี้เองที่เขาถูก น.ท. สมนึก จารุภา ทำการจับเขาเข้าไปกักตัวไว้ในเรือรบหลวงศรีอยุธยาและถูกบอมบ์โดยเครื่องบินกองทัพอากาศ แต่ท่านก็รอดตายมาชนเคียวกับเมื่อคราวลอบยิงและวางยาพิษ จนใคร ๆ พากันขนานนามว่า "นายถนงเหนียว"

ภายหลังกบฏต่าง ๆ ปรายช้แก่ท่านไปหมดสิ้นแล้ว คราวนี้ท่านกลับมาปฏิวัติรัฐธรรมนูญเสียใหม่ ทำให้มีการเลิกสภานิติสภาและสภาผู้แทนลงเสีย มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญฉบับดั้งเดิมเมื่อปีพุทธศักราช 2475 เพื่อขจัดเสรีภาพของประชาชนบางอย่างลงไป และกวาดล้างฝ่ายตรงข้ามด้วยวิธีการรุนแรงแต่เจ็บเขีบบ โดยอศวินผู้ใจคือ พล ต.อ. เผ่า ศรียานนท์ เจ้าของคำขวัญ "ได้ดวงอาทิตย์ ไม่มีอะไรที่ดำรอจทำไม่ได้" และด้วยเหตุนี้เอง บ้านเมืองจึงตกเข้าสู่สภาพ "รัฐตำรวจ" ขึ้นทุกวัน ด้วยสมองชาญฉลาดของอศวินเผ่าและ

นับวันตำรวจจะมีอำนาจเหนือทหารและประชาชนขึ้นเรื่อย ๆ ไป เพราะในยุคนี้เองได้เกิด " ตำรวจรดถัง " " ตำรวจพลร่ม " ฯลฯ แบบกองทัพของทหารเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว เป็นที่เข้าใจ กันว่าไม่ช้าก็ต้องมีกองทัพตำรวจเกิดขึ้นอย่างแน่นอน ถ้าหาก พลต.อ.เผ่ายังอยู่ต่อไป แต่ที่ ร้ายที่สุดก็เห็นจะได้แก่ข่าวการฆาตกรรมทางการเมืองที่เกิดขึ้นเรื่อย ๆ

นักการเมืองคนสำคัญหลายคนที่มีที่ท่าว่าจะเป็นฝ่ายตรงข้ามกับจอมพลป. ก็จะต้องมี อันเป็นไป ดังนั้น ไม่มีใครที่จะรื้อฟื้นคดีขึ้นมาฟ้องร้องได้ เป็นการทารุณกรรมยิ่งใหญ่ใน ครั้งนั้นและเป็นยุคตำรวจที่เรียกว่า "ระบบซอม" เกิดขึ้นอย่างน่าเกรงขามนายตำรวจหลาย คนได้รับฉายาว่า "อศวินผยอง" พร้อม ๆ กับอันธพาลซึ่งเรียกกันว่า "ผู้กว้างขวาง" ในสมัยนั้น มีอยู่มากมาย

ด้วยเหตุผลการเมืองซึ่งใกล้กำหนดวันเลือกตั้งใหม่นั้นเอง จวบจนกระทั่งการก่อ ตั้งพรรคการเมือง "มนังคศิลา" ซึ่งนำโดยอศวินเผ่า อธิบดีตำรวจนครบาลกับพรรคประ ชาธิปไตย (พรรคฝ่ายค้าน) ของนายควง อภัยวงศ์ซึ่งเป็นคู่แข่ง วาระนี้เองคณะรัฐบาลของจอม พล ป. ก็มีที่ท่าจะแสดงให้เห็นได้ว่าหวงเก้าอี้ตำแหน่งอย่างที่สุด โดยที่ท่านจะทำ ทุกวิถีทางให้มีชัยชนะต่อพรรคฝ่ายค้านในการเลือกตั้งครั้งใหม่ "พลร่ม" และ "ไฟไฟ" จึง เกิดขึ้นเป็นที่รู้กันทั่ว

เมื่อชัยชนะเป็นของท่าน ประชาชนส่วนใหญ่ต้องออกปากว่าเป็นการเลือกตั้งที่ สกปรกที่สุดในประวัติศาสตร์การเลือกตั้งของประเทศไทย แต่ถึงอย่างไรท่านก็ยอมทนรับ คำประณามอันนี้ต่อไป เพราะหนทางเดียวที่ท่านจะรักษาดำแหน่งนายกรัฐมนตรีตลอดกาล ของท่านไว้ได้ แต่ท่านสืบทอดไปว่า เสียงของประชาชนและนักศึกษาส่วนใหญ่ นั้นยอมมีพลัง อำนาจทำลายล้างท่านได้ไม่วันใดก็วันหนึ่ง และในเวลาไม่นานนักเสียงของประชาชนและ นิสิต นักศึกษาก็เป็นกำลังผลักดันให้จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์นำกำลังทหารเข้ายึดอำนาจจาก รัฐบาลของท่านด้วยวิธีจู่โจมแบบไม่รู้เนื้อรู้ตัวในกลางดึกของคืนวันที่ 16 กันยายน พุทธ ศักราช 2500 ก่อนหน้าที่รัฐบาลชุดของท่านจะดำเนินการกวาดล้างฝ่ายตรงข้ามและบุคคลซึ่ง มีที่ท่าว่าจะเป็นปรปักษ์ต่อจอมพลป. ดังที่ได้เคยทำมา

จอมพล ป. พิบูลสงครามต้องหนีออกไปจากประเทศไทยพร้อมกับนายทหารคนสนิท บางคนเป็นการลี้ภัยชั่วคราวสู่เขมร ส่วนพล.ต.อ.เผ่า นั้นถูกบังคับให้เดินทางไปอยู่เสียดัง ที่ประเทศสวิสเซอร์แลนด์พร้อมด้วยอศวินคูโจหลายคน และเมื่อคณะรัฐประหารของ จอมพลสฤษดิ์ ควบคุมสถานการณ์ต่าง ๆ เป็นที่เรียบร้อยแล้ว ก็ได้มีการเชิญตัวนายพจน์

สารสิน เข้าดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีคนที่ 9 สืบแทนจากจอมพล ป.เมื่อเดือนกันยายน พุทธศักราช 2500

จอมพล ป.พิบูลสงครามเสียชีวิตลงเมื่อวันที่ 11 มิถุนายน พุทธศักราช 2507 ที่บ้านพักใกล้กรุงโตเกียว ประเทศญี่ปุ่น รวมอายุได้ 67 ปี และนับเป็นบุคคลชั้นนำของประเทศที่ต้องหนีออกนอกประเทศเช่นเดียวกับ พระยามโนปกรณนิติธาดา แต่ถึงอย่างไร เขาก็ได้ชื่อว่าเป็นนายกรัฐมนตรีที่ครองตำแหน่งได้นานที่สุดถึง 15 ปีมากกว่าบรรดานายกรัฐมนตรีของไทยๆ ที่ผ่านมาแล้วและเป็นผู้ที่ปฏิวัติเปลี่ยนแปลงประเทศชาติไปในทางดีได้หลายอย่างเป็นอนุสรณ์สืบต่อมาทุกวันนี้

ตำแหน่งหน้าที่ทางการเมือง

จอมพล ป.พิบูลสงครามได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีคนที่ 3 ของไทย ติดต่อกันเป็น 2 สมัย สมัยแรกตั้งแต่วันที่ 16 ธันวาคม พุทธศักราช 2481-30 กรกฎาคม พุทธศักราช 2487 และสมัยหลังตั้งแต่วันที่ 8 เมษายน พุทธศักราช 2491 จนถึง พุทธศักราช 2500 ได้เคยดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่าง ๆ ดังนี้

- รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม
- รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
- รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
- รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง
- รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐกิจ
- รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม

2.3 ผลงานของจอมพล ป.พิบูลสงคราม

ผลงานชิ้นหนึ่งที่ท่านผู้นำได้สร้างขึ้นมาในสมัยนั้น ซึ่งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีในสังคมนั้นคือ นโยบายสร้างชาติ

ก. จุดมุ่งหมายในการดำเนินนโยบายสร้างชาติ

จอมพล ป.พิบูลสงคราม ขึ้นมาเป็นผู้นำของประเทศในขณะที่สถานการณ์ ทั้งภายในและภายนอกประเทศมีแนวโน้มที่จะก่อให้เกิดความกระทบกระทั่งกันต่อฐานะของรัฐบาลและความมั่นคงของประเทศชาติกล่าวคือ

1. สถานะการณ์ภายในประเทศ

การลาออกจากราชการตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของพระยาพหลพลพยุหเสนา ย่อมเป็นหลักฐานที่แสดงให้เห็นว่า รัฐบาลของคณะราษฎรกำลังประสบปัญหาทางการเมือง อันเนื่องจากการรวมตัวของฝ่ายตรงข้ามดังเช่น กรณีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพร้อมใจกันสนับสนุนมติพิพากษาของคณะราษฎรประมาณแผ่นดินของ นายถวิล อุดล ซึ่งมีผลทำให้รัฐบาลเป็นฝ่ายแพ้มติสภาผู้แทนราษฎร ทั้ง ๆ ที่รัฐบาลมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประเภท 2 เป็นกำลังสนับสนุนอยู่ ดังนั้น คณะผู้ก่อการเปลี่ยนแปลงการปกครองจึงหวังว่า จอมพล ป.พิบูลสงคราม จะสามารถจัดปัญหาทางการเมืองในขณะนั้น ได้สำเร็จ เนื่องจากจอมพล ป. พิบูลสงครามเป็นบุคคลที่มีความสามารถและมีกำลังทหารในความปกครอง ซึ่งย่อมจะเป็นที่ย้ำเกรงของฝ่ายตรงข้าม

พฤติกรรมของจอมพล ป.พิบูลสงคราม เมื่อแรกเข้ารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีนั้น แสดงว่า จอมพล ป.พิบูลสงครามเป็นผู้สืบทอดเจตนารมณ์ของคณะราษฎรตามการคาดคะเนที่ได้กล่าวไว้ ทั้งนี้เพราะจอมพล ป.พิบูลสงคราม ได้ใช้ตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย นำกำลังทหารและตำรวจ ดำเนินการปราบปรามศัตรูทางการเมืองด้วยการตั้งศาลพิเศษพิจารณาโทษผู้ต้องหาซึ่งมีผลให้นักโทษการเมืองเหล่านั้นถูกตัดสิทธิจำคุก เหนรเทศ และประหารชีวิต นอกจากนี้ จอมพล ป.พิบูลสงครามยังได้แสดงแสนยานุภาพด้วยการซ้อมป้องกันภัยทางอากาศทั้งในกรุงเทพฯ ชนบุรี และตามต่างจังหวัด โดยเริ่มดำเนินการที่กรุงเทพฯ-ชนบุรี เป็นลำดับแรกคือระหว่างวันที่ 12-13 กุมภาพันธ์ พุทธศักราช 2482 พฤติกรรมดังกล่าวได้ก่อให้เกิดผลทางการเมืองคือ ศัตรูของคณะราษฎร และรัฐบาลต่างก็หวั่นเกรงอิทธิพลและบารมีของจอมพล ป.พิบูลสงคราม สังเกตได้ว่าในระยะที่จอมพล ป.พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรีนั้น ไม่ปรากฏว่ามีวิกฤตการณ์ทางการเมืองอย่างเช่นสมัยรัฐบาลพระยามโนปกรณ์นิติธาดาและพระยาพหลพลพยุหเสนา

พฤติกรรมของจอมพล ป.พิบูลสงครามในการปราบปรามศัตรูทางการเมืองนั้น คงจะสร้างความหวาดหวั่นให้แก่ราษฎรเป็นอันมาก เพราะไม่เคยมีการประหารนักโทษการเมืองเป็นจำนวนมากเช่นนี้มาก่อน จึงเป็นหน้าที่ของรัฐบาลที่จะต้องสร้างภาพพจน์ที่ดีของรัฐบาลต่อประชาชนเพื่อให้ประชาชนเกิดความนิยมนับถือการบริหารประเทศของรัฐบาลในอนาคต เพราะในการปกครองประเทศนั้น ปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่มีส่วนทำให้

บริหารประเทศของรัฐบาลประสบผลสำเร็จก็คือความร่วมมือจากประชาชน เพื่อสร้างสัมพันธภาพและปรับความเข้าใจระหว่างรัฐบาลกับประชาชน

จอมพล ป.พิบูลสงคราม จึงพยายามที่จะแสดงให้ประชาชนเห็นว่า รัฐบาลนี้เป็นรัฐบาลของประชาชนและดำเนินการทุกอย่างเพื่อประชาชนและชาติเป็นสำคัญ ดังจะเห็นได้จากคำปราศรัยและสุนทรพจน์ของจอมพล ป.พิบูลสงคราม บางตอนต่อไปนี้

ก. คำปราศรัยของนายกรัฐมนตรีเนื่องในโอกาสจิตสมัยเฉลิมฉลอง วันที่ 31 มีนาคม พุทธศักราช 2482 ความว่า "รัฐบาลนี้จะคงอยู่ได้ต้องอาศัยความเห็นชอบของราษฎรส่วนใหญ่ ราษฎรจะมีความเห็นชอบก็ต่อเมื่อรัฐบาลได้ทำให้เป็นที่ถูกใจราษฎร"

ข. สุนทรพจน์ของนายกรัฐมนตรีกล่าวแก่มวลสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรความว่า "ในเรื่องเกี่ยวกับนโยบายของรัฐบาลนั้น จะพยายามดำเนินทุกทางให้บังเกิดผลดีแก่พี่น้องชาวไทยยิ่งขึ้น"

2 สถานะการณ์ภายนอกประเทศ

จอมพล ป.พิบูลสงคราม บริหารประเทศได้ไม่นานสงครามโลกครั้งที่ 2 ด้านยุโรปก็เกิดขึ้น สืบเนื่องมาจากเยอรมันเข้าโจมตี โปแลนด์ เมื่อวันที่ 1 กันยายน พุทธศักราช 2482 อังกฤษและฝรั่งเศส จึงได้ประกาศสงครามกับเยอรมัน เมื่อวันที่ 3 กันยายน พุทธศักราช 2482

เพื่อต่อต้านการรุกรานของเยอรมัน ดังนั้นการรบจึงแผ่ขยายไปทั่วยุโรปในเวลาอันรวดเร็ว ในขั้นแรกนั้นปรากฏว่าเยอรมันได้เปรียบในการรบเพราะใช้ยุทธวิธีอันรุนแรงและรวดเร็ว จนทำให้คิดว่าเยอรมันน่าจะเป็นฝ่ายได้ชัยชนะในที่สุด เยอรมันสามารถยึดเดนมาร์ก นอร์เวย์ได้ในเวลาอันรวดเร็ว ซึ่งมีผลทำให้เกาะอังกฤษตกอยู่ในอันตราย เพราะดินแดนดังกล่าวอยู่ห่างจากเกาะอังกฤษเพียง 300 ไมล์เท่านั้น ด้วยเหตุนี้กองทัพอังกฤษจึงต้องถอยร่นออกจากฝรั่งเศสทางชายฝั่งทะเลด้านตะวันตกที่ดังกेरีก์ ไปตั้งมั่นอยู่ที่เกาะอังกฤษ ส่วนฝรั่งเศสนั้นปรากฏว่ากองทัพเยอรมันสามารถบุกเข้าทำลายแนวรบด้านป้อมมาซิโนต์ได้สำเร็จ ทั้ง ๆ ที่แนวรบด้านนี้เป็นแนวรบที่แข็งแรงที่สุดของฝรั่งเศสต่อมาเมื่อวันที่ 14 มิถุนายน พุทธศักราช 2483 เยอรมันก็เข้ายึดกรุงปารีสได้สำเร็จมีผลให้รัฐบาลฝรั่งเศสในขณะนั้นต้องหนีไปจัดตั้งรัฐบาลพลัดถิ่นที่กรุงลอนดอน ส่วนภายในฝรั่งเศสนั้นได้มีการจัดตั้งรัฐบาลชุดใหม่ซึ่งตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของเยอรมัน ถึงแม้สถานการณ์สงครามจะเกิด

ขึ้นในยุโรป ซึ่งเป็นดินแดนที่ห่างไกลจากประเทศไทยก็ตาม แต่จอมพลป.พิบูลสงครามก็ตระหนักถึงภัยของสงครามซึ่งอาจส่งผลมาถึงประเทศไทยในระยะเวลาต่อมา ดังนั้นในการกล่าวคำปราศรัยต่อประชาชน เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม พุทธศักราช 2482 จอมพล ป.พิบูลสงครามจึงเตือนให้ประชาชนเตรียมตัวรับสถานการณ์สงคราม

สถานการณ์ทั้งภายในและภายนอกประเทศดังกล่าว ทำให้รัฐบาลพยายามที่จะดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อผนวกผลประโยชน์ของประเทศชาติและของรัฐบาลควบคู่กัน แต่นโยบายนั้นจะต้องแสดงให้เห็นว่า รัฐบาลดำเนินการเพื่อผลประโยชน์ของประเทศชาติเป็นสำคัญ นโยบายที่รัฐบาลกำหนดขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในขณะนั้นก็คือ "นโยบายสร้างชาติ"

จอมพล ป.พิบูลสงคราม ได้กล่าวถึงความหมายของคำว่า "สร้างชาติ" ไว้ดังนี้คือ คำว่า สร้างชาตินั้นเป็นคำสั้นอันได้ละความหมายไว้ให้เข้าใจกันมากกว่าตัวอักษรสองพยางค์ที่ปรากฏอยู่ เพราะฉะนั้นจึงอาจมีผู้เถียงว่า ชาติมีมานานแล้ว เหตุใดจึงจะต้องสร้างกันให้อะไรขึ้นมาอีก แท้จริงความหมายการสร้างชาตินั้น มีว่า ชาติไทยมีอยู่แล้วแต่สถานะบางอย่างของชาติก็ยังไม่ขึ้นถึงขั้นระดับสมความต้องการของประชาชาติไทย เราจำเป็นต้องพร้อมใจกันสร้างเพิ่มเติมให้ดีขึ้นกว่าเดิม ช่วยกันปรับปรุงไปจนกว่าเราทุกคนจะพอใจหรืออย่างน้อยก็ได้ระดับเสมออารยประเทศ

ความหมายของคำว่า "สร้างชาติ" ดังกล่าวข้อมแสดงให้เห็นเจตนารมณ์ของจอมพลป.พิบูลสงครามที่พยายามจะยกระดับฐานะความเป็นอยู่และการดำเนินชีวิตของชนในชาติให้ทัดเทียมอารยประเทศ ซึ่งแสดงว่าเป็นเจตนาดีของรัฐบาลที่มีต่อประเทศชาติ ในขณะนั้น จอมพล ป.พิบูลสงครามได้ชักชวนประชาชนคนไทยให้ร่วมมือกับรัฐบาลดำเนินการสร้างชาติด้วยการปฏิบัติตนดังนี้

1. สร้างตัวท่านเองให้ดี การปรับปรุงตัวของตนเองให้ดีขึ้นได้แก่
  - ก. บำรุงตัวของท่านให้แข็งแรงรักษาตัวให้มีสุขภาพอนามัยอันสมบูรณ์ปราศจากโรคภัยอยู่เสมอ
  - ข. ทำตัวท่านให้มีวัฒนธรรมและมีธรรมอันดี
  - ค. ทำตัวของท่านให้เป็นผู้มีความประพฤติดี ประพฤติชอบอยู่เนื่องนิจ
  - ง. แต่งกายของท่านให้เรียบร้อย มีแบบมีระเบียบ อันต้องด้วยความนิยมของอารยประเทศที่เจริญแล้ว

จ. หมั่นประกอบอาชีพให้เกิดผลพอกิน พอใช้เป็นอย่างน้อยที่สุดและต้อง
ทำในทางสุจริต ขอด้วยกฎหมายบ้านเมืองและขนบธรรมเนียม
ประเพณี

ฉ. หมั่นศึกษาแสวงหาความรู้ให้ทันคนอื่น

ช. ในที่สุดหมั่นปฏิบัติตามคำแนะนำของรัฐบาลที่นำไปสู่ทางดี และมีมานะ
อดทนปฏิบัติให้เป็นผลสำเร็จทุกวิถีทาง

2. สร้างครอบครัวของท่านให้ดี

การปรับปรุงครอบครัวของท่าน ให้ดีนั้นย่อมถือว่าเป็นกรณีสำคัญไม่น้อยกว่า
ประการต้นมีหลักการดังนี้คือ

ก. พยายามเก็บหอมรอบริบ ประหยัดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น ไว้เพื่อหาที่พักอาศัย
ให้สุขสบาย

ข. พยายามหาที่ดิน ซึ่งมีว่างเปล่าอยู่มากในเมืองไทยเรา รับไว้เป็นที่ทำกินของ
ครอบครัว

ค. เมื่อเป็นพ่อบ้านแม่บ้าน ท่านต้องดูแลภายในบ้านของท่านให้อยู่ดี กินดี

ง. ต้องพยายามให้การศึกษาแก่บุตรหลานของท่านให้ทัดเทียมกับผู้อื่นเขา

3. ร่วมแรงร่วมใจกันสร้างชาติให้ดียิ่งขึ้น

เมื่อท่านได้สร้างตัวท่านและสร้างครอบครัวของท่านให้ดีตามที่กล่าวมาข้างต้น
นั้นแล้ว ชาติไทยซึ่งรวมพี่น้อง 14-15 ล้านคนก็เท่ากับได้รวบรวมคนดี ครอบครัวที่ดีไว้เป็น
ชาติที่คึกคักเอง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างชาติ อีกส่วนหนึ่งนั้นก็คือ พี่น้องทั้งหลายจะ
ต้องร่วมใจกันระดมสรรพคุณสมบัติ และสาธารณประโยชน์ของชาติให้อีกด้วย อาทิเช่น
ต้องช่วยกันเสียภาษีอากรเพื่อให้ชาติได้ นำเงินไปสร้างถนนหนทางคมนาคม การชล
ประทาน โรงพยาบาล สร้างกองทัพไว้ป้องกันประเทศ ฯลฯ เหล่านี้เป็นต้น

จากการพิจารณาพฤติกรรมของรัฐบาลในขณะนั้นพอจะสรุปจุดมุ่งหมายของการ
ดำเนินนโยบายสร้างชาติของรัฐบาลได้ 3 ประการคือ

1. เพื่อยกฐานะความเป็นอยู่และการดำเนินชีวิตของประชาชนให้ทัดเทียมกับ
นานาอารยประเทศในขณะนั้น

2. เพื่อสร้างความมั่นคงทางการเมืองเศรษฐกิจและสังคมขึ้นภายในชาติไว้เตรียมรับสถานะการณ์สงครามที่อาจจะมีผลกระทบต่อประเทศไทย
3. เพื่อหันเหความสนใจของประชาชนจากพฤติกรรมทางการเมืองภายในประเทศออกสู่เหตุการณ์ภายนอกประเทศ

ในการกำหนดนโยบายสร้างชาติของจอมพล ป.พิบูลสงครามนั้น ปรากฏว่า พระยาพหลพลพยุหเสนา ซึ่งเป็นรัฐบุรุษคนสำคัญของไทย ได้กล่าวเป็นเชิงสนับสนุนนโยบายสร้างชาติ เนื่องในโอกาสวันฉลองรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม พุทธศักราช 2483 ความว่า

“...อันความเจริญก้าวหน้าในระบอบรัฐธรรมนูญ เพิ่งสำรวจจากงานรัฐธรรมนูญที่ได้จัดทำขึ้นตั้งแต่จนบัดนี้ ก็จะเห็นว่า มี 3 ระยะด้วยกัน คือ ระยะเผยแพร่และส่งเสริมระบอบรัฐธรรมนูญ ระยะปรับปรุงประเทศชาติให้ก้าวหน้าตามวิถีทางแห่งรัฐธรรมนูญ และระยะสร้างชาติ... ระยะที่ 3 คือการสร้างชาติที่เราดำเนินอย่างเข้มแข็งเพื่อนำประเทศชาติไปสู่อุดมคติ อันเป็นขอรุณารมณ์ของเรา คณะรัฐบาลของเราซึ่งมีท่านนายพลตรี หลวงพิบูลสงครามเป็นนายกรัฐมนตรี ได้ปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้อำนวยการอย่างเข้มแข็ง ทั้งได้รับความร่วมมือและสนับสนุนเป็นอันดีจากพี่น้องชาวไทยทั้งมวล...”

การที่พระยาพหลพลพยุหเสนา ซึ่งเป็นรัฐบุรุษที่ได้รับความเชื่อถือทั้งในวงการผู้ก่อการเปลี่ยนแปลงการปกครองและประชาชน โดยทั่วไป กล่าวเป็น เชิงส่งเสริม นโยบายการสร้างชาติของจอมพล.พิบูลสงครามเช่นนี้ ก็เท่ากับเป็นแรงหนุนให้เห็นว่า การกำหนดนโยบายสร้างชาติของจอมพล.พิบูลสงครามนั้นเหมาะสมและถูกต้องตามสภาวะการณ์ของประเทศไทยในขณะนั้น

ข. วิธีการเข้าใจคนไทยให้ปฏิบัติตามนโยบายการสร้างชาติ

งานสร้างชาติเป็นงานสำคัญที่จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือและการสนับสนุนจากประชาชน ดังนั้นรัฐบาลจึงต้องหาวิธีการอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อกระตุ้นประชาชนให้เกิดความนิยมต่อ นโยบายสร้างชาติที่กำหนดขึ้นและยินดีที่จะปฏิบัติตามด้วยความพึงพอใจ

1. การเผยแพร่ลัทธิชาตินิยม

เนื่องจากจอมพล.พิบูลสงครามเป็นผู้ที่มีความสนใจและเลื่อมใสในลัทธิชาตินิยม ก่อนที่จะดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีดังนั้นลัทธิชาตินิยมจึงถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือของรัฐบาลในการรวมพลังสามัคคีของชน ในชาติให้ปฏิบัติตามวิธีการที่รัฐบาลกำหนดขึ้น โดยอ้างเหตุผลเรื่องผลประโยชน์และความเจริญก้าวหน้าของประเทศชาติเป็นสิ่งสำคัญ ดังจะ

เห็นได้จากคำปราศรัยของจอมพลป.พิบูลสงคราม เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม พุทธศักราช 2482
ความว่า

...กรณีสำคัญหลายประการ ประการแรกคือ ประเทศไทยที่รักของพวกเราในยุคปัจจุบันนี้
ย่อมได้รับความปรับปรุง ทะนุบำรุงก่อสร้างด้วยความร่วมแรงร่วมใจของประชาชนทั้งชาติ
ให้ก้าวหน้าไปสู่ความรุ่งเรืองสดใสเป็นที่พึงพอใจ สมภาวะที่ล่วงไปโดยทั่วกัน จนอาจกล่าว
ได้ว่า ชาติของเราได้บรรลุนิติภาวะแล้ว ทั้งนี้ก็เพราะระบอบการปกครองในปัจจุบันเป็นปัจจัย
ชักนำให้พี่น้องชาวไทยทั้งปวงได้ ร่วมแรงร่วมใจกันสมานสามัคคีช่วยกันสร้างชาติให้เป็นฝั่ง
เป็นฝาสามารถเลี้ยงตนเองได้พอควร เราไม่ต้องให้ชาติอื่นเข้ามายุ่งกิจการภายในของเรา
ในฐานะเป็นนาย เราต้องการแต่ความเป็นมิตรที่ดีจากนานาประเทศโดยทั่วไป

การเผยแพร่ความรู้สึกชาตินิยมในหมู่ประชาชนคนไทยในขณะนั้นส่วนมากออกมา
ในรูปของบทละคร และบทเพลงประเภทปลุกใจ เร้าใจประชาชนให้ตื่นตัวในการรักษาชาติเกิดความ
ภาคภูมิใจในบรรพบุรุษ และสวดศิโยนของความยิ่งใหญ่ของชนชาติไทย

หลวงวิจิตรวาทการได้อธิบายถึงเหตุผลในการใช้บทละคร และบทเพลงประเภท
ปลุกใจเพื่อเผยแพร่ลัทธิชาตินิยมว่า "เป็นวิธีการที่จะปลุกฝังชาตินิยมได้โดยสะดวกและเข้า
ถึงประชาชนได้โดยง่ายกว่าวิธีการอย่างอื่น ๆ"

ปรากฏว่าบทละครและบทเพลง ซึ่งประพันธ์โดยหลวงวิจิตรวาทการได้รับความนิยม
แพร่หลายอย่างสูงสุดในขณะนั้น แม้ในปัจจุบันนี้บทละครและบทเพลงเหล่านั้น ก็ยังเป็นที่
นิยมในหมู่คนไทย อาทิเช่น บทละครเรื่อง เลือดสุพรรณ, เจ้าหญิงแสนหวี, อานุภาพพ่อบุ
รามคำแหง, ราชมนู เป็นต้น สำหรับบทเพลงนั้นส่วนมากได้แก่ บทเพลงประกอบบทละคร
เรื่องต่าง ๆ ตัวอย่างเช่น

1. บทเพลงจากบทละครเรื่องราชมนู

รักเมืองไทย	ชูชาติไทย
ทะนุบำรุงให้รุ่งเรือง	สมเป็นเมืองของไทย
เราชาวไทยเกิดเป็นไทย	ตายเพื่อไทย ๆ
ไม่เคยอ่อนน้อม	เราไม่ยอมแพ้ใคร
ศัตรูใจกล้า	มาแต่ทิศใด
มาข่มเหงไทย	คงจะได้เห็นดี

2. บทเพลงจากบทละครเรื่อง "น่านเจ้า"

รวมไทยร่วมไทย	รักษาอำนาจชาติไทย
เทอดไทยทุนไทย	ด้วยน้ำใจมั่นคง
สามัคคีระหว่างไทยคงได้ผล	ไทยทุกคนร่วมทั้งชาติศาสนา
เสมือนทว่าได้กำเนิดเกิดมา	จากบิดามารดาคนเดียวกัน
ถ้าไทยรวมไทยได้สิ้นทุกถิ่นแคว้น	คงจะเป็นปึกแผ่นสามารถมั่น
ขอให้ไทยสามัคคีติดต่อกัน	จึงจะจรจร ไทยให้รุ่งเรือง

3. บทเพลงจากบทละครเรื่อง "ศึกกลาง"

แหลมทองไทยเข้าครองเป็นแดนไทย	หลังย้ายแยกแตกกัน ไปเป็นสาขา
ไทยสยามอยู่แม่น้ำเจ้าพระยา	และบึง วัง ชมมนา น่านนที
โจงสารไทยก็จองครองที่ดิน	ศาลวินไทยใหญ่อยู่เป็นที่
ไทยอิสลามอยู่ลำนาคาปี	ค้อลงไปไทยก็มีอยู่เหมือนกัน
ขอพวกเราชาวไทยของแดนทอง	หมายใจปองผูกรักสมัครมั่น
ไทยสยามทุกจิตต์คิดสัมพันธ์	ผูกไมตรีทั่วกัน ในแหลมทอง

นอกจากหลวงวิจิตรวาทการแล้ว ยังมีนักชาตินิยมคนอื่น ๆ ที่ให้ความร่วมมือกับรัฐบาล เพื่อดำเนินการเผยแพร่ลัทธิชาตินิยมไปสู่ประชาชน อาทิเช่น นายคำริ ปัทมะศิริและหลวงสารานุประพันธ์ บุคคลทั้งสองได้เขียนบทความสนับสนุนนโยบายของรัฐบาลในด้านต่าง ๆ และเร้าใจประชาชนให้คล้อยตามนโยบายที่รัฐบาลกำหนดขึ้น โดยเฉพาะ นายคำริ ปัทมะศิริ ซึ่งเป็นนักหนังสือพิมพ์นั้น ได้เป็นผู้ดำเนินการคนสำคัญ ในการเร้าใจและชักชวนคนไทยให้ร่วมมือกับรัฐบาลในกรณีการปรับปรุงเขตแดนกับฝรั่งเศส และได้เป็นผู้จัดพิมพ์คำแถลงการณ์และชื่อเรียกร้องต่าง ๆ ให้ประชาชนรับทราบรวมทั้งเป็นผู้จัดตั้งชมรมเรียกร้องดินแดนคืนจากฝรั่งเศส

ในการเผยแพร่ความรู้ลัทธิชาตินิยมนั้น รัฐบาลได้ใช้วิทยุกระจายเสียงและหนังสือพิมพ์เป็นสื่อกลางจากรัฐบาลไปสู่ประชาชน กล่าวคือ ในด้านกิจการวิทยุกระจายเสียงซึ่งอยู่ในความควบคุมของกรมโฆษณาการนั้น ได้กลายเป็นกระบอกเสียงที่สำคัญที่สุดของรัฐบาลในการ โน้มน้าวจิตใจราษฎรให้เกิดความรักชาติและมีความรู้สึกล้อยตามแนว

ทางที่รัฐบาลกำหนดขึ้น วิทยุกระจายเสียงทำหน้าที่เผยแพร่บทเพลง บทละครประเภทปลูกใจ คำขวัญ คำปราศรัยและสุนทรพจน์ของนายกรัฐมนตรีในวาระต่าง ๆ ซึ่งล้วนแต่มีข้อความที่ปลูกใจ รั้าใจประชาชนทั้งสิ้น อาทิเช่น คำปราศรัยของนายกรัฐมนตรี ซึ่งกล่าวทางวิทยุกระจายเสียงในคืนวันที่ 31 มีนาคม พุทธศักราช 2482 ความว่า "พี่น้องชาวไทยทุกคนจะตกลงปลงใจทำความเห็นร่วมกันเป็นเอกฉันท์เสียง ตั้งแต่บัดนี้ที่เดิยว่า ของไทยเป็นดีที่สุด ไม่มีของอื่นใดจะดีกว่าของไทย ไทยทำไทยใช้"

สุนทรพจน์ของนายกรัฐมนตรี กล่าวทางวิทยุกระจายเสียงในคืนวันที่ 24 มิถุนายน พุทธศักราช 2483 ความว่า ...ในโอกาสอันสำคัญยิ่งของชาติ ณ บัดนี้ ข้าพเจ้าขอให้ท่านทุกคนจงสงบจิตต์ร่วมกับข้าพเจ้าระลึกถึงอนุสาวรีย์ของเรา ซึ่งเป็นหลักชัยแห่งความรักสามัคคีแห่งความสถาพรของชาติแล้ว และเปล่งอุทานออกมาเป็นปฐมฤกษ์ทั่วทุกดวงใจว่า ไทยเป็นอารยชาติ ไทยเป็นอารยชนแล้ว เราจะร่วมมือกันสร้างตัวเรา ให้วัฒนาถาวรตามหลักไทยอารยธรรมในเอเชียนี้ตลอดไปชั่วฟ้าดินสลาย"

ในบางโอกาส จอมพลป.พิบูลสงครามจะเขียนบทความออกทางวิทยุกระจายเสียง โดยใช้นามปากกาว่า "สามัคคีไทย" "สามัคคีชัย" "ลูกสามัคคีไทย" "อกไก่" ฯลฯ พร้อมทั้งแต่งคำขวัญเพื่อลงหนังสือพิมพ์ และออกกระจายเสียงทางวิทยุ เป็นประจำทุกวัน อาทิเช่น ไทยถึงนิยมไทย คนไม่รักชาติคือคนที่เกิดมารกโลก จงเชื่อฟังรัฐบาลและท่านผู้นำของเรา โดยเคร่งครัด

นอกจากนั้นรัฐบาลยังจัดให้มีรายการสนทนา "มัน-คง" ซึ่งจัดทำโดย นายสังข์ พัธโนทัย (มัน ชูชาติ)และนายคงศักดิ์ จำศิริ (คง รักไทย) รายการนี้จัดเป็นประจำทุกวัน เพื่อเผยแพร่ลัทธิชาตินิยมและชักชวนประชาชนให้ประพฤติปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาล นายสังข์ พัธโนทัย กล่าวว่า การดำเนินงานเกี่ยวกับรายการสนทนาดังกล่าวนั้นเป็นไปในลักษณะดังนี้

...ทำกันเป็นทีมเวิร์กจริง ๆ ไม่ได้ทำเพียงคนเดียวหรือเป็นความคิดของคน ๆ เดียว แต่ทำกันโดยหมู่คณะ โดยมี จอมพลป.พิบูลสงครามเป็นหัวหน้า คุณพระราชธรรมนิเทศซึ่งเป็นตัวเจ้าปัญหาและตัวนายพัธโนทัยเป็นตัวให้เทคนิคในการโฆษณา ส่วนข้อความที่ใช้ในสนทนานั้น

จอมพลป.พิบูลสงครามเป็นผู้เขียน โดยใส่ของสี่เหลืองส่งมาแล้วคุณพระราชธรรมนิเทศเป็นผู้แปลงบทร้อยแก้วของจอมพลป.พิบูลสงครามให้เป็นบทสนทนาด้ว้นไหนด จอมพลป.พิบูลสงคราม ไม่ได้เขียนบทส่งมาให้ คู่สนทนาจึงจะนำเรื่องเก่า ๆ มาเล่าซ้ำอีก.

มีข้อนำสังเกตว่าในตอนจบบทสนทนานั้น มัน-คงจะกล่าวคำว่า "พิบูลสวัสดิ์" ซึ่งเป็นการเน้นความสำคัญของจอมพลป.พิบูลสงครามต่อประชาชน ส่วนในด้านหนังสือพิมพ์นั้น รัฐบาลได้ใช้เป็นเครื่องมือของรัฐบาลเช่นเดียวกับกิจการด้านวิทยุกระจายเสียง คำขวัญ คำปราศรัย หรือบทความต่าง ๆ ของนายกรัฐมนตรีที่ได้นำออกทางวิทยุกระจายเสียงจะถูกนำส่งหนังสือพิมพ์อีกครั้งหนึ่งเพื่อเป็นการเผยแพร่ที่ให้ขยายออกไป หนังสือพิมพ์บางฉบับได้ปฏิบัติตนเป็นเครื่องมือของรัฐบาล โดยลงบทความส่งเสริมและสนับสนุนนโยบายของรัฐบาลในขณะนั้น ตัวอย่างเช่น บทความเรื่อง"เลือดไทย" ของหนังสือพิมพ์ประชาชาติ ประจำวันที่ 4 พฤศจิกายน พ.ศ.2482 ได้บทความปลุกใจประชาชนในเรื่องการสร้างชาติ ความว่า

...คนไทยไม่น้อยหน้าชาติใด ข้าพเจ้าเชื่อว่าความรู้สึกดีนี้เป็นความรู้สึกของเพื่อนคนไทยทั่วไป ท่านนายกรัฐมนตรีได้ตระหนักในความรู้สึกอันนี้ จึงได้เชิญชวนเพื่อนไทย ได้ช่วยกันสร้างชาติ ข้าพเจ้าเข้าใจว่าการสร้างชาตินั้น ใครจะสร้างอย่างไรก็ดีสุดแต่โอกาส อาจทำได้ด้วยกาย วาจา และน้ำใจ ดังนั้นการพูดเรื่องการสร้างชาติก็คือ เป็นวิธีหนึ่งของการที่จะให้เกิดผลคือ ให้ชาติของเราชาติไทยมั่นคงถาวรเสมือนอาคารที่นายช่างได้ประกอบขึ้นถูกสัดส่วน...

ในระยะแรกนั้นการเผยแพร่ลัทธิชาตินิยมของรัฐบาลคงจะได้ผลดีตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดขึ้นไว้ ทั้งนี้จะสังเกตได้จากการดำเนินนโยบายเรียกร้องดินแดนที่เสียไปในสมัยรัชกาลที่ 5 ขึ้นจากฝรั่งเศสอันเป็นผลงานสำคัญชิ้นแรกของรัฐบาลนั้น ปรากฏว่า นโยบายดังกล่าวได้รับการสนับสนุนและความร่วมมือจากประชาชนคนไทยโดยทั่วไป ทั้งประชาชน นิสิต นักศึกษาและข้าราชการ ทั้งนี้เพราะได้มีการปลุกใจและเร้าอารมณ์ของคนไทยให้มีความรู้สึกเจ็บแค้นฝรั่งเศสที่ได้กระทำการบีบบังคับไทยในสมัยรัชกาลที่ 5 แต่ในระยะหลัง ๆ นั้น จอมพลป.พิบูลสงคราม ได้ใช้ลัทธิชาตินิยมเข้าไปเกี่ยวข้องกับกำเนินชีวิตของประชาชนมากขึ้นไปเช่นกำหนดเรื่องการแต่งกาย กิจวัตรประจำวัน การประกอบอาชีพ ฯลฯ จึงทำให้คนไทยซึ่งมีความเคยชินต่อลักษณะการดำเนินชีวิตอย่างอิสระเสรี เกิดความเบื่อหน่าย และไม่พึงพอใจรัฐบาลในเวลาต่อมา

2. การกำหนดรัฐธรรมนูญ (ธรรมนูญ)

ธรรมนูญคือแนวทางที่รัฐบาลกำหนดขึ้นเพื่อปรับปรุงแก้ไขวัฒนธรรมบางอย่างของชาติไทยเพื่อใช้เป็นหลักให้ประชาชนได้ยึดถือและปฏิบัติตาม สำหรับบุคคลที่ได้รับมอบหมายให้ดำเนินการเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญได้แก่

1. หลวงวิจิตรวาทการ	เป็น ประธานกรรมการ
2. ชุนสมาหารทิศะคดี	เป็น กรรมการ
3. นายพันโท ประจวบ ภรมนตรี	เป็น กรรมการ
4. นายพันเอก หลวงสฤษฏ์ยุทธศิลป์	เป็น กรรมการ
5. นายพันตำรวจโท ชุนศรีสรากร	เป็น กรรมการ 2

ในสมัยรัฐบาล จอมพล ป.พิบูลสงคราม ปรากฏว่าได้มีการประกาศธรรมนูญทั้งสิ้น 12 ฉบับ ซึ่งแยกออกเป็น 2 ลักษณะสำคัญคือ ปลุกฝังความนิยมไทยในหมู่คนไทยได้แก่ รัฐธรรมนูญฉบับที่ 1-6 และการชักชวนให้ประชาชนร่วมกันสร้างชาติในด้านต่าง ๆ ได้แก่ รัฐธรรมนูญฉบับที่ 7-12

เนื่องจากคนไทยเคยชินต่อการดำเนินชีวิตอย่างอิสระเสรี ดังนั้นการประกาศธรรมนูญของรัฐบาลจึงไม่ค่อยได้ผลนัก โดยเฉพาะในเรื่องการแต่งกายและกิจวัตรประจำวันที่คนไทยเคยปฏิบัติ เพราะปรากฏว่า รัฐบาลต้องประกาศพระราชบัญญัติบำรุงวัฒนธรรมแห่งชาติ พุทธศักราช 2483 และพระราชกฤษฎีกากำหนดวัฒนธรรมซึ่งประชาชนชาวไทยต้องปฏิบัติตามพุทธศักราช 2484 เป็นกฎหมายบังคับให้ราษฎรปฏิบัติตามแนวทางที่รัฐบาลกำหนดขึ้น

ค. วิธีดำเนินนโยบายสร้างชาติ

ในการศึกษาวิธีดำเนินนโยบายสร้างชาตินั้นอาจพิจารณาได้เป็น 2 ระยะคือ ระยะก่อนสงคราม (พุทธศักราช 2481-พุทธศักราช 2484) และระยะระหว่างสงคราม (พุทธศักราช 2485-พุทธศักราช 2487) สำหรับในระยะแรกนั้นเป็นไปในลักษณะที่ใช้ลัทธิชาตินิยมปลุกใจและเร้าใจประชาชนให้ปฏิบัติตามแนวทางที่รัฐบาลกำหนดขึ้น ดังนี้

1. ด้านการเมือง ในปีพุทธศักราช 2483 จอมพล ป.พิบูลสงครามในฐานะรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ได้เริ่มนโยบายชาตินิยมเพื่อการสร้างชาติด้วยการทบทวน

เหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ในสมัยรัชกาลที่ 5 ซึ่งเป็นยุคที่ประเทศไทยประสบภัยจากลัทธิล่าอาณานิคมจากมหาอำนาจตะวันตกเพราะอังกฤษและฝรั่งเศสได้แผ่ขยายอิทธิพลเข้าครอบครองประเทศเพื่อนบ้านใกล้เคียงเช่น เขมร ลาว พม่า มาลายู แต่ด้วยพระปรีชาสามารถของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงทำให้ประเทศไทยรอดพ้นภัยพิบัติจากการตกเป็นเมืองขึ้นของอังกฤษและฝรั่งเศส แต่ไทยก็จำเป็นต้องยินยอมสละดินแดนบางส่วนให้แก่อังกฤษและฝรั่งเศสเพื่อรักษาดินแดนส่วนใหญ่ของประเทศไว้

ในปีพุทธศักราช 2483 ขณะที่ฝรั่งเศสกำลังสู้รบกับเยอรมันในภาคพื้นยุโรปและได้ทาบตามขอทำกติกาสัญญาไม่รุกรานกับประเทศไทย รัฐบาลจอมพล ป.พิบูลสงครามจึงยื่นข้อเสนอให้ฝรั่งเศสปฏิบัติตาม 3 ประการคือ

1. วางแนวเส้นเขตแดนตามลำแม่น้ำโขงให้เป็นไปตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศ
2. ปรับปรุงเขตแดนให้เป็นไปตามธรรมชาติ คือให้ถือว่าแม่น้ำโขงเป็นเขตแดนระหว่างไทยกับอินโดจีน ตั้งแต่ทิศเหนือจดทิศใต้ จนถึงเขตแดนกัมพูชา โดยให้ฝ่ายไทยได้รับดินแดนทางฝั่งขวาของแม่น้ำโขงตรงข้ามหลวงพระบางและปากเซคืนมา
3. ขอให้ฝรั่งเศสรับรองว่า ถ้าอินโดจีนเปลี่ยนอธิปไตยไปฝรั่งเศสไป ฝรั่งเศสจะคืนอาณานิคมลาวและกัมพูชาให้แก่ไทย

ปรากฏว่าข้อเสนอของฝ่ายไทยได้รับการปฏิเสธจากฝรั่งเศส โดยฝรั่งเศสยืนยันที่จะขอทำกติกาสัญญาไม่รุกรานกับไทยและให้มีการแลกเปลี่ยนสัตยาบันซึ่งกันและกัน

เมื่อรัฐบาลดำเนินนโยบายเรียกร้องดินแดนจากฝรั่งเศสซึ่งก็ได้รับการสนับสนุนด้วยดีจากประชาชน เพราะมีวิธีการโฆษณาเร้าใจปลุกประชาชนให้มีความรู้สึกชาตินิยม จึงทำให้ประชาชนมีความต้องการที่จะได้ดินแดนที่เสียไปกลับคืนมา ดังจะเห็นได้จากการเดินขบวนของ นิสิต นักศึกษา และประชาชนซึ่งไปชุมนุมกันที่หน้ากระทรวงกลาโหมเมื่อวันที่ 8 ตุลาคม พุทธศักราช 2483 หลังจากนั้นมา ก็มีการเคลื่อนไหวของประชาชนในต่างจังหวัดเพื่อเรียกร้องและสนับสนุน ให้รัฐบาลดำเนินการกับฝรั่งเศสอย่างเด็ดขาดเช่น วันที่ 26 ตุลาคม พุทธศักราช 2483 ได้มีการเดินขบวนของชาวจังหวัดกระบี่ซึ่งถือป้ายมีข้อความปลุกใจรักชาติ การเรียกร้องดินแดนที่เสียไปเมื่อ ร.ศ. 112 รวมทั้งข้อความสนับสนุนนโยบายของรัฐบาลด้วยข้อความต่าง ๆ มากมาย

ความเคลื่อนไหวของประชาชนดังกล่าวได้กลายเป็นมติมหาชนที่เร่งเร้าให้รัฐบาลดำเนินการนำดินแดนที่เสียไปกลับคืนมาให้ได้ จึงทำให้รัฐบาลตกอยู่ในภาวะจำยอมต้อง

ดำเนินการรุนแรงเพื่อสนองมติมหาชน ทั้ง ๆ ที่รัฐบาลไม่ประสงค์จะให้มีการสู้รบกันขึ้น
คงจะสังเกตได้จากคำปราศรัยของนายกรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 20 ตุลาคม พุทธศักราช 2483 และ
การประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 3 กุมภาพันธ์ พุทธศักราช 2484 มีข้อความตอนหนึ่งดังนี้
“...พี่น้องทั้งหลายต้องจำไว้เสมอว่า ชาติไทยของเรานั้นเป็นชาติเลือกนักรบ แต่
โบราณกาลแต่เป็นเลือกนักรบที่กอบด้วยความเอื้อกเอ็น และสุขุมคัมภีรภาพ แม้จะทำสิ่งใดก็
ต้องพยายามให้เสียกำลังและเลือดเนื้อ เพียงเพื่อเฉพาะในเมื่อเราไม่มีทางจะหลีกเลี่ยงได้
ถึงกระนั้น ก็ต้องหลีกเลี่ยงการเสียกำลังเลือดเนื้อจากมากมาเป็นน้อยที่สุด ข้าพเจ้าขอ
ตัวอย่างการกระทำสมัยสมเด็จพระนเรศวรและสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี เมื่อคราวที่ท่านกู้
ประเทศชาติไทยนั้นมาอย่างเป็นบันทึกรฐาน ข้าพเจ้าเชื่ออย่างแน่วแน่นว่าความสำเร็จอันยิ่งใหญ่
ของบรรพบุรุษของเราในคราวนั้น ได้เป็นไปด้วยความกล้าหาญ ใจเย็น มีสติสัมปชัญญะ
ใคร่ครวญโดยรอบคอบ มีความสุขุมหนักแน่น เป็นมูลฐานจึงก่อให้เกิดความสำเร็จในการกู้
ชาติ ได้ดี...”

..ความจริงที่ขอคืนแดนไปไม่ได้ตั้งใจจะรบบครั้งนี้ขัดกับเจตนาของข้าพเจ้า
แต่ก็เป็นไปแล้ว ความจริงที่ขอไปเพราะเมื่อสถานการณ์ของโลกเปลี่ยนไป เราก็จะ
ดูแลให้ยุ่งเท่านั้น แต่ประชาชนไม่รู้ใจข้าพเจ้าคุณนั้นเสมอมาให้ใจเย็น ๆ ซ้ำ ๆ นาน ๆ ไป
คงได้คืนแดนคืนแต่ข้าพเจ้าไม่ได้ว่าจะทำอะไรการรบครั้งนี้รบโดยไม่ตั้งใจ ”

การรบระหว่างไทยกับฝรั่งเศสเกิดขึ้นเนื่องจากการกระทบกระทั่งระหว่างชายแดน
แดนไทยและอิน โคจีนของฝรั่งเศส ซึ่งต่างฝ่ายต่างโฆษณาชวนเชื่อ ว่า ฝ่ายตนถูกรุกราน
ก่อนหนังสือพิมพ์ไทยได้ลงข่าวพฤติกรรมทางชายแดนซึ่งมีข้อความกล่าวถึง การกระทำ
ของฝรั่งเศสที่ละเมิดอธิปไตยของ ไทยความว่า "กองโจรฝรั่งเศสลงเรือประชิดฝั่งไทย
หนองคาย กำลังเข้าที่ค้ำขัน" ฝรั่งเศสก้าวร้าวคนไทยมากขึ้นเข้ากันทรพธิไทย ดำรงจเข้า
ห้ามก็ยิ่ง ”

ส่วนทางฝ่ายฝรั่งเศสนั้นก็ใช้วิถียุทธกระจายเสียงโฆษณาของฝรั่งเศสในอิน โคจีน
โฆษณาโจมตีกล่าวหาว่าฝ่ายไทยได้เข้าไปทิ้งระเบิดในอิน โคจีนของฝรั่งเศส

ในขณะที่สถานการณ์ทางชายแดนกำลังคคอยู่ในภาวะตึงเครียด จอมพล ป.พิบูล
สงคราม คาดการณ์ว่าจะต้องมีการสู้รบเกิดขึ้น จึงได้เตรียมการเพื่อการรบโดยเสนอต่อ
คณะรัฐมนตรีขอคำสั่งแต่งตั้งผู้บังคับบัญชาการทหารสูงสุด เพื่อสั่งการได้ทั้งทหารบก

ทหารเรือ และทหารอากาศ ซึ่งที่ประชุมก็เห็นชอบด้วย พร้อมกันนั้นก็แต่งตั้งพระยาพลพลยุทธเสนาซึ่งดำรงตำแหน่งจเรทหารทั่วไปเป็นที่ปรึกษาการทหารสูงสุดอีกตำแหน่งหนึ่ง พร้อมทั้งแต่งตั้ง พ.อ.หลวงพรหมโยธี รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหมเป็นรองผู้บัญชาการทหารสูงสุด จอมพลป.พิบูลสงคราม ในฐานะนายกรัฐมนตรี ได้แต่งตั้งคณะผู้บัญชาการทหารเพื่อการสงครามซึ่งประกอบด้วยผู้มีรายนามดังต่อไปนี้

1. นายพลตรีหลวงพิบูลสงคราม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมเป็นผู้บัญชาการทหารสูงสุด
  2. นายพลตรี หลวงพิบูลสงคราม ผู้บัญชาการทหารบกเป็นแม่ทัพบก
  3. นายพลตรี หลวงสินธุ์สงครามชัย ผู้บัญชาการทหารเรือเป็นแม่ทัพเรือ
  4. นายนาวาเอก หลวงอภัยเทวเดช รองผู้บัญชาการทหารอากาศเป็นแม่ทัพอากาศ
- การปะทะระหว่างไทยกับฝรั่งเศสได้เริ่มขึ้นอย่างรุนแรง เนื่องจากฝรั่งเศสได้เข้ามาทิ้งระเบิดที่นครพนมนับตั้งแต่นั้นมาการสู้รบแบบไม่ประกาศสงครามก็ดำเนินติดต่อเรื่อยมาจนกระทั่งในวันที่ 4 มกราคม พุทธศักราช 2484 ทหารฝรั่งเศสได้เข้าโจมตีรัฐประเทศอย่างรุนแรง ไทยจึงได้ประกาศสงครามอย่างเป็นทางการต่อฝรั่งเศส เมื่อวันที่ 7 มกราคม พุทธศักราช 2484

ญี่ปุ่นได้เสนอตัวเป็นคนกลางไกล่เกลี่ยกรณีพิพาทระหว่างไทยกับฝรั่งเศส โดยขอให้ฝ่ายไทยและฝรั่งเศสยุติการรบเพื่อประโยชน์และสันติสุขของภาคพื้นเอเชียซึ่งทั้งไทยและฝรั่งเศสต่างก็ตกลงยินยอมให้ญี่ปุ่นเป็นผู้ไกล่เกลี่ยกรณีพิพาทที่เกิดขึ้น ในการเจรจาทำความตกลงระงับข้อพิพาทได้ กระทำกันที่กรุงโตเกียว ประเทศญี่ปุ่น โดยมีผู้แทนของทั้งสองประเทศดังนี้

ก. ผู้แทนฝ่ายไทย ประกอบด้วยตัวแทน 4 คนด้วยกันคือ

1. พระวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าวรรณไวทยากร ที่ปรึกษาสำนักนายกรัฐมนตรีและกระทรวงการต่างประเทศ
2. พระยาศรีเสนา อัครราชทูตไทยประจำญี่ปุ่น
3. นายนาวาเอก พระศิลาปัดสาดคม เสนาธิการทหารแห่งประเทศไทย
4. นายวนิช ปานะนนท์ อธิบดีกรมพาณิชย์

ข. ผู้แทนฝ่ายฝรั่งเศส ประกอบด้วยตัวแทน 2 คนคือ

1. ม.ชาร์ลส์ อาร์ แชน-ฮังการี เอกอัครราชทูตฝรั่งเศสประจำประเทศไทย
2. ม.เรอโรโร เบง ผู้สำเร็จราชการอาณานิคมกิตติมศักดิ์

ผลการเจรจาครั้งนั้นเป็นไปตามอนุสัญญาสันติภาพระหว่างประเทศไทยกับประเทศฝรั่งเศส เมื่อวันที่ 9 พฤษภาคม พุทธศักราช 2484 ตามอนุสัญญานี้ประเทศไทยได้ดินแดนต่าง ๆ กลับคืนมาและได้ยกฐานะดินแดนดังกล่าวขึ้นเป็นจังหวัดของไทยคือ

1. ยกแคว้นหลวงพระบางฝั่งขวาแม่น้ำโขงขึ้นเป็นจังหวัดลานช้าง
2. ยกแคว้นนครจำปาศักดิ์ ฝั่งขวาแม่น้ำโขงขึ้นเป็นจังหวัดนครจำปาศักดิ์
3. ยกท้องที่เมืองเสียมราฐ ขึ้นเป็นจังหวัดพิบูลสงคราม
4. ยกท้องที่เมืองพระตะบอง เป็นจังหวัดพระตะบอง

การดำเนินนโยบายเรียกร้องดินแดนจากฝรั่งเศส ซึ่งหลวงพิบูลสงครามประสงค์เพื่อให้เป็นเครื่องมือในการรวมพลังความสามัคคีของชนในชาติ ในการสร้างความมั่นคงในทางการเมืองของประเทศและรัฐบาลนั้น ได้กลายเป็นเรื่องที่ทำให้ประเทศไทยต้องสู้รบกับฝรั่งเศสยุติลง โดยญี่ปุ่นเป็นคนกลางในการไกล่เกลี่ยนั้น มีผลให้ฝ่ายไทยได้ดินแดนกลับคืนมาซึ่งเป็นการสร้างชื่อเสียงเกียรติยศให้หลวงพิบูลสงครามกลายเป็นวีรบุรุษของชาติ อีกวาระหนึ่ง เช่นเดียวกับการปราบกบฏบวรเดช แต่เกียรติยศและชื่อเสียงของจอมพล ป.พิบูลสงครามในครั้งนี้เป็นที่ยอมรับของบุคคลทุก ๆ วงการมากกว่ากรณีกบฏบวรเดช เพราะเป็นการกระทำตามมติมหาชน ซึ่งไม่เคยมีรัฐบาลชุดใดได้รับการสนับสนุนจากประชาชนเช่นนี้มาก่อน

ความเก่งกล้าสามารถของหลวงพิบูลสงคราม ในฐานะผู้บัญชาการทหารสูงสุดซึ่งเป็นผู้ดำเนินการรบนั้น กระทรวงกลาโหมได้ทำหนังสือเสนอคุณงามความดีความชอบของจอมพล ป.พิบูลสงครามเพื่อขอพระราชทานยศ จอมพลรวมทั้งขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ชั้นเข็มอันมิต्तศักดิ์สูงสุดคือ นวรัตน์ราชวรภัณฑ์ เพื่อเป็นที่เชิดชูเกว่งศ์ตระกูลความว่า

...ในราชการทหารนายพลตรีหลวงพิบูลสงครามได้สร้างความมั่นคงให้แก่กองทัพมีวางระเบียบ จัดหน่วยทหารให้เหมาะสมกับฐานะประเทศและสถานะการณ์ของโลก ได้จัดอาวุธยุทธภัณฑ์จนกองทัพไทยสามารถปฏิบัติการรบอย่างเข้มแข็ง คอสู้อาชัยแก่

อริราชศัตรูผู้เป็นชาติมหาอำนาจได้ นับว่าเป็นสิ่งแปลกใจของโลกอยู่โดยทั่วไป อันความชอบของนายพลตรีหลวงพิบูลสงครามที่ได้ทำไว้แก่ประเทศชาติตลอดมานี้ ย่อมเป็นของหาค่ามิได้แม้จะพูนบำเหน็จด้วยสินทรัพย์สักเท่าใด ๆ ก็ไม่เหมาะสมต่อคุณความดีอันนี้ สิ่งที่ชาติควรตอบสนองท่านผู้นำประ โยชนอันแท้จริงนี้ให้เหมาะสมย่อมมีอยู่อย่างเดียวคือ มอบเกียรติยศแก่ท่าน...

2. ด้านเศรษฐกิจ ภายหลังจากเปลี่ยนแปลงการปกครอง คณะราษฎรพยายามที่จะกำหนดโครงสร้างทางเศรษฐกิจของไทยตามนโยบายหลัก 6 ประการของคณะราษฎรในข้อที่ 3 ซึ่งระบุว่า “จะต้องบำรุงความสุขสมบูรณ์ของราษฎรในทางเศรษฐกิจ โดยรัฐบาลจะหางานใหม่ให้ราษฎรทุกคนทำจะวางโครงการเศรษฐกิจแห่งชาติไม่ปล่อยให้ราษฎรอดอยาก”

คณะราษฎรได้มอบภาระในการร่างเค้าโครงเศรษฐกิจแห่งชาติให้แก่หลวงประดิษฐ์มนูธรรมเป็นผู้ดำเนินการ ปรากฏว่าเค้าโครงเศรษฐกิจที่หลวงประดิษฐ์มนูธรรมร่างขึ้นนั้นได้รับการวิพากษ์วิจารณ์ว่าเป็นแบบโซเชี่ยลลิส ซึ่งขัดกับการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย ดังนั้น การกำหนดนโยบายเศรษฐกิจของคณะราษฎรจึงประสบความล้มเหลว ประกอบกับสถานการณ์ทางการเมืองระหว่างปี พุทธศักราช 2476-พุทธศักราช 2481 เต็มไปด้วยความสับสนวุ่นวายอันเนื่องจากการช่วงชิงอำนาจทางการเมืองซึ่งกันและกันภายในคณะราษฎรและการช่วงชิงอำนาจระหว่างคณะราษฎรกับพระบรมวงศานุวงศ์และขุนนางเก่า รัฐบาลในสมัยนั้นจึงขาดความสนใจต่อการที่จะปรับปรุงระบบเศรษฐกิจอย่างจริงจัง

ครั้นถึงสมัยรัฐบาลจอมพล ป.พิบูลสงครามศัตรูทางการเมืองของคณะราษฎรได้ถูกปราบปรามลงอย่างราบคาบ รัฐบาลจึงได้หันมาทำนุบำรุงประเทศเพื่อสร้างชาติให้มีความเจริญก้าวหน้า โดยเฉพาะนโยบายในทางเศรษฐกิจนั้น จอมพล ป.พิบูลสงครามถือว่าเป็นภาระหน้าที่สำคัญของรัฐบาลที่จะต้องเร่งปรับปรุง และแก้ไขเพื่อประชาชนคนไทยทุกคน จะต้องมีอาชีพเป็นหลักแหล่งไม่เป็นคนเร่ร่อนไร้อาชีพ ไม่มีที่อยู่อาศัยคนไทยควรจะมีอาชีพใดอาชีพหนึ่งเป็นหลัก ไม่ว่าจะ เป็น กสิกรรม อุตสาหกรรม พาณิชยกรรมหรือการทำงานกับรัฐบาลก็ดี ถ้าคนไทยยังไม่กระตือรือร้นที่จะประกอบอาชีพและรัฐบาลยังเฉเมยอยู่อาจจะทำให้ชนต่างชาติเข้ามาแย่งอาชีพคนไทยหมดไป คนไทยจะมีสภาพอนกลางดินกินกลางทราย

- งานด้านเศรษฐกิจที่รัฐบาลเร่งดำเนินการปรับปรุงแก้ไขในขณะนั้น ได้แก่
- ก. การกำจัดอิทธิพลของชนชาวจีนออกจากระบบเศรษฐกิจของไทย
  - ข. แก้ไขปัญหาคนว่างงาน และส่งเสริมอาชีพในด้านต่าง ๆ

ก. การกำจัดอิทธิพลของชาวจีนออกจากระบบเศรษฐกิจของไทย

ปัญหาเรื่องอิทธิพลของชาวจีนต่อระบบเศรษฐกิจของไทยนั้นมิใช่สาเหตุสืบเนื่องมาจากสัมพันธภาพระหว่างไทยกับจีน ซึ่งมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดมาตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัย ในขณะนั้นมีพ่อค้าชาวจีนเข้ามาติดต่อค้าขายเป็นประจำ แต่บรรดาพ่อค้าเหล่านั้นมิได้ตั้งถิ่นฐานเป็นหลักแหล่ง เพียงแต่เข้ามาทำการค้าแล้วก็เดินทางกลับออกไป ครั้นต่อมาในสมัยกรุงศรีอยุธยา บรรดาพ่อค้าชาวจีนได้เข้ามาตั้งถิ่นฐานอย่างมั่นคง เพราะราชสำนักไทยได้อาศัยพ่อค้าชาวจีนเป็นผู้บุกเบิกด้านเศรษฐกิจ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการค้าหรือการทำเหมืองแร่ โดยเฉพาะด้านการค้านั้นชาวจีนมีความชำนาญมาก ดังนั้น ชาวจีนจึงทำหน้าที่เป็นพ่อค้าขายให้ขุนนางและกษัตริย์ตลอดมา ปรากฏว่าปลายสมัยกรุงศรีอยุธยานั้นมีชาวจีนเข้ารับราชการในตำแหน่งสูง ๆ เช่น เจ้าพระยาอภัยราชา เจ้าพระยาพระคลัง เป็นต้น ครั้นถึงสมัยรัตนโกสินทร์นับตั้งแต่รัชกาลที่ 1 ถึงรัชกาลที่ 5 รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมการอพยพเข้ามาของชาวจีน โดยมุ่งหวังที่จะใช้แรงงานของชาวจีนในการสร้างถนน ขุดคลอง และใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรมน้ำตาล ซึ่งเท่ากับเป็นการผลักดันชาวจีนเข้ามามีอิทธิพลในระบบเศรษฐกิจของไทย

จากลักษณะความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ดังกล่าว แสดงให้เห็นว่ารัฐบาลไทยในสมัยต่าง ๆ เปิดโอกาสให้ชาวจีนได้เข้ามาเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในด้านเศรษฐกิจ โดยมีได้คำนึงถึงภัยจากชาวจีนแต่อย่างใด รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ชาวจีนได้ก่อความไม่สงบขึ้นในปีพุทธศักราช 2453 โดยพากันนัดหยุดงานและค้าขายเป็นเวลา 3-5 วัน เพื่อคัดค้านคำสั่งรัฐบาลที่เพิ่มภาษีเงินรัชชูปการ ทั้ง ๆ ที่เป็นการเพิ่มทุกชาติรวมทั้งคนไทยด้วย การนัดหยุดงานของชาวจีนในสมัยนั้นได้สร้างความเดือดร้อนให้แก่ชาวไทยเป็นอย่างยิ่ง

ในสมัยรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ปรากฏว่าอิทธิพลของชาวจีนในด้านการค้าได้เพิ่มสูงขึ้นกว่าเดิมทั้งนี้เพราะชาวจีนที่เข้ามารับจ้างเป็นคนงานสร้างทางรถไฟ คนงานอุ้มเรือ ฯลฯ เมื่องานต่าง ๆ เสร็จสิ้นลงชาวจีนเหล่านี้ก็หันมายึดอาชีพการค้าซึ่ง

เป็นอาชีพที่พวกคนถนัด พฤติกรรมคั่งกล่าวของชาวจีนเป็นเหตุให้พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งเป็นนักชาตินิยมในขณะนั้นทรงเริ่มตระหนักถึงภัยทางด้านเศรษฐกิจซึ่งเกิดจากชาวจีน คงจะเห็นได้จากบทพระราชนิพนธ์ บางเรื่องที่กล่าวถึงภัยจากชาวจีน ในขณะนั้น ซึ่งมีใจความบางตอนดังต่อไปนี้

1. ในบทพระราชนิพนธ์ เรื่องพวกชีวแห่งบูรพาทิศ กล่าวถึงภัยจากชาวจีนความว่า “ในเวลานั้นเมืองไทยยังไม่รู้จักความเสียหายแห่งการที่พวกจีนเข้ามาอาศัยอยู่ ทั้งนี้เพราะโชคดีที่เมืองของเรามีพระราชอาณาเขตอันกว้างขวาง พื้นดินอันสมบูรณ์ เราจึงยังไม่รู้สึกได้ว่าเรายู่ใกล้ภัยจีนเพียงใด”

2. ในบทพระราชนิพนธ์ เรื่องเมืองไทยงตั้งเดิม ทรงกล่าวถึงอิทธิพลของชาวจีนความว่า “...ด้วยเหตุเพื่อความเกียจคร้านก็ดีหรือเพื่อความสะดวกเป็นส่วนตัวก็ดี เสียดังนั้นไปอาศัยจีนจนถึงกับบางคนยึดถือเป็นความเห็นอันจริงจึงเสียวัวจีนเป็นส่วนจำเป็นแท้แก่ความเป็นอยู่แห่งไทยเรา..”

แต่เนื่องจากคนไทยไม่มีความสนใจในด้านการค้าขาย เพราะไม่ให้ความสนใจที่จะประกอบอาชีพในด้านการค้า ชาวจีนจึงยังคงเป็นผู้ดำเนินการค้าขายทุกประเภทในขณะนั้น

ครั้นถึงสมัยรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว พระองค์มิได้ทรงเห็นถึงความสำคัญของภัยในด้านเศรษฐกิจจากชาวจีน แต่กลับมีแนวโน้มที่จะผูกมิตรกับชาวจีนมากยิ่งขึ้น โดยกล่าวถึงลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างชนชาติจีนและไทย ซึ่งมีมาช้านาน พระองค์มีพระราชประสงค์ที่จะเห็นความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับจีน เป็นไปโดยสนิทสนมรักใคร่ ดังนั้น การประกอบอาชีพทุก ๆ ประเภทของชาวจีนในสมัยรัชกาลที่ 7 จึงดำเนินไปอย่างราบรื่น มีชาวจีนอพยพเข้ามาตั้งหลักฐานในเมืองไทยเพิ่มขึ้น ปรากฏว่าระหว่างปีพุทธศักราช 2477-2478 จำนวนชาวจีนในประเทศไทยมีถึง 2,500,000 คน

ครั้นถึงสมัยรัฐบาลจอมพล ป.พิบูลสงคราม ซึ่งเป็นรัฐบาลชาตินิยมนโยบายการกำจัดอิทธิพลทางเศรษฐกิจของชาวจีนซึ่งเริ่มมีครั้งแรกในสมัยรัชกาลที่ 6 จึงได้ถูกนำมาพิจารณาดำเนินการอีกครั้งหนึ่งเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายการปรับปรุงแก้ไขระบอบเศรษฐกิจของไทย

จอมพล ป.พิบูลสงครามถือว่าปัญหาชาวจีน เป็นปัญหาความเป็นความตายที่สำคัญของประเทศเพราะในขณะนั้นธุรกิจการค้าส่วนใหญ่ตกอยู่ในมือของชาวจีน โดยเฉพาะธุรกิจการค้าขายนั้นตกอยู่ในมือของชาวจีนมานานกว่าศตวรรษ ดังนั้นจอมพล ป.พิบูล

สงครามจึงกล่าวว่า "จะยอมให้ชนต่างชาติเข้ามาแย่งทำมาหากินไม่ได้ ถ้าหากยังปล่อยให้เหตุการณ์เป็นไปเช่นนี้ เจ้าของประเทศคงต้องอดตาย"

ในระยะแรกจอมพล ป.พิบูลสงครามได้เข้าควบคุมกิจการการค้าของชาวจีนอย่างใกล้ชิดบังคับให้ร้านทั้งหมดจดทะเบียนการค้า ป้ายชื่อร้าน ที่เป็นภาษาต่างประเทศต้องมีภาษาไทยกำกับ บัญชีร้านค้าต้องทำเป็นภาษาไทย เพื่อสะดวกในการตรวจสอบ ต่อมาจึงได้เริ่มกำจัดสิทธิในการประกอบอาชีพของชาวจีน โดยการออกพระราชบัญญัติฉบับต่าง ๆ เพื่อสงวนอาชีพไว้เฉพาะชาวไทยเท่านั้น อาทิเช่น

1. พระราชบัญญัติเกลือ พุทธศักราช 2481 และพระราชบัญญัติยาสูบพุทธศักราช 2481

ซึ่งมีผลให้ธุรกิจการค้าเกลือและยาสูบของชาวจีนต้องล้มเลิกไป ปกตินั้นพ่อค้าชาวจีนจะเป็นคนกลางในการจำหน่ายเกลือ แต่ตามมาตราที่ 5 แห่งพระราชบัญญัติเกลือ พุทธศักราช 2481 ระบุว่าผู้ใดได้รับอนุญาตให้ทำเกลือต้องนำเกลือมาขายให้แก่เจ้าพนักงานหรือผู้รับเหมาของรัฐบาลเท่านั้นห้ามจำหน่ายให้แก่ผู้อื่น ส่วนการจำหน่ายยาสูบนั้นรัฐบาลให้กำหนดหลักเช่นเดียวกับการจำหน่ายเกลือคือ ผู้จำหน่ายยาสูบนั้นจะต้องได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรี ซึ่งจะเป็นผู้กำหนดเขตพื้นที่ในการจำหน่ายยาสูบ

2. พระราชบัญญัติล้อเลื่อน (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2481

ระบุนุควสมบัติผู้มีสิทธิขับขี้อล้อเลื่อนรับจ้างว่า จะต้องเป็นผู้มีอายุไม่น้อยกว่า 17 ปีบริบูรณ์ และเป็นบุคคลที่มีสัญชาติไทยตามกฎหมาย ส่วนพระราชบัญญัติรถยนต์รับจ้างนี้ระบุนุควสมบัติผู้มีสิทธิประกอบอาชีพนี้ว่า จะต้องมียุ 20 ปีบริบูรณ์และจะต้องมีสัญชาติไทยตามกฎหมาย

3. ประกาศห้ามชาวจีนจำหน่ายอาหารในสถานที่ราชการ

หลวงสิทธิสหาย ผู้บัญชาการทหารเรือและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศห้ามชาวจีนเข้าไปขายอาหารในกองทัพเรือและกระทรวงศึกษาธิการ ปรากฏว่าในระยะต่อมาส่วนราชการต่าง ๆ ได้ยึดเป็นหลักปฏิบัติตาม

4. พระราชกฤษฎีกากำหนดอาชีพและวิชาชีพสำหรับคนไทยพุทธศักราช 2485

ตามพระราชกฤษฎีกาฉบับนี้รัฐบาลได้ประกาศสงวนอาชีพไว้เฉพาะคนไทย

27 ชนิดด้วยกันคือ

1. การทำหรือการหล่อพระพุทธรูป
2. การรับจ้างขายพระพุทธรูป
3. การตัดฟัน
4. การรับจ้างขายฟัน (เว้นแต่ขายย่อยในร้านชำ)
5. การเผาถ่าน
6. การรับจ้างขายถ่าน (เว้นแต่ขายย่อยให้ร้านชำ)
7. การทำขัน
8. การรับจ้างขายขัน (เว้นแต่ขายย่อยให้ร้านชำ)
9. การทำน้ำมันยาง
10. การรับจ้างขายน้ำมันยาง (เว้นแต่ขายย่อยให้ร้านชำ)
11. การทำได้
12. การรับจ้างทำได้ (เว้นแต่ขายย่อยให้ร้านชำ)
13. การทำอิฐหรือรับจ้างขายอิฐ
14. การทำหมวกสตรี
15. การตัดเย็บเสื้อผ้าสตรี
16. การซ่อมมะเกลือ
17. การทำสิ่งจักสานเฉพาะสำหรับเป็นเครื่องใช้ในบ้านหรือโรงเรียน (เว้นแต่เสื่อ)
18. การทำเครื่องเงิน
19. การทำเครื่องถม
20. การแกะสลักลวดลายไทย
21. การเรียงพิมพ์ตัวอักษร
22. การทำดอกไม้เพลิง
23. การทำตุ๊กตาหรือของเล่นสำหรับเด็ก
24. การทำร่ม

25. การตัดผม
26. การเป็นทนายความ
27. การตัดผม

ข้อนำสังเกตว่า ในสมัยรัฐบาลจอมพล ป.พิบูลสงครามนั้น ไม่เพียงแต่จะจำกัดอิทธิพลทางด้านเศรษฐกิจของชาวจีนเท่านั้น แต่รัฐบาลยังพยายามจำกัดอิทธิพลด้านการเมืองของชาวจีนควบคู่กันไปด้วย กล่าวคือรัฐบาลได้ประกาศยุบสมาคมลับต่าง ๆ ของชาวจีนซึ่งมีอยู่ในขณะนั้น เช่นงวดกวคซันถันที่อยู่อาศัยของชาวจีนกำหนดเขตหวงห้ามมิให้จีนเข้าไปตั้งถิ่นฐาน สั่งปิดหนังสือพิมพ์จีนที่ลงข่าวทางการเมือง สั่งห้ามนำหนังสือพิมพ์จีนที่ลงข่าวทางการเมืองที่เข้าประเทศ กวดขันการตั้งโรงเรียนและการสอนภาษาจีน ผลปรากฏว่าในระหว่างปีพุทธศักราช 2481-2484 โรงเรียนจีนขุดตัวเองและสั่งถูกปิดตามพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์รวม 242 โรงเรียน ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 โรงเรียนจีนเกือบหมดสิ้นลงที่ยังคงอยู่ก็เปลี่ยนชื่อเป็นภาษาไทย เช่น โรงเรียนจีนวิทยา เป็นต้น

ข. การแก้ปัญหาคนว่างงานและส่งเสริมการประกอบอาชีพในด้านต่าง ๆ

ในขณะที่รัฐบาลดำเนินนโยบายจำกัดอิทธิพลของชาวจีนนั้น ได้มีการสนับสนุนและส่งเสริมให้คนไทยเข้าไปประกอบกิจการต่าง ๆ แทนที่ชาวจีน รวมทั้งการประกอบอาชีพประเภทอื่น ๆ เท่าที่คนไทยจะสามารถทำได้เพื่อแก้ปัญหาคนว่างงานและส่งเสริมให้ประชาชนมีอาชีพที่มั่นคง จอมพล ป.พิบูลสงครามได้ใช้วิธีการบีบบังคับและ โฆษณาชวนเชื่อควบคู่กัน

จอมพล ป.พิบูลสงคราม ได้ปรึกษาต่อที่ประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน พุทธศักราช 2482 เพื่อหาวิธีการบังคับให้คนไทยทุกคนที่อยู่ในเกณฑ์ประกอบอาชีพได้ จะต้องทำงานเพื่อเป็นการแก้ปัญหาคนว่างงานและส่งเสริมสมรรถภาพของประเทศชาติ แต่ในครั้งแรกนั้นรัฐบาลยังมิได้ออกกฎเกณฑ์บังคับ แต่ได้ใช้วิธีการโฆษณาชวนเชื่อและลัทธิชาตินิยมเข้าเร้าใจคนไทยให้สนใจที่จะประกอบอาชีพประเภทต่าง ๆ เพื่อให้เห็นนโยบายการแก้ปัญหาคนว่างงานดำเนินไปอย่างได้ผล รัฐบาลจึงได้ออกพระราชบัญญัติจัดหางานให้ผู้ไร้อาชีพ พุทธศักราช 2484 โดยระบุว่าผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 50 ปีบริบูรณ์ พ้นจากการศึกษา ไม่เป็นภิกษุสามเณรในพุทธศาสนา มีร่างกายสมบูรณ์ จะต้องประกอบ

อาชีพ ผู้ใดไม่ประกอบอาชีพหรือไม่มีรายได้ต้องรายงานตัวต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ในท้องที่
ที่ตนมีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ภายในเวลาที่กำหนดและเพื่อกำจัดบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการ
ประกอบอาชีพ รัฐบาลจึงได้ออกพระราชบัญญัติควบคุมขอตานพุทธ-ศักราช 2454
ห้ามมิให้ผู้มีร่างกายสมประกอบยึกการขอตานเป็นอาชีพ สำหรับอาชีพที่รัฐบาลสนับสนุน
ส่งเสริมให้ราษฎรยึดถือเป็นอาชีพหลักได้แก่

1. ด้านการค้า

รัฐบาลพยายามส่งเสริมให้ประชาชนสนใจประกอบอาชีพด้านการค้าโดยยกตัวอย่าง
ชาวจีนเป็นอุทาหรณ์ ให้คนไทยเกิดความรู้สึกมานะพยายามที่จะดำเนินกิจการค้าขายเช่น
เดียวกับชาวจีน โดยกล่าวว่าชาวจีนที่เข้ามาค้าขายเป็นจำนวนไม่น้อยในประเทศไทยของเรา
ซึ่งท่านเห็นประจักษ์อยู่ทุกวันนี้ ย่อมเป็นอุทาหรณ์ของเรื่องได้ดีที่สุด ส่วนมากของชาวจีน
พวกนี้ เมื่อแรกเข้ามาหากินในบ้านเรานั้น Һามีทรัพย์สินสมบัติติดตัวมาด้วยไม่เลย จำร้ายบาง
คนมีเพียงกางเกงให้พันกาย บางคนมีเพียงเสื่อนอน หมอนใบ เท่านั้น แต่ด้วยความอดสาหะ
วิริยะ พยายามอันแรงกล้า เขาได้เริ่มการค้าเล็ก ๆ น้อย ๆ เช่น Һาบของ หรือมิฉะนั้นก็ไป
รับจ้างเป็นลูกจ้างในโรงค้าทั่วไป พอได้เงินมาเขาก็เก็บหอมรอมริบอย่างมัธยัสถ์ แล้วก็นำ
ไปลงทุนตั้งร้านค้าขึ้นในสิ่งเล็กน้อยพอควรแก่อัศภาพ เขาฉลาดพอที่จะขายสิ่งที่พวกเรา
ชอบ เพราะฉะนั้นด้วยความมานะอาบเหงื่อต่างน้ำของเขาเหล่านั้นเป็นเวลาเพียงไม่กี่ปี
เขาก็กลายเป็นคนมั่งมีขึ้น ในตำบลบ้านเราเอง

สุนทรพจน์ตอนหนึ่งของนายกรัฐมนตรีนครซึ่งกล่าวว่า เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พุทธ
ศักราช 2482 เกี่ยวกับการประ โยชน์การค้าเพื่อปลุกใจคนไทยให้เห็นความสำคัญของการค้า
ที่มีต่อตนเองและต่อประเทศชาติ ความว่า

“...เราคบกับชาติไทยไว้ด้วยการค้า การทำมาหากินให้เกิดประโยชน์แก่คนไทยเราเอง
เราต้องแข่งขันกับชาวต่างประเทศที่เข้ามาทำการค้าขายอยู่ในบ้านของเราเวลานี้ เราต้องสู้
เขาให้ได้ช่วยกันทุกชุมชนของไทย มีคนไทยค้าขายและ มีคนไทยเป็นคนซื้อ ไม่ใช่ต่างชาติ
ขาย ไทยซื้อ อย่างเดียวเหมือนอย่างที่เห็นอยู่ทุกวันนี้ จีนปลอญไว้อย่างนี้ชาติเราจะต้องสูญ
พันธุ์อย่างไม่ต้องสงสัยแต่การจะสำเร็จ ได้ดังกล่าวนั้นย่อมต้องอยู่ที่คนไทยจะช่วยคนไทยเรา
เอง สิ่งใดที่ไทยขาย ไทยทำ เราเป็นคนไทยต้องซื้อของไทยก่อนอื่นต้องนิยมของไทยต้องนึก

ว่าของไทยดีกว่าของต่างประเทศ ถ้าเราทำได้แบบนี้ อิทธิพลในด้านทำมาหากินและการค้าในปัจจุบันนี้ ก็จะบังเกิดแก่คนไทยทั่วไป...”

2. ด้านการอุตสาหกรรม

แต่เดิมมานั้นกิจกรรมอุตสาหกรรมของไทยอยู่ในรูปหัตถกรรมมีลักษณะเป็นอุตสาหกรรมในครอบครัว ซึ่งมักใช้เวลาว่างส่วนใหญ่จากการทำไร่ไถนา งานประเภทนี้คือการทอผ้า ตีเหล็ก จักสาน แกะสลัก เป็นต้น การผลิตสิ่งของดังกล่าว เป็นการดำเนินงานโดยอาศัยแรงงานของคนทั้งสิ้น การผลิตโดยใช้เครื่องจักรแทนแรงงานคนนั้น มีขึ้นเป็นครั้งแรกในสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยนำเครื่องจักรไอน้ำใช้ในโรงสีข้าว โรงงานน้ำตาล โรงงานทอผ้า โรงเลื่อย ฯลฯ

ดังนั้น กิจกรรมอุตสาหกรรมของไทยจึงเริ่มขยายตัวในเวลาต่อมา ปรากฏว่าในสมัยรัชกาลที่ 5 นั้น เริ่มมีโรงงานอุตสาหกรรมกระจายตามจังหวัดต่าง ๆ มากขึ้นเพราะเส้นทางคมนาคมสะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้นกว่าเดิม ในสมัยรัชกาลที่ 6 จึงเริ่มมีชาวต่างประเทศเข้ามาลงทุนดำเนินกิจการอุตสาหกรรมในประเทศไทยซึ่งมีทั้งการรวมหุ้นระหว่างคนไทยและคนต่างชาติและการลงทุนของเอกชนต่างชาติโดยตรง สำหรับโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ที่มีหุ้นของชาวต่างชาติและคนไทยร่วมกัน ในขณะนั้นก็คือ โรงงานปูนซิเมนต์ไทยบางซื่อ ส่วนบริษัทเอกชนต่างชาติที่เข้ามาตั้ง โรงงานอุตสาหกรรมในระยษนั้นก็คือ บริษัท บริติช-อเมริกัน บริษัท ทูแบคโก จำกัด สินค้าที่บริษัทพวกนี้ผลิตได้แก่ เครื่องอุปโภค บริโภค ประเภทต่าง ๆ เช่น สบู่ บุหรี่ น้ำอัดลม ฯลฯ ส่วนโรงงานอุตสาหกรรมที่เป็นของรัฐบาลโดยตรง ได้แก่ โรงงานทำกระดาษที่บางเขน จังหวัดพระนคร และโรงงานทำยางพาราแผ่นที่จังหวัดทางภาคใต้และจังหวัดจันทบุรี

รัฐบาลภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง 2475 ได้พยายามส่งเสริมกิจการอุตสาหกรรมของประเทศให้เจริญก้าวหน้าตลอดมา ดังเช่น ในปีพุทธศักราช 2479 ได้มีการตั้งกองอุตสาหกรรมขึ้นในกรมพาณิชย์ กระทรวงเศรษฐกิจ มีหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุนและค้นคว้าควบคุมอุตสาหกรรมต่าง ๆ ที่กระทำอยู่แล้วและเกิดขึ้นใหม่ ครั้นถึงปี พุทธศักราช 2480 จึงได้ยกฐานะกองอุตสาหกรรมเป็นอิสระขึ้นตรงต่อสำนักงานปลัดกระทรวงเศรษฐกิจ เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนนิยมใช้สินค้าที่ผลิตขึ้นภายในประเทศ ในสมัยรัฐบาลพระยาพหลพลพยุหเสนา ได้มีการตราพระราชบัญญัติจัดการกู้เงินในประเทศเพื่อการอุตสาหกรรม

กรรมในประเทศพุทธศักราช 2481 โดยมีวัตถุประสงค์ที่จัดสร้างโรงงานอุตสาหกรรมที่จำเป็นขึ้น ครั้นถึงสมัยรัฐบาล จอมพล ป.พิบูลสงครามซึ่งเป็นระยะที่สถานการณ์ภายนอกกำลังตึงเครียดและเป็นสมัชชาตินิยม จอมพล ป.พิบูลสงครามจึงส่งเสริมให้มีการผลิตสินค้าขึ้นภายในประเทศเพื่อเตรียมรับสถานการณ์ที่อาจจะมีผลกระทบต่อประเทศไทย และเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายชาตินิยมในการส่งเสริมให้มีการผลิตและการจำหน่ายที่ดำเนินการโดยคนไทย ตามหลักที่ว่า "ไทยทำไทยใช้" กิจการอุตสาหกรรมจึงได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมยิ่งขึ้นกว่าเดิม

รัฐบาลได้สนับสนุนให้เอกชนซึ่งเป็นคนไทยประกอบกิจการอุตสาหกรรมขนาดย่อมโดยออกเงินกู้ให้แก่ราษฎรที่สนใจจะประกอบอาชีพด้านนี้ ส่วนอุตสาหกรรมที่คนไทยดำเนินการอยู่แล้ว รัฐบาลก็ให้การส่งเสริมให้เจริญมั่นคงยิ่งขึ้น

ส่วนอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ เช่น เหมืองแร่ การทำป่าไม้ ฯลฯ ซึ่งอยู่ในมือของเอกชนต่างชาติ เช่น อังกฤษ ฝรั่งเศส เบลเยียม ฯลฯ รัฐบาลได้พยายามลดอิทธิพลของชนต่างชาติเหล่านั้น โดยการโอนกิจการต่าง ๆ บางประเภทมาเป็นของรัฐบาล อาทิเช่น โอนกิจการเหมืองแร่ทองคำของบริษัท เคส มินส์ คิง ออร์ เดอลิท โว จำกัด ของฝรั่งเศสซึ่งตั้งอยู่ที่ตำบลโตะโน๊ะ อำเภอแวง จังหวัดนราธิวาส มาเป็นของรัฐบาล ในขณะเดียวกัน รัฐบาลก็ดำเนินการโฆษณาชวนเชื่อเรียกร้องให้ประชาชนนิยมสินค้าที่ผลิตขึ้นภายในประเทศ เพราะเป็นวิธีการอย่างหนึ่งที่ทำให้เกิดความมั่นคงขึ้นภายในชาติโดยให้เหตุผลว่า

“...ขอได้โปรดนึกว่าเราเป็นคนไทย การที่เราแต่งตัวหรือใช้ของที่ทำได้ด้วยมืออันเป็นของวิเศษยิ่ง ของไทยย่อมดีกว่าของที่มาจากที่อื่นด้วยประการทั้งปวง การอุดหนุนของพวกเราชาวไทยในทำนองนี้จะเป็นการส่งเสริมให้อุตสาหกรรม ประดิษฐกรรม และพาณิชย์กรรมของคนไทยเจริญมั่นคงขึ้น พี่น้องชาวไทยทุกคนจะตกลงปลงใจทำความเห็น ร่วมกันเป็นเอกฉันท์ เสียตั้งแต่บัดนี้ที่เดี๋ยวว่า ของไทยเป็นดีที่สุด ไม่มีของอื่นใดดีกว่าของไทย ไทยทำไทยใช้...”

ปรากฏว่าในสมัยรัฐบาลจอมพลป.พิบูลสงคราม กิจการอุตสาหกรรมประเภทต่าง ๆ อาทิเช่น โรงสีข้าว โรงงานทอผ้า โรงงานทำกระดาษ โรงงานกลั่นน้ำมัน โรงงานน้ำตาล โรงงานเครื่องกระป๋อง ฯลฯ ได้ขยายเพิ่มขึ้นกว่าเดิมเป็นจำนวนมาก

3. ด้านเกษตรกรรม

เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม ดังนั้น ประชาชนส่วนมากจึงประกอบอาชีพในด้านการเพาะปลูก แต่ในขณะนั้นพื้นที่ที่ใช้ในการเพาะปลูกยังถูกละทิ้งปล่อยให้รกร้างว่างเปล่าโดยมิได้ทำให้เกิดประโยชน์อีกมาก จอมพล ป.พิบูลสงครามจึงต้องการให้ประชาชนที่ยังไม่มีอาชีพได้ เข้าไปตั้งถิ่นฐานทำมาหากินในบริเวณดังกล่าว เพราะจะทำให้ประเทศไทยขยายตัวและมีความมั่นคงยิ่งขึ้น ในการนี้รัฐบาลได้จัดตั้งคณะกรรมการคณะหนึ่ง ทำหน้าที่พิจารณาหนทางให้ราษฎรอพยพเข้าไปทำมาหากินในบริเวณรกร้างว่างเปล่า นับว่าเป็นการเริ่มต้นกิจการด้านนิคมสร้างตนเอง ซึ่งเริ่มดำเนินการอย่างจริงจังในปี พุทธศักราช 2483 เป็นต้นมา เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนอพยพเข้าไปทำมาหากินในบริเวณที่รกร้างว่างเปล่ามากยิ่งขึ้น รัฐบาลจึงออกพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พุทธศักราช 2485 โดยมอบกรมสิทธิในการยึดครองที่ดินบริเวณดังกล่าวให้แก่ราษฎรที่เข้าไปตั้งถิ่นฐานซึ่งส่วนมากได้แก่ พวกกรรมกรที่โรงงานและผู้ที่ไม่มิตินเป็นของตนเอง

ในปีพุทธศักราช 2483 จอมพล ป.พิบูลสงคราม เล็งเห็นว่าประชาชนคนไทยยังประสบความทุกข์ยากเดือดร้อนต้องทนทุกข์ต่อสภาพความเป็นอยู่ที่ต่ำกว่าระดับอันควรจะมีจึงได้ดำเนินการให้ความช่วยเหลืออย่างใกล้ชิด ด้วยการตั้งกรมประชาสงเคราะห์ขึ้น เมื่อวันที่ 1 กันยายน พุทธศักราช 2483 หน้าที่สำคัญของกรมประชาสงเคราะห์ ในขณะนั้นมี 3 ประการด้วยกันคือ

1. ช่วยเหลือในด้านอาชีพ ได้แก่ การช่วยเหลือผู้ที่เดือดร้อนยากจน ให้มีโอกาสสร้างตัว ยกฐานะความเป็นอยู่ให้สูงขึ้น โดยการช่วยเหลือให้ที่อยู่อาศัย ประกอบอาชีพสร้างตัวในนิคมสร้างตนเอง ดำเนินการเกี่ยวกับการส่งเสริมอาชีพเช่น การฝึกอาชีพ การจัดหางาน เป็นต้น

2. ช่วยเหลือในด้านที่อยู่อาศัย ได้แก่ การช่วยเหลือในด้านคำแนะนำแบบแปลน และการก่อสร้างที่อยู่อาศัย

3. ส่งเสริมสุขภาพอนามัย ได้แก่ จิตใจ และการช่วยเหลือแนะนำในเรื่องสุขภาพอนามัย การกินอยู่และการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

จอมพล ป.พิบูลสงครามพยายามหาทางปลูกใจส่งเสริมการประกอบอาชีพของพลเมืองในด้านกสิกรรม อุตสาหกรรม และพาณิชย์กรรม ให้เจริญก้าวหน้าด้วยการตั้งคำขอ

ของอาชีพทั้ง 3 ว่า "ก.อุ พา กรรม" เพื่อให้เป็นกำลังใจเป็นเกียรติและเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้ประกอบอาชีพทั้ง 3 ประเภท ถ้าหากผู้ใดมีความสามารถประกอบอาชีพ ด้วยความสามารถ มีความเพียร ทำให้อาชีพของคนก้าวหน้ารุ่งเรืองจนเป็นปึกแผ่นมั่นคง ด้วยความสุจริต ยุติธรรม เป็นที่เชื่อถือของบุคคลทั่วไปแล้ว เรียกว่า "ผู้ประกอบอาชีพช่วยชาติ" จะมีสิทธิแต่งเครื่องแบบซึ่งรัฐบาลออกกฎหมายกำหนดไว้เป็นพิเศษ ตามฐานะความสามารถของบุคคลในสาขานั้น ๆ

นอกเหนือจากการส่งเสริมคนไทยให้ประกอบอาชีพประเภทต่าง ๆ ตามที่รัฐบาลให้การสนับสนุนและส่งเสริมแล้ว จอมพล ป.พิบูลสงครามได้ชักชวนประชาชนให้ช่วยกันประหยัดทั้งนี้เพราะการประหยัดเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้ฐานะทางเศรษฐกิจของประชาชนและของประเทศมีสภาพดีขึ้นและเพื่อเป็นการลดค่าใช้จ่ายภายในครอบครัว ให้มีการกินที่อยู่ดี จอมพล ป.พิบูลสงครามจึงใช้วิธีการบังคับให้ทุกครอบครัวทำการเพาะปลูก ทำสวนครัวและเลี้ยงสัตว์ไว้บริโภคเอง โดยกำหนดว่า หัวหน้าครอบครัวจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบในการเพาะปลูก เลี้ยงสัตว์ตามชนิดที่กรมการอำเภอแต่ละแห่งกำหนดขึ้น ถ้าผู้ใดฝ่าฝืนจะได้รับโทษปรับไม่เกิน 12 บาท ดังนั้นตลอดสมัยของรัฐบาลจอมพล ป.พิบูลสงคราม บรรดาครอบครัวทั้งหลายต่างก็ทำสวนครัวไว้บริโภคกันเอง เพื่อการประหยัดตามนโยบายที่รัฐบาลกำหนดขึ้น

4. ด้านสังคม

ลักษณะสังคมไทยเป็นสังคมเกษตรกรรม ประชาชน ประกอบอาชีพในการเพาะปลูก เช่น ทำนา ทำไร่ ทำสวน และเลี้ยงสัตว์ ชีวิตจึงมีความเป็นอยู่อย่างง่าย ๆ ไม่มีพิธีรีตองอะไร ไม่ค่อยยอมรับความคิดใหม่ ๆ ชอบทำตามสิ่งที่คนเคยทำหรือบรรพบุรุษเคยทำพฤติกรรมดังกล่าวจัดเป็นลักษณะของวัฒนธรรมไทยอย่างหนึ่ง เพราะวัฒนธรรมมีความหมายครอบคลุมถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่แสดงออกถึงวิถีชีวิตของมนุษย์ในสังคมหนึ่งหรืออาจจะหมายถึงแบบแผนการดำเนินชีวิตอย่างหนึ่งซึ่งเป็นผลหรือมรดกตกทอดกันมาทางสังคมหนึ่งสังคมใด อันได้แก่ขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ ซึ่งคนในสังคมส่วนใหญ่ได้ยึดถือและปฏิบัติสืบต่อกันมา เช่น วัฒนธรรมการกิน วัฒนธรรมการแต่ง-กาย วัฒนธรรมการก่อสร้าง เป็นต้น

สภาพการดำเนินชีวิตของคนไทยในขณะที่ยอมพล.ป.พิบูลสงครามไปดำรงตำแหน่ง นายกรัฐมนตรีนั้น ไม่มีระเบียบแบบแผนใด ๆ การดำรงชีวิตเป็นไปอย่างง่าย ๆ ไม่มีพิธีรี- ครอบซึ่งเป็นลักษณะที่ยอมพล.ป.พิบูลสงครามพิจารณาแล้วมีความเห็นว่า ลักษณะดังกล่าว มีส่วนถ่วงความเจริญของประเทศชาติ ไม่ว่าจะเป็นบุคลิกภาพ ความเป็นอยู่ของประชาชน อาหารการกิน ขาดระเบียบอนามัย ดังนั้นรัฐบาลจึงจำเป็นต้องแก้ไขปรับปรุงวัฒนธรรม บางอย่าง เพื่อให้เหมาะสมแก่สถานะการณ์ของบ้านเมืองในขณะนั้น จอมพล ป.พิบูล สงคราม ได้เน้นความสำคัญของวัฒนธรรมที่มีต่อประเทศชาติในขณะนั้นว่า

“...เราจำเป็นต้องมีวัฒนธรรมให้เสมอกับชาติอื่น ๆ ถ้ามีเจ้านั้นจะไม่มีใครอยากมาติดต่อ ด้วยหรือถ้ามาติดต่อด้วยก็มาในฐานะที่เป็นผู้มีความเจริญมากกว่าเรากระทำให้เราเป็นชาติที่ ปราศจากเกียรติยศอยู่ในฐานะที่ต่ำต้อยและในที่สุดก็จะต้องถูกบังคับให้อยู่ในอำนาจ แต่ถ้าวัฒนธรรมดีเท่ากัน เราก็สามารถจะรักษาเกียรติศักดิ์ความเป็นเอกราชและทุกสิ่งทุก อย่างของเราไว้ได้...”

เนื่องจากวัฒนธรรมมีความสำคัญต่อประเทศชาติดังกล่าว จอมพล.ป.พิบูลสงครามจึง ดำเนินการส่งเสริมวัฒนธรรมไทย ด้วยการปรับปรุงแก้ไขวัฒนธรรมบางอย่างที่ล้าสมัยให้ เป็นแบบสากลนิยมดังนี้

ก) ลักษณะวัฒนธรรมไทยสมัยจอมพล ป.พิบูลสงคราม

จอมพล.ป.พิบูลสงครามดำเนินการสร้างวัฒนธรรมไทย ด้วยการนำวัฒนธรรมบาง อย่างแบบตะวันตกมาใช้ควบคู่กับวัฒนธรรมไทย เพื่อให้เกิดวัฒนธรรมใหม่ที่ทันสมัยต่อ สถานะการณ์ในขณะนั้น ด้วยเหตุนี้ลักษณะวัฒนธรรมสมัยจอมพล.ป.พิบูลสงคราม จึงมี ลักษณะแบบผสมของการรักษาเอกลักษณ์ไทยควบคู่ไปกับการทำประเทศไทยให้เป็นแบบ ตะวันตก ดังจะเห็นได้จากการประกาศรัฐนิยมฉบับต่าง ๆ

นอกจากการรักษาเอกลักษณ์ไทยแล้ว จอมพล ป.พิบูลสงครามยังได้นำอารยธรรม ตะวันตกมาประยุกต์กับวัฒนธรรมไทย เพื่อปรับปรุงระเบียบประเพณีบางอย่างที่ล้าสมัยให้ ทัดเทียมอารยประเทศ โดยกล่าวว่า

“...ประเทศไทยยังไม่มีประเพณีระเบียบแบบแผนเหมือนอารยประเทศทั้งหลายอัน ประเพณีหรือขนบธรรมเนียมของชาติ เท่าที่สังเกตมารู้สึกว่าคนไทยยังละเลยอยู่มาก เช่น การแต่งกายก็ยังไม่มีการระเบียบ มีนุ่งผ้าข้าง กางเกงข้าง ไส้วงข้าง ผ้าขาวม้าข้าง กางเกงชั้นใน

บ้าง ฯลฯ เป็นเหตุให้ชาวต่างประเทศที่ได้พบเห็นนำไปพูดในทางที่ไม่ดี นอกจากนั้นการเที่ยวเตร่ การรับประทานอาหาร การหลับนอนก็ไม่มีกำหนด สำหรับการรับประทานอาหารนั้นเกือบตลอดทั้งวัน ทำให้เสียทรัพย์และสุขภาพของตนเอง...”

ในการปรับปรุงวัฒนธรรมเพื่อสร้างลักษณะสังคมไทยให้เป็นแบบตะวันตกนั้น จอมพล ป.พิบูลสงครามได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติบำรุงวัฒนธรรมแห่งชาติพุทธศักราช 2483 กำหนดให้ประชาชนชาวไทยปฏิบัติตามวัฒนธรรมที่กำหนดขึ้นและช่วยกันบำรุงรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรมตามประเพณีเพื่อความเจริญก้าวหน้าของประเทศชาติและเพื่อให้เหมาะสมแก่กาลสมัย ดังนั้นในสมัยของจอมพล ป.พิบูลสงครามจึงเน้นความสำคัญของเรื่องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. การแต่งกาย
2. กริยามารยาท
3. กิจวัตรประจำวันของคนไทย
4. การประกาศยกเลิกและปรับปรุงประเพณีวัฒนธรรมบางอย่าง

1. การแต่งกาย

จอมพล ป.พิบูลสงครามปรารถนาที่จะให้ประชาชนแต่งกายให้เป็นระเบียบสุภาพเรียบร้อยหรืออยู่ในแบบฟอร์มที่ทางราชการกำหนดให้ เพราะเท่าที่สังเกตลักษณะการแต่งกายของประชาชนในที่สาธารณะชนนั้น ยังไม่สุภาพเรียบร้อยคือวัฒนธรรมของไทย คณะรัฐมนตรีจึงมีมติให้ประกาศรัฐนิยมเพื่อกำหนดแนวทาง เรื่องการแต่งกายของประชาชนดังต่อไปนี้

1. คนชาติไทยไม่พึงปรากฏตัวในที่ชุมนุมชนหรือสาธารณสถานในเขตเทศบาล โดยไม่แต่งกายให้เรียบร้อย เช่น นุ่งกางเกงขั้นใน หรือไม่สวมเสื้อ หรือนุ่งผ้าลอยชาย เป็นต้น

2. การแต่งกายที่ถือว่า เรียบร้อยสำหรับประชาชน มีดังนี้

- ก. แต่งกายเครื่องแบบตามลัทธิและใน โอกาสที่จะแต่งได้
- ข. แต่งตามแบบสากลนิยมในทำนองที่สุภาพ
- ค. แต่งตามประเพณีนิยมในทำนองสุภาพ

ในเรื่องการปรับปรุงการแต่งกายนี้ จอมพล ป.พิบูลสงครามได้เริ่มดำเนินการ ตั้งแต่เริ่มเข้ารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีกล่าวคือ ปลายปีพุทธศักราช 2481 ได้จัดการเปลี่ยนแปลงแก้ไขวิธีการแต่งกายของข้าราชการเพื่อให้เป็นตัวอย่างที่ดีแก่ประชาชน โดยทั่วไปคือ กำหนดให้ข้าราชการแต่งกายแบบสากล ห้ามนุ่งกางเกงแพรออกนอกบ้านและงานสังคมต่าง ๆ

สำหรับสตรีไทยนั้น จอมพล ป.พิบูลสงครามได้วิงวอนให้สตรีทั้งหลาย แต่งกายตาม ประเพณีนิยมดังนี้

1. ขอให้สตรีไทยทุกคนไว้ผมยาว ตามประเพณีนิยมในสมัย โบราณของเราหรือไว้ผม ยาวตามสมัยนิยมปัจจุบัน
2. ขอให้พี่น้องสตรีไทยทุกท่านเลิกใช้ผ้า โจงกระเบนเปลี่ยนเป็นนุ่งผ้าถุงอย่างสมัย โบราณของเราหรือตามสมัยนิยมปัจจุบัน
3. ขอให้พี่น้องสตรีไทยทุกคนเลิกใช้ผ้าผืนเคียวมาปิดกายท่อนบนคือ ไม่ใช้ผ้า คาคอก หรือเปลือยกายท่อนบนให้ใช้เสื้อแทน

เพื่อเน้นความสำคัญของการแต่งกาย จอมพล ป.พิบูลสงครามจึงออกพระราช กฤษฎีกากำหนดวัฒนธรรมซึ่งประชาชนชาวไทยจักต้องปฏิบัติตาม พุทธศักราช 2484 โดยกำหนดหน้าที่ซึ่งประชาชนชาวไทยจักต้องปฏิบัติตาม เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อย ในการแต่งกายและจรรยาบรรณในสังคมตาม มาตราที่ 3 แห่งพระราชกฤษฎีกานี้ กำหนดว่า

...ชาวไทยจักต้องรักษาเกียรติของประเทศในที่สาธารณะหรือปรากฏแก่สาธารณชน ภายในเขตเทศบาล ห้ามมิให้แต่งกายในทำนองทำให้เกียรติของประเทศชาติเสื่อมเสีย เช่น นุ่งผ้าหยักรั้ง นุ่งกางเกงใน นุ่งกางเกงชนิดสำหรับใส่นอน นุ่งผ้าขาวม้าหรือไม่สวมเสื้อ หรือ สตรีสวมแต่เสื้อชั้นในหรือมีแต่ผ้าคาคอก...

เพื่อให้การปรับปรุงวัฒนธรรมด้านการแต่งกายประสบความสำเร็จตามความมุ่งหมายจอมพล ป.พิบูลสงครามจึง ได้มีหนังสือถึงคณะกรรมการจังหวัดทุกจังหวัดและอธิบดี กรมตำรวจให้สอดส่องดูแลและตักเตือนให้ประชาชนปฏิบัติตามกฎเกณฑ์และแนวทางที่ รัฐบาลกำหนดขึ้น แต่ด้วยราษฎรยังไม่พร้อมที่จะปฏิบัติก็ให้เจ้าหน้าที่พิจารณาเพื่อความ

เหมาะสมไม่ต้องการให้ราษฎรเดือดร้อนเกินควร แต่เห็นว่าในเขตเทศบาลจังหวัดและเขตอำเภอซึ่งเป็นที่ตั้งศาลากลางจังหวัด หรืออำเภอ และที่ราษฎรอยู่หนาแน่นสมควรที่ประชาชนชาวไทยจะต้องปฏิบัติให้ถูกต้องตามวัฒนธรรมแห่งชาติอยู่เสมอ ไม่แต่งกายในทำนองทำให้เสียเกียรติของประเทศดังที่พระราชกฤษฎีกากำหนดไว้และสมควรแต่งกายให้ถูกต้องตามรัฐนิยม ถ้าผู้ใดฝ่าฝืนรัฐนิยมก็ไม่ถึงกับเป็นความผิดอาญา แต่ถ้าฝ่าฝืนวัฒนธรรมจะมีความผิดอาญาซึ่งในขั้นแรกนั้น จอมพล ป.พิบูลสงครามกำชับให้เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องทำการตักเตือนก่อน ถ้าตักเตือนแล้วไม่ได้ผลยังฝ่าฝืนอยู่ก็ให้จัดการไปตามกฎหมาย

เนื่องจากรัฐบาลเข้าไปยุ่งเกี่ยวในเรื่องการแต่งกายซึ่งเป็นเรื่องส่วนตัวมากเกินไปจึงทำให้มีเรื่องวิพากษ์วิจารณ์ ในทำนองไม่เห็นด้วยต่อการกระทำดังกล่าวของรัฐบาลซึ่งฝ่ายรัฐบาลได้สรุปข้อวิจารณ์ไว้ 2 ประการด้วยกันคือ

1. ในการที่รัฐบาลให้ปรับปรุงการแต่งกาย ทำให้สิ้นเปลือง ควรบำรุงวัฒนธรรมด้านจิตใจก่อน เวลานี้บ้านเมืองอยู่ในภาวะคับขันควรทำอย่างอื่นที่สำคัญกว่าเรื่องเครื่องแต่งกาย

2. ในการที่รัฐบาลประกาศใช้พระราชกฤษฎีกากำหนดวัฒนธรรมเป็นการเข้มงวดกวดขันบังคับราษฎรคนจนได้รับความเดือดร้อน

คำวิพากษ์วิจารณ์ดังกล่าวของประชาชนมิได้ทำให้รัฐบาลย่อท้อต่อการบำรุงวัฒนธรรมด้านการแต่งกายเพราะเชื่อมั่นว่า วัฒนธรรมการแต่งกายนั้นเป็นส่วนสำคัญในการสร้างความเจริญของประเทศชาติ และมีความเชื่อว่าการทำงานใหญ่นั้น จะต้องมีคนวิจารณ์เป็นธรรมดา เพื่อแก้ความเข้าใจผิดของราษฎรที่มีต่อรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงครามจึงได้กล่าวชี้แจงเหตุผลในการกำหนดลักษณะการแต่งกายความว่า

1. ถ้าพี่น้องชาวไทยทำตามคำชักชวนก็จะแสดงให้เห็นให้โลกว่าราษฎรเดินตามรัฐซึ่งแปลว่า ชาติของเรามีความสามัคคี

2. ถ้าราษฎรทำตามคำชักชวนของรัฐบาลก็เท่ากับเป็นการฝึกหัดตนปฏิบัติตามคำสั่งซึ่งเป็นคุณสมบัติในการสร้างชาติและป้องกันรักษาชาติในยามคับขันไทยผู้รักชาติทุกท่าน คงอยากเห็นชาติเราปฏิบัติตามคำสั่งได้ทันที่อย่างพร้อมกันเป็นแน่เมื่อถึงยามคับขันแต่ที่จะเกิดเป็นนิสัยเช่นนั้น ได้ก็ต้องฝึกฝนเสียแต่บัดนี้

3. ถ้าทำตามคำชักชวนของรัฐบาลชาติไทยจะมีระเบียบอย่างอารยชน ระเบียบอันดีนี้ก็จะเป็นสมบัติของชาติ ซึ่งจะตกไปเป็นของลูกหลานเขาต่อไป

4. การเป็นของดีที่เจริญตา เจริญใจ เช่น ดอกไม้หรือหญิงที่แต่งกายเป็นระเบียบงดงามทำให้ผู้ที่พบเห็นสบายใจมีอารมณ์ดี นึกคิดไปในทางที่ดีงามที่เป็นมงคลดีกว่าที่จะได้เห็นคนแต่งกายไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย

ในระยะสงครามนั้น จอมพล ป.พิบูลสงครามเข้มงวดกวดขันเรื่องการแต่งกายมากกว่าเดิม โดยกำหนดให้ประชาชนทั้งชายหญิงสวมหมวกทุกครั้งที่อยู่กลางแจ้ง ตั้งแต่เวลาเช้าจนถึง 18.00 น. หลัง 18.00 น.แล้วจะสวมหรือไม่สวมก็ได้ และกำหนดว่าเมื่อเข้าไปติดต่อยังสถานที่ราชการจะต้องสวมหมวกด้วยห้ามถอดออก เพราะเป็นการไม่สุภาพ ส่วนลักษณะสีสรรของหมวกนั้นรัฐบาลกำหนดว่า ควรจะใส่ให้กลมกลืนกับสีของเสื้อผ้า แต่เพื่อการประหยัดควรเลือกใช้สีใดสีหนึ่งใน 5 สีคือ ดำ ขาว เนื้อ น้ำตาลและกรมท่า

2. เรื่องกริยามารยาท

จอมพล ป.พิบูลสงครามมีความเห็นว่ากริยามารยาทที่แสดงออกต่อสาธารณชนนั้นเป็นสิ่งสำคัญต่อประเทศชาติไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าเรื่องการแต่งกาย เพราะจรรยาบรรณนั้นเป็นส่วนสำคัญทางวัฒนธรรมอย่างหนึ่ง

มาตราที่ 4 แห่งพระราชกฤษฎีกากำหนดวัฒนธรรม (พุทธศักราช 2484) ซึ่งประชาชนชาวไทย จักต้องปฏิบัติตาม ได้กำหนดว่าชาวไทยจักต้องรักษาจรรยาบรรณอันงามในที่สาธารณะและห้ามมิให้ปฏิบัติดังนี้

1. ก่อให้เกิดเสียงอื้อฉาว โดยมีใช้เหตุหรือใช้วาจาเสียดสีหรือลามกหยาบคายหรือแสดงกิริยาว่าเป็นเชิงเสียดสีเย้ยหยันผู้ที่ปฏิบัติตนในทางเชิดชูวัฒนธรรมของชาติ
2. ใช้กำลังข้อแย้งเบียดเบียนในที่ชุมนุมชนเช่น ในการโดยสารยานพาหนะ การเข้าซื้อบัตรผ่านประตูหรือเข้าประตูสถานที่สำหรับชมมหรสพ เป็นต้น
3. ก่อให้เกิดสิ่งปฏิกูล เช่น จี๊ดเขียนในที่อื่น ไม่ควรกระทำ
4. อาบน้ำตามท้องถนนหลวงอันเป็นที่ชุมนุมชน

3. เรื่องกิจวัตรประจำวันของคนไทย

ด้วยรัฐบาลพิจารณาเห็นว่า การรู้จักปฏิบัติกิจวัตรประจำวันเป็นข้อสำคัญอย่างหนึ่งซึ่งเกี่ยวแก่การศุงส่งเสริมวัฒนธรรมของชาติอันจะเป็นผลให้ประชาชนพลเมืองทั่วไปมีสุขภาพแข็งแรงมั่นคงเป็นกำลังของประเทศชาติสืบไป คณะรัฐมนตรีจึงได้กำหนดแนว

ทางให้ประชาชนประพฤติปฏิบัติตน ตามรัฐธรรมนูญฉบับที่ 11 ว่าด้วยเรื่อง กิจวัตรประจำวัน ของคนไทย ดังต่อไปนี้

1. คนชาติไทยพึงแบ่งเวลาในวันหนึ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ ปฏิบัติงานที่เป็นอาชีพ ส่วนหนึ่ง และพักผ่อนนอนส่วนหนึ่ง ให้เป็นระเบียบและมีกำหนดเวลาอันเหมาะสมจน เป็นนิสัย
2. คนชาติไทยพึงปฏิบัติประจำวันตามปกติดังต่อไปนี้
  - ก. บริโภคอาหารให้ตรงตามเวลาไม่เกิน 4 มื้อ
  - ข. นอนประมาณระหว่าง 6-8 ชั่วโมง
3. คนชาติไทยพึงตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ประกอบกิจการงานของตน โดยไม่ทอดธุระและ หลีกเลี้ยงกัน ควรหยุดเพื่อรับประทานอาหารกลางวันไม่เกิน 1 ชั่วโมง เมื่อพ้นกำหนดเวลา เย็นควรออกกำลังกาย โดยการเล่นกีฬากลางแจ้งวันหนึ่งอย่างน้อย 1 ชั่วโมงหรือประกอบ งานอื่น ๆ เช่น ทำสวนครัว เลี้ยงสัตว์หรือปลูกต้นไม้ เป็นต้น เมื่อชำระล้างร่างกายแล้ว รับประทานอาหาร
4. คนชาติไทยพึงใช้เวลาว่างในวันหยุดให้เป็นประโยชน์แก่ร่างกายและจิตใจ เช่น ประกอบกิจในทางศาสนา ฟังเทศน์ ทำบุญ ศึกษาหาความรู้ ท่องเที่ยว เล่นกีฬา หรือพักผ่อน เป็นต้น
5. คนชาติไทยพึงใช้เวลาว่างในเวลากลางคืนเพื่อทำการงานอันจำเป็นที่ค้างค้างอยู่ ให้เสร็จหรือสนทนาปราศรัย กับบุคคลในครอบครัว มิตรสหาย ศึกษาหาความรู้ ฟังวิทยุ กระจายเสียง อ่านหนังสือ หรือชมมหรสพ หรือศิลปกรรมแล้วแต่โอกาส

4. การประกาศยกเลิกและปรับปรุงประเพณีวัฒนธรรมบางอย่าง

ก) การประกาศยกเลิกวัฒนธรรมการกินหมาก

จอมพล ป.พิบูลสงครามมีความเห็นว่า การกินหมากไม่มีประโยชน์ในทางอาหาร แล้ว ยังทำลายสุขภาพและสร้างความเปราะเปื้อนสกปรกตามสถานที่โดยไม่สมควรและยิ่ง สมัยนั้นด้วยแล้ว คนชาติไทยสมควรจะทำการให้เป็นประชาชาติที่พัฒนาแล้วซึ่งวัฒนธรรม เท่าเทียมอารยชนชาติที่เจริญแล้ว จึงเห็นสมควรที่จะเลิกการกินหมาก

ในชั้นแรกจอมพล ป.พิบูลสงครามได้ประกาศให้บรรดาข้าราชการกระทรวง กลาโหมเลิกการกินหมากเด็ดขาด เพื่อเป็นตัวอย่างแก่ประชาชนทั่วไป ครั้นต่อมาในวันที่

30 กรกฎาคม พุทธศักราช 2484 กระทรวงสาธารณสุขจึงได้ประกาศแนะนำประชาชนให้ เลิกกินหมากโดยชี้แจงโทษของการกินหมากไว้ดังนี้

1. ทำให้สถานที่สกปรกเปรอะเปื้อน
2. เศษหมากเศษพลูตามซอกฟันทำให้เชื้อโรคเพาะเชื้อได้ง่าย
3. กินหมากเสมอทำให้ปลายประสาทที่รับชา ความรู้สึกลดน้อยลง จึงรับประทาน อาหารปร่าเป็นเหตุให้รับประทานอาหารน้อยกว่าที่ควร
4. สงสัยว่าการกินหมากอาจเป็นเหตุให้เกิดมะเร็งกรามข้าง อันเป็นโรคร้ายแรง และยังมีทางรักษาให้หายได้

ข) ประกาศยกเลิกบรรดาศักดิ์

จอมพล ป.พิบูลสงครามจึงมีความเห็นว่าฐานันดรศักดิ์ไม่ก่อให้เกิดเอกสิทธิแต่อย่างใด บุคคลย่อมเสมอภาคกันในทางกฎหมายจึงประกาศยกเลิกบรรดาศักดิ์อันมีราชทินนาม เป็น เจ้าพระยา พระยา พระ หลวง ขุน เป็นต้น แต่ถ้าผู้ใดประสงค์จะคงอยู่ในบรรดาศักดิ์ต่อไป ให้ชี้แจงขอพระราชทานพระกรุณาขึ้นมา

ปรากฏว่าข้าราชการทั้งหลายในขณะนั้นต่างปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาลของจอมพล ป.พิบูลสงครามอย่างพร้อมเพรียงกัน อาทิเช่น

หลวงพรหมโยธี	เปลี่ยนเป็น	พลตรีจรัญ รัตนกุลเสรีเรืองฤทธิ์
หลวงประดิษฐมนูธรรม	"	นายปรีดี พนมยงค์
หลวงวิจิตรวาทการ	"	นายวิจิตร วิจิตรวาทการ
หลวงพรหมโยธี	"	พลโทมังกร พรหมโยธี เป็นต้น

แต่เมื่อนายควง อภัยวงศ์ เข้ารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีต่อจากจอมพล ป.พิบูลสงครามเมื่อวันที่ 1 สิงหาคม พุทธศักราช 2487 มีความเห็นว่า บรรดาศักดิ์เป็นสิ่งเชิดชูบุคคลที่ทำความคิดต่อทางราชการจึงเห็นควรรักษาไว้เพื่อความภาคภูมิใจและเป็นเชิงอย่างแก่บุคคลรุ่นหลัง จึงได้ประกาศให้การยกเลิกบรรดาศักดิ์เป็น โมงะให้ผู้ที่ลา ออกจากบรรดาศักดิ์ด้วยความจำใจขอคืนบรรดาศักดิ์ได้

ค) การยกย่องฐานะของสตรีทางสังคม

ในสมัยรัฐบาลจอมพล ป.พิบูลสงครามฐานะและบทบาทของสตรีได้รับการยกย่องให้มีระดับสูงกว่าที่เคยเป็นมา สตรีได้รับการยกย่องว่ามีความสามารถและมีฐานะเท่าเทียมกับชาย มีการตั้งกองทหารหญิงจัดตั้งโรงเรียนนายร้อยหญิงและ โรงเรียนนายสิบหญิง วันที่ 14 กรกฎาคม พุทธศักราช 2484 ได้พระราชทานยศแก่ท่านผู้หญิงละเอียด พิบูลสงครามและหม่อมกอบแก้ว อากาศเป็น นายพันโท

เรื่องการจัดตั้งกองทหารหญิงนั้น ขุนศรีศรากรผู้บังคับการตำรวจสันติบาลในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 เขียนเล่าว่าได้คัดค้านเรื่องทหารหญิงไม่น้อยกว่า 3 ครั้ง ครั้งสุดท้ายจอมพลป.พิบูลสงครามตอบว่า "ขุนศรีไม่น่าจะอิจฉาผู้หญิงซึ่งเป็นมารดาของตนเอง"

เพื่อส่งเสริมฐานะทางสังคมของสตรี รัฐบาลได้จัดตั้งสำนักงานวัฒนธรรมฝ่ายหญิงเพื่อให้สตรีได้มีบทบาทในสังคม รวมทั้งออกพระราชบัญญัติคุ้มครองสตรีเพื่อป้องกันการทำร้ายจากสามี ดังนั้นในสมัยจอมพลป.พิบูลสงคราม สตรีจึงเข้าไปมีบทบาทเกี่ยวข้องกับต่อกิจการสำคัญ ๆ ของประเทศซึ่งไม่เคยปรากฏมาก่อน ดังจะเห็นได้จากคำวิงวอนของจอมพล ป.พิบูลสงครามต่อสตรีไทยว่า

"ขอวอนให้สตรีไทยเป็นดอกไม้งามนำชาติไทยเป็นมหาอำนาจ"

ในสมัยจอมพล ป.พิบูลสงคราม เนื่องจากสตรีได้รับการยกย่องเท่าเทียมกับชาย และเป็นผู้ที่มีบทบาทอันสำคัญต่อสังคมไทย ท่านผู้หญิงละเอียด พิบูลสงครามจึงทำหน้าที่เป็นผู้นำของสตรีไทยในสมัยนั้น ให้ปฏิบัติตนให้สมกับเป็นสตรีไทยในสมัยสร้างชาติ ดังจะพิจารณาได้จากบทประพันธ์ของท่านผู้หญิงละเอียด พิบูลสงคราม ต่อไปนี้

บทประพันธ์ของ

พนะท่าน พันโทหญิง ละเอียด พิบูลสงคราม

ประธานสำนักวัฒนธรรมฝ่ายหญิง

ขวัน	รักษาไว้ให้หมั่นไม่หวั่นไหว
ยามคับขันสูงสุดขุทธภัย	เราหญิงไทยใจมั่นเพราะขวันดี
เชื้อหญิงไทยได้ชื่อคือขวันวันชาติ	ใจองอาดยามศึกไม่หนีหนี
ยิ่งคับขันเรายิ่งสามัคคี	ร่วมชีวิตกันทำการบ้านลูขัย

ชาติ	ไทยรักยิ่งกว่าชีวิตร์มาแต่ไหน
ไทยพลีชีพเลือดเนื้อเพื่อชาติไทย	ไทยเทิดชาติเหนือสิ่งใดแต่ไรรมา
ความรักชาติของหญิงไทยได้ปรากฏ	เกียรติยศก้องกระกานน่านหนักหนา
ยามสงบหญิงเสีงนวมเจียมภาษา	ยามชาติร้อนหญิงทั่วหน้ากล้ารอนราน
ไทย	เอกราชอธิปไตยเด่นไพศาล
ไทยเป็นชาติเอกราชตลอดกาล	นานยิ่งนานเอกราชชาติยิ่งยง
สกุลไทยมอบดวงใจในเอกราช	แม้ชีวิตร์แหลกลู่เป็นผุยผง
เพื่อเอกราชชาติไทยได้มั่นคง	ชาวไทยปลงปลิดชีพให้เพื่อไทยเอย

1 กุมภาพันธ์ พุทธศักราช 2487

ง) สนับสนุนการเพิ่มจำนวนประชากร

ในระยะแรกที่จอมพล ป.พิบูลสงครามเข้ารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีนั้น ปรากฏว่า ประเทศไทยมีประชากรเพียง 14 ล้านคนซึ่งเป็นจำนวนที่ จอมพล ป.พิบูลสงครามเห็นว่าน้อยเกินไปสำหรับชาติไทยในขณะนั้นจึงได้มีการสนับสนุนให้มีการเพิ่มประชากร โดยสั่งห้ามนำเข้าเครื่องกุ่มกำเนิดทุกชนิดเข้าประเทศ อุปการะครอบครัวที่มีบุตรมากให้รางวัลแก่ครอบครัวที่มีบุตรหลายคน ทั้งนี้จอมพลป.พิบูลสงครามมีความเชื่อว่า ถ้าประเทศไทยมีพลเมืองมากกว่า 40 ล้านคน จึงจะทำให้ประเทศเป็นมหาอำนาจ

จ) ประกาศเปลี่ยนแปลงวันขึ้นปีใหม่

รัฐบาลประกาศให้วันที่ 1 มกราคม เป็นวันขึ้นปีใหม่แทนวันที่ 1 เมษายน ในการเปลี่ยนแปลงครั้งนี้รัฐบาลได้กล่าวชี้แจงว่า

...โดยจารีตประเพณีไทยแต่โบราณได้ถือวันแรม 1 ค่ำ เดือนอ้ายเป็นวันขึ้นปีใหม่ เป็นการสอดคล้องคั้งกับมคิแห่งพระพุทธศาสนา ซึ่งถือฤดูเหมันต์เป็นการเริ่มต้นปี ต่อมาจารีตอันนี้ได้เปลี่ยนแปลงไปตามคติพรมซึ่งใช้วันขึ้น 1 ค่ำ เดือนห้า เป็นวันขึ้นปีใหม่ ครั้นภายหลังเมื่อทางราชการนิยมใช้สุริยคติ จึงถือวันที่ 1 เมษายน เป็นวันขึ้นต้นปี

ตั้งแต่พุทธศักราช 2432 แต่อารยประเทศทั้งปวงตลอดจนถึงประเทศใหญ่ๆ ทางยุโรปนิยมใช้วันที่ 1 มกราคมเป็นวันขึ้นปีใหม่ การนิยมใช้วันที่ 1 มกราคมเป็นการกำหนดวิชาดาราศาสตร์ ไม่เกี่ยวกับลัทธิศาสนาจึงเป็นการสมควรยึดถือเหมือนอย่างประเทศทั้งหลาย...

ด้วยเหตุนี้ประเทศไทยจึงเริ่มประกาศใช้วันที่ 1 มกราคม เป็นวันขึ้นปีใหม่ ตั้งแต่พุทธศักราช 2485 เป็นต้นไป

การกำหนดวัฒนธรรมไทยที่กล่าวมาข้างต้นนี้ เป็นส่วนหนึ่งในข้อกำหนดตามแผนนโยบายสร้างชาติซึ่งเป็นที่มาของคำขวัญที่จอมพล ป.พิบูลสงครามกิดริเริ่ม มีจุดประสงค์เพื่อชักชวนคนไทยในสมัยนั้นปฏิบัติตามนโยบายสร้างชาติ สำหรับในบทต่อไปจะกล่าวถึงลักษณะโครงสร้างของคำขวัญซึ่งมีลักษณะโครงสร้างพิเศษที่แตกต่างจากลักษณะโครงสร้างคำขวัญในปัจจุบัน

บทที่ 3

ลักษณะโครงสร้างและการใช้คำในคำขวัญ

3.1 ลักษณะโครงสร้างของคำขวัญ

ผู้วิจัยได้พบว่า ลักษณะโครงสร้างคำขวัญนโยบายสร้างชาติสมัยจอมพลป. มีลักษณะที่แตกต่างกับลักษณะโครงสร้างคำขวัญในปัจจุบัน (ซึ่งมักใช้ในการโฆษณาสินค้าและประชาสัมพันธ์บริษัท) กล่าวคือลักษณะคำขวัญในอดีตจะเป็นประโยคยาว สื่อเข้าใจยาก สำหรับประโยคสั้นจะมีการจัดรูปแบบเป็นกลอน มักใช้คำซ้ำ ๆ ซึ่งแตกต่างจากลักษณะคำขวัญในปัจจุบันซึ่งเป็นประโยคสั้น กระชับรัด สื่อเข้าใจง่าย ดังนั้นลักษณะที่แตกต่างกันนี้ จึงเป็นจุดที่ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาลักษณะโครงสร้างคำขวัญตามแผนนโยบายสร้างชาติซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งเป็นระดับประโยคและระดับคำ ซึ่งในระดับประโยคมีการแบ่งย่อยโครงสร้าง 2 ลักษณะคือ โครงสร้างลักษณะธรรมดาและโครงสร้างลักษณะกลอน ส่วนในระดับคำ ที่พบเป็นพิเศษในคำขวัญโดยส่วนใหญ่เป็นคำประสม ซึ่งจะกล่าวถึงในตอนท้ายของบทนี้

นอกจากการแบ่งตามโครงสร้างแล้ว ยังมีการแบ่งตามสิ่งที่อ้างถึง (ซึ่งจะเสนอรายละเอียดในบทที่ 6)

3.1.1 ประโยค

ประโยคคือ ด้อยคำที่นำมาผูกขึ้นเพื่อให้มีเนื้อความครบบริบูรณ์และบอกให้ทราบว่าใครทำอะไรหรืออาจจะบอกต่อไปว่า กับใคร ที่ไหน อย่างไร ฯลฯ ได้อีกด้วย ประโยคต้องประกอบด้วย 2 ภาคคือ ภาคประธานและภาคแสดง ภาคประธานเป็นส่วนที่กล่าวขึ้นก่อนเพื่อให้รู้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของข้อความอาจเป็นผู้กระทำกริยาหรือผู้ถูกกระทำก็ได้สำหรับภาคแสดงเป็นส่วนที่บอกอาการหรือสภาพ ฯลฯ ของภาคประธานให้ได้ความครบถ้วน ถ้ากริยานั้นไม่ต้องการกรรมมีกริยาเพียงตัวเดียวก็ได้ใจความ แต่ถ้ากริยานั้นเป็นกริยาที่ต้องการกรรมมารับจึงจะได้รับความบริบูรณ์ และยังมีส่วนขยายกริยา ส่วนขยายกรรมเพื่อให้ได้ความชัดเจนขึ้นด้วย

ประโยชน์ที่ปรากฏในคำขวัญจะแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะคือ

3.1.1.1. ประโยคที่มีลักษณะธรรมดา

3.1.1.2. ประโยคที่มีลักษณะสัมผัส

3.1.1.1. ประโยคที่มีลักษณะธรรมดา

จากการวิจัยเราจะพบว่าบางประโยคของคำขวัญมีการละประธาน, ส่วนขยายประธาน, ส่วนขยายกริยา, ส่วนขยายกรรม บางประโยคคำขวัญไม่มีการละประธาน

3.1.1.1.1 ประโยคที่มีการละประธาน

ต่อไปนี้เป็นประโยคคำขวัญที่มีการละประธานซึ่งเป็นส่วนสำคัญของประโยคมากกว่าส่วนขยายส่วนอื่น ๆ ที่มีการละไว้ ประโยคคำขวัญทั้งหมดเหล่านี้จากการวิจัยพบว่ามีทั้งหมด 98 คำขวัญ แต่สำหรับตัวอย่างประโยคคำขวัญต่อไปนี้ได้ยกมาเพียงบางส่วนเท่านั้น

ก. เรื่องเกี่ยวกับการรักษา

1. สร้างชาติให้เข้มแข็ง ด้วยความมานะอดทนกล้าหาญ
2. สืบสร้างชาติ
3. ช่วยกันปราบศัตรูของชาติ
4. หย่าขายชาติ
5. ขอสกุลไทยอยู่คู่ฟ้าดินสลาย
6. เล็งกัน ไนแรงดี
7. จงตั้งตนเป็นกลางหย่างเคร่งครัด
8. จงระงับการพุดเลอะเทอะ! เพราะเป็นภัยอันร้ายแรงที่สุด ที่จะบั่นทอนสามัคคีของเรา
9. ถ้าเป็นคนไทยแล้วเปลี่ยนใจจากรักไทยเป็นรักเทศอย่างนี้ เปลี่ยนไม่ได้แน่ ชาติไทยเป็นลุ่มจม ชาติของเราเป็นไทยอยู่ได้จนถึงทุกวันนี้ เพราะบรรพบุรุษของเราเอาเลือด เอาเนื้อ เอาชีวิตและความลำบากยากเข็ญเข้าแลกไว้ เราต้องบำรุงชาติ รักษาชาติ เราต้องรักชาติยิ่งชีพ
10. เปิดหู เปิดตา หวังมากที่สุด แต่ให้พุดน้อยที่สุดและสิ่งใดที่เสื่อมเสียแก่

11. จงระงับการพูดเลอะเทอะ เพราะเป็นภัยอันร้ายแรงที่สุดแก่สวัสดิภาพของชาติเรา ประเทศชาติแล้ว หย่าได้พูดเลยแม้แต่คำเดียว

ข. เรื่องเกี่ยวกับการสาธารณสุขขั้นมูลฐาน

1. หย่าให้ น้ำคลองเข้าปากเวลาอาบ
2. จงกินแต่น้ำที่ต้มเดือดแล้ว
3. กินผักทำให้ร่างกายแข็งแรงกว่ากินเนื้อ
4. ซ้ายสิ่งของในบ้าน ออกฝั่งแคด แล้วจควางเก็บให้เรียบร้อยเสียใหม่
5. ทำส้วมให้มิดชิด หย่าให้มแลงวันเข้าคอมอุจจาระได้ และหย่าตั้งส้วมริมแม่น้ำลำคลอง
6. ช่วยกันสอดส่องดูแลผู้ที่มาจากจังหวัดที่เกิดโรคหรือจังหวัดภาคกลางที่เข้ามาอยู่ในท้องถิ่นของท่านเพราะอากาศพาหิวตกโรครมาแพร่หลายได้
7. หย่าถ่ายสิ่งโสโครกลงแม่น้ำลำคลอง เพราะนอกจากแพร่เชื้อโรคแล้วยังนำอุจจาคนัก
8. เก็บกวาดหยักไย่และสิ่งปดิกูลในบริเวณบ้าน ไปเผาหรือฝังเสีย

ค. เรื่องเกี่ยวกับการมีจริยธรรม

1. พึ่งรั้มเปนอำนาจ
2. รักศัวจึง ไมยินดีในชายอื่น
3. แพ้หรือชนะนะหุ่อยู่ที่จิตใจ

ง. เรื่องเกี่ยวกับการปฏิบัติคามวัฒนธรรม

1. หย่านึกว่ายามสี่กจะไม่ต้องแต่งกายให้เรียบร้อย
2. สวมรองเท้าให้พรักพร้อมกันเดิน
3. ห้ามบ้วนน้ำหมากบนพื้นถนน
4. ช่วยกันนิยมพูด ฉัน ท่าน จ๊ะ ไม เปนคำสุภาพดี
5. เพื่อวัธนรั้ม พึ่ง"ขอบใจ" เมื่อมีผู้เอื้อเฟื้อแก่เรา
6. จงช่วยกันบำรุงวัธนรั้ม อันดีแต่กาลนานให้จงกงามให้สมกับมีวัระรั้ม

ประจำชาติ

7. หย่าล้มเดือนคนในครอบครัวของท่านให้สวมหมวกและแต่งกายให้เรียบร้อยก่อนออกไปจากบ้าน
8. แต่งกายงามตามระเบียบวัฒนธรรม เป็นเครื่องชูสง่าราศีของตัวท่านเองและของชาติ
9. วัฒนธรรมเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ชาติมั่นคงหรือศูนย์ไปได้ฉะนั้น จงช่วยกันสร้างเกียรติให้แก่ชาติด้วย การปฏิบัติตามวัฒนธรรม

จ. เรื่องเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ

1. จงสะสมเสบียงด้วยการเลี้ยงปลา
2. ทำปลาเป็นเส้น
3. ปลุกคั้น ไม่มีรายได้ทุกปี
4. สร้างชาติโดยทำงานให้ปลาเป็นเส้น ปลากรอบเป็นกำไร
5. เมื่อเข้าต้นขึ้นมาห่านั่งกอดเข้าอย่างหมดหวัง ท่านต้องใช้เวลาทุก ๆ นาทีของท่านให้เป็นประโยชน์เพื่อเป็นกำลังและเกียรติของชาติที่ขยันขันแข็ง ย่อมมีผู้นิยมนับถือและอำเกรง
6. เนื้อสัตว์เป็นอาหารสำคัญ และจำเป็นแก่ร่างกายอย่างหนึ่ง ขอจงช่วยกันเลี้ยงสัตว์ที่เป็นอาหารให้ได้มากขึ้นจะเป็นทั้งช่วยตัวเองและช่วยชาติ
7. จงทำให้ปลาเป็นเส้น จงทำให้ปลากรอบเป็นกำไร ท่านจึงจะร่ำรวย ชาติก็จะเจริญตามท่านไปด้วยพร้อมกัน

ฉ. เรื่องเกี่ยวกับการรู้หนังสือ

1. คนอ่านเขียนหนังสือไม่ได้ โง่ไม่คิดกับคนหูหนวกตาบอด จงรีบเป็นคนฉลาดโดยการเพียรให้อ่านเขียนหนังสือได้

3.1.1.1.2 ประโยคที่ไม่มีการละประธาน

ประโยคคำขวัญต่อไปนี้เป็นคำขวัญที่ไม่ได้มีการละประธานซึ่งมีทั้งหมด 101 คำขวัญ ดังต่อไปนี้

ก. เรื่องเกี่ยวกับการรักชาติ

1. ชาติไทยไคล่ลวดข้ามเหวไค้ดี
2. หลักแก้วประชาธิปไตยคือรัถธรรมนูญ
3. ชาวไทยต้องช่วยกันปราบปรามแนวที่ 5
4. หน้าที่ของไทยสำคัญที่ชาติปลอดภัย
5. ไทยรักชาติยิ่งชีวิต
6. ไทยเป็นนักรบชั้นเยี่ยม
7. เรายรักบ้านเกิดเมืองนอนของเรา
8. เมืองไทยเป็นของไทย สำหรับคนไทย และเพื่อคนไทย
9. ท่านเคารพธงชาติ ๘ น. ทุกวัน นอกจากจะเป็นสร้อยง่าแก่ชาติที่รักของเราแล้ว
ยังจะเพิ่มพูนราศีร์แก่ตัวท่าน
10. ทงชาติเป็นที่รวมชีวิตจิตใจของทุกคน ความเคารพทุกเช้าค่ำ จะไม่เสียใจ
ในวันข้างหน้า
11. มา! พวกเราชาวไทยพร้อมใจกัน นำของขวัญส่งไปให้ทหาร ผู้พลีชีพเพื่อชาติ
ราชการด้วยกล้าหาญสมศักดิ์นักรบไทย

ข. เรื่องเกี่ยวกับการสาธารณสุขขั้นมูลฐาน

1. เชื้อโรคหลายชนิดในเสมหะเช่น วัณณโรค เป็นต้น แม้ไปโดยทางขากน้ำลาย
เช่นนี้คือ ภัยของชาติ
2. การนอนจำเป็นต้องให้ได้ตามกำหนดเวลา และเลือกนอนยั้งที่ที่มีอากาศโปร่ง
ถูกต้องตามอนามัย
3. การนอนหัวค่ำและตื่นเช้า ทำให้มนุษย์มีความสุขภาคี มั่งมี
4. การรับประทานอาหารต้องเป็นเวลาแน่นอน และเลือกแต่อาหารชนิดที่มี
ประโยชน์แก่ร่างกาย

ค. เรื่องเกี่ยวกับการมีจริยธรรม

1. อันความดีนั้น เมื่อได้สร้างสรรค์ไว้แล้วย่อมไม่สูญหาย
2. คนเป็นที่พึงแก่คน
3. การเอาใจเขามาใส่ใจเรา
4. ขวัญไทยอยู่ที่หญิงไทย
5. ค่าตัวต่ำกว่าค่าเกียรติ
6. การมีน้ำใจดีเป็นสายเดียวกัน
7. เราจะรักสักความดีความเจริญไว้

ง. เรื่องเกี่ยวกับการปฏิบัติตามวัฒนธรรม

1. การปฏิบัติตามวัฒนธรรมของชาติ เท่ากับบูชาชาติ
2. วัฒนธรรมนำไทย
3. เรามาพากันสร้างระเบียบให้แก่ชาติ
4. เพื่อฉลองชัยชนะของชาติอย่างไทยหลวง เรามาฟื้นฟูวัฒนธรรมกันเถิด
5. ถ้าท่านมีหมวก กวนใช้บังแดด กันฝนกับเพื่อเชิดชูเกียรติของคนและของชาติให้คุ้มค่าจะดีกว่าวางหรือถือไปโดยไร้ประโยชน์
6. บ้านเมืองเราเป็นอารยะประเทศ แล้วความสุภาพอ่อน โชนคือพี่น้องชาวไทยด้วยกันเป็นของจำเป็นยิ่ง
7. ท่านหญิงไม่น่าจะพอใจ เมื่อท่านชายเก็บดอกไม้ให้เธอทั้ง ๆ ที่มีป้าย "ห้ามเก็บดอกไม้" เพราะจะทำให้วัฒนธรรมของเราเสื่อม

จ. เรื่องเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ

1. ใครจะเห็นแสงเงินแสงทองก่อนกัน
2. ไทยเป็นชาติขยัน ไนกสิกัม, อุสาหกัม, พานิช
3. ถ้าใครไม่ทำงานเพื่อสร้างตนเอง ผู้นั้นเป็นต้องอดตายอย่างแน่นอน
4. ความหิวมองเข้าไปในบ้านของผู้ที่ทำงาน แต่มันไม่กล้าเข้าไป

ฉ. เรื่องเกี่ยวกับการรู้หนังสือ

1. คนเราหุ่ยร้อยปี ต้องเรียนตั้งร้อยปี
2. คนอ่านเขียนหนังสือไม่ออกคือ คนถูกสาปมิให้พบสุขชั่วชีวิต
3. ท่านผู้นำวิงวอนให้พี่น้องสกุลไทย อ่านเขียนหนังสือไทยให้ได้ พายในสิ้นปีนี้

3.1.1.2 ประโยชน์ที่มีลักษณะสัมพัทธ์

ประโยชน์ชนิดนี้จะแตกต่างกับชนิดแรกนั้นตรงที่จะมีการวางประโยชน์คล้ายกลอนจตุรรูปแบบให้มีการเว้นวรรคและบางประโยชน์อาจจะมีการเล่นสัมผัส รวมทั้งการเล่นคำไม่ว่าจะเป็นคำซ้ำและคำซ้อนเพื่อความคล้องจอง

3.1.1.2.1 ประโยชน์ที่มีการละประธาน

ประโยชน์ที่มีลักษณะสัมพัทธ์มีการละประธานเช่นเดียวกับประโยชน์ลักษณะแรกซึ่งประโยชน์นี้มีทั้งหมด 77 คำขวัญ

ก. เรื่องเกี่ยวกับการรักษาดี

1. เมื่อเกิดเป็นคน ก็ขอให้เป็นคนมีชาติ
2. แม่หวังตั้งสงบ จงเตรียมรบให้พร้อมสรรพ
3. ถ้ารักษาดี หย่าทำให้ชาติเสียหาย
4. เสียให้น้อย ทำลายศัตรูให้ได้มาก
5. นิยมไทย รักษาดีไทย
ชื่อศักดิ์ต่อหน้าที่ของคนไทย ชื่อตรงต่อหน้าที่ของตน
6. รักษาดี รักศาสนา รักกษัตริย์ และรัถธรรมนูญ
7. สงวนชาติเอกราช พิทักษ์เทิดไว้
ตัวตายชาติไทยจัก ดำรงมั่น
ชีพดับขอชาติได้ หยุดด้วยวีรณา
8. มอบความไว้วางใจ ในท่านผู้นำ จงคอยกระทำ ตามคำสั่งรัถบาล

ข. เรื่องเกี่ยวกับการสาธารณสุขขั้นมูลฐาน

1. เพื่อสวัสดิภาพส่วนรวม ควนฉีดยาป้องกันหวัด
2. หย่ากินผักคิบ ซึ่งสงสัยว่าไม่สะอาดพอ

3. จงกินแต่อาหารที่ต้มสุกใหม่ๆ ไม่มีมีมแลงวันตอม
4. จัดบ้านเรือน ให้น้ำหยุ่น้ำอาศัย สะอาดตา สะอาดใจ

ค. เรื่องเกี่ยวกับการมีคุณธรรม

ไม่ปรากฏลักษณะกลอน

ง. เรื่องเกี่ยวกับการปฏิบัติตามวัฒนธรรม

1. ห้ามนุ่งแต่กางเกงชั้นใน หรือไม่สวมเสื้อ
2. เมื่อนุ่งกางเกงขาสั้น ต้องสวมรองเท้าด้วย
3. ปลดอยเด็กเปลือยกายในที่สาธารณะ ผิดวัฒนธรรม
4. อุ้มเด็กใส่สเวท ผิดวัฒนธรรม
5. ทารุนเด็ก ผิดวัฒนธรรม
6. เคี้ยวอาหาร ป้อนเด็ก ผิดวัฒนธรรม
7. นุ่งสำราญ เห็นวิมานไร ๆ ผลที่ได้คือคนขอทาน
8. แบบเก่ากินหมากเปรอะ
แลเลอะเทอะอุจจาตคา
แบบใหม่ดูโสกา
สะอาดน่าชมเชย

จ. เรื่องเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ

1. เร่งปลูกให้มาก ขายให้มาก
2. เก่งจึง จึงหุ่รอด
3. ล้ามากกาย สบายใจดีกว่า
4. เลี้ยงปลาเลี้ยงง่าย รายได้ตั้งดงาม
5. ถ้าเลี้ยงปลาทั่วกัน เราไม่มีวันขาดแคลน
6. เร่งทำสวนครัว เป็นการช่วยตัวในยามขาดแคลน
7. ปลูกข้าวในนา เลี้ยงปลาในน้ำ
8. ยามคับขัน ต้องงขมิขมัน เร่งทำสวนครัว
9. ยิ่งเลี้ยง ยิ่งปลูก ยิ่งถูก วีระธัม
10. ทำสวนครัว เลี้ยงสัตว์ ภัยวิบัติโรคไม่มี

ง. เรื่องเกี่ยวกับการปฏิบัติตามวัฒนธรรม

1. อารยะชน ย่อมไม่นั่งบนทางเท้า
2. ไทยนิยมช้อนช่อม ในกากรกิน
3. คนไทยหย่าร้างกับพื้น โนที่ไม่สมควร
4. ถ้าเราหยากให้ชาติไทยเจริญก้าวหน้า เราควนประพริตตามร็ดนิยม
5. การควักสดางค์ ในกระเป๋ากางเกงชั้นโน
ในสภาพเช่นนี้ นำอุจจาคนัก
6. อาครก็สวย อดนก็งาม
ถ้ามารยาททรม ก็น่าเสียดาย
7. น้ำใสไหลเย็นจริงนะเจ้า
จะโนเหย้าโนหอก็พอได้
อายเทวดาผีสงบั้งเปโนไร
คนเดินไปเดินมานำรำคาญ

จ. เรื่องเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ

1. โทยทำ โทยใช้
2. ชาติไทยจะเจริญได้ เพราะชาวไทยสร้างตนเอง
3. โทยทำ โทยใช้ โทยทำ โทยซื้อ
4. อะไร ๆ สำหเร็คเพราะทำตัวเดียว ถ้าทำจริง ๆ โทยมีทางใดไม่สำหเร็ค
5. ทางช่วยชาติ ควนช่วยกันเร่งปลุกฝ้าย
6. ที่ดินป่าดงเปโนของเรา หักร้างอางพงเปโนนาไร
7. ระวังถ้าท่านไม่ทำงาน นังสำราญหย่างนี้ ระวังท่านจะเปโนขอทาน
8. ทรัพย์อยู่ในดิน สินหญู่ในน้ำ โทยครทำไครได้
9. เสถกิจมันคง ชาติก็มั่งคั่ง เราจึงต้องขยัน ช่วยกันสร้างชาติ

ฉ. เรื่องเกี่ยวกับการรู้หนังสือ

1. เมื่อภาษาไทยรุ่งโรจน์ ชาติไทยก็คังรุ่งโรจน์ด้วย
2. ลมพัดถึงไทน ภาษาไทยจะตามลมไปถึงนัง

3. คนรู้หนังสือไปอำเภอ ได้รับความสวกกว่าคนไม่รู้หนังสือ

3.2 การใช้คำในคำขวัญ

3.2.1 การใช้คำประสม

คำประสมคือ คำที่มีพยางค์ตั้งแต่สองพยางค์ขึ้นไป และต้องประกอบด้วยหน่วยคำ (morpheme) ตั้งแต่สองหน่วยคำขึ้นไป ซึ่งสามารถแยกได้ (Polysyllabic Polymorphemic word) และเมื่อประสมกันแล้วจะมีความหมายเสมอและเมื่อออกเสียงพูดหรืออ่านคำประสม จะต้องพูดต่อเนื่องกัน โดยไม่มีการหยุดจังหวะของเสียงระหว่างคำประสมนั้น ๆ และโปรดสังเกตด้วยว่าหากมีการหยุดจังหวะเสียง หรือไม่มีการพูดต่อเนื่องกันแล้ว จะทำให้ความหมายเปลี่ยนไปและไม่ถือว่าเป็นคำประสมในภาษาไทย

คำประสมในภาษาไทย ถ้าพิจารณาตามรูปลักษณะของคำและความหมายของคำที่เป็นส่วนประกอบของคำประสมแล้ว สามารถจัดประเภทของคำประสมออกเป็น 7 ประเภท (คัดลอกมาจากเอกสารการสอนประกอบวิชาภาษาศาสตร์ภาษาไทย โดย อาจารย์ เรืองเดช ปิ่นเชื่อนชัคย์ ปีที่พิมพ์ พุทธศักราช 2533)

ส่วนคำประสมในประโยคคำขวัญเท่าที่วิจัยพบนี้มีปรากฏเพียง 6 ประเภทซึ่งมีดังต่อไปนี้

1. คำประสมอิสระ (Simple Compound Words)
2. คำประสมซ้อน (Combining Compound Words)
3. คำประสมแย้ง (Opposite Compound Words)
4. คำประสมคู่ (Paring Compound Words)
5. คำประสมซ้ำ (Reduplicated Compound Words)
6. คำประสมสัมผัส (Rhyming Compound Words)

วิธีการประสมลักษณะของคำประสมและความหมายดังต่อไปนี้

1. คำประสมอิสระ (Simple Compound Words) ได้แก่คำประสมที่เกิดขึ้นจากการนำเอาคำมูลตั้งแต่สองคำขึ้นไปมาประสมกันแบบง่าย ๆ เป็นคำประสมสองพยางค์หรือหลายพยางค์โดยมีคำแรกเป็นคำหลักและคำที่เอามาประสมมักจะเป็นคำขยาย กล่าวคือถ้าคำแรกเป็นคำนามคำที่มาประสมจะเป็นคำขยายหรือคุณศัพท์ และถ้าคำแรกเป็นคำกริยาคำที่มาขยายมักจะเป็นกรรมหรือกริยาคำด้วยกันก็ได้ เช่น ในคำว่า คนไทย ชาวไทย น้ำหนัก น้ำลาย

แปร่งสี่พื้น กางเกงขั้วใน กางเกงขาสั้น แม่น้ำ สุภาพสตรี สุภาพบุรุษ ท่านชาย ท่านหญิง ชง
ชาติ ขอทาน เป็นต้น ตัวอย่างที่พบได้จากข้อมูล ได้แก่

คนไทยที่รักชาติทุกคนต้องเคารพธงชาติ

พี่น้องชาวไทย ควรร่วมมือกับทางราชการด้วยการซื้อยาให้ทาน

ท่านรู้วิธีดูเครื่องขั้วดวงวัดแล้วหรือ ถ้ายังไม่รู้ท่านควรรเรียนให้รู้เสีย

คนรู้หนังสือไปอำเภอ ได้รับความสวดกว่าคนไม่รู้หนังสือ

หย่ากินผักดิบ ซึ่งสงสัยว่าไม่สะอาดพอ

เชื้อโรคหลายชนิดในเสมหะ เช่น วัณโรค เป็นต้น แผลไปโดยทางขากน้ำลาย

เช่นนี้ นี่คือภัยของชาติ

หย่าตั้งตนเป็นคนไม่กลัวหวัด เพราะเป็นภัยต่อเพื่อนร่วมชาติ

การชำระล้างพื้นนั้น ถ้าใช้แปร่งสี่พื้นได้ก็จะยิ่งดี

ห้ามบ้วนน้ำหมากบนพื้นถนน

บ้านเมืองเราเจริญรุ่งเรือง ถนนหนทางก็ใหญ่โตกว้างขวาง การตากผ้าริม ถนนก็ดี

การเปลือยอกก็ดี ท่านจะคิดบ้างหรือไม่ ภาพนี้เป็นลูกดุ่มถ่วงความเจริญ ฯลฯ

2. คำประสมซ้อน (Combining Compound Words) คำประสมซ้อน ได้แก่ คำประสมที่เกิดขึ้น โดยการนำเอาคำที่มีความหมายเหมือนกันหรือคล้ายกันหรือใกล้เคียงกันมาประสมกันเข้าเป็นคำประสม คำประสมประเภทนี้ นักภาษาไทยนิยมเรียกว่า “คำซ้อน” ดังนั้น คำประสมซ้อนกับคำซ้อน ถือว่าเป็นคำประเภทเดียวกัน ถ้าอาศัยความหมายของคำเป็นหลักในการประสมดังกล่าว การประสมโดยวิธีนี้อาจได้ความหมายใหม่ขึ้นมาเรียกว่า ความหมายรวม ซึ่งไม่อยู่ที่คำหน้าหรือคำหลัง หรือความหมายอาจอยู่ที่คำแรกหรือคำหลังก็ได้ คำประสมซ้อนบางคำ คำหลักเป็นภาษาไทยกลาง คำหลังอาจเป็นภาษาถิ่นใดหรือบางครั้งอาจประสมกับภาษาต่างประเทศที่เราเืมมาใช้ก็ได้ เช่น ในคำว่า รุ่งโรจน์ เรียบร้อย เคร่งครัด กิจขวาง สวยงาม งดงาม เลวทราม ขว้างปา ถนนหนทาง สร้างสรรค์ รื้อรอบ บันทอน ล่มจม เป็นต้น ตัวอย่างที่พบจากข้อมูล ได้แก่

เมื่อภาษาไทยรุ่งโรจน์ ชาติไทยก็ต้องรุ่งโรจน์ด้วย

เลี้ยงปลาเลี้ยงง่าย รายได้งดงาม

ถ้าเลี้ยงปลาทั่วกัน เราไม่มีวันขาดแคลน

จงช่วยกันปกปิดความลับของบ้านเมือง

เคารพทงชาติเท่ากับเพิ่มพูนสรืสง่าให้แก่ตัวเอง

ขอความไพบูลย์ จงมีแก่ชาติไทยในวาระการได้ดินแดนคืน

ทงชาติเป็นที่รวมชีวิตจิตใจของทุกคน ความเคารพทงชาติจะไม่เสียใจในวันข้างหน้า ๗๑

3. คำประสมแย้ง (Opposite Compound Words) คำประสมแย้ง ได้แก่ คำประสมที่เกิดจากการประสมคำศัพท์ที่มีความหมายขัดแย้งกัน หรือตรงข้ามกัน เช่น ในคำว่า เข้า คำ เทวดา ผีสาว ดินฟ้า ตัวอย่างที่พบจากข้อมูล ได้แก่

น้ำใสไหลเย็นจริงนะเจ้า   จะโนเหยาโนหอกก็พอได้
อายเทวดาผีสาวบ้างเป็นไร   คนเดินไปเดินมานำรำคาญ
ไทยรัธธมบุญ เจิดจรรณแจ่มจ้า   สถิตอยู่ดินฟ้า ไปรู้เสื่อมคลาย
มัวเมาเข้าคำไอ้คะนองใจ   สวนคร้วควนคนไทยคิดบ้าง
การพะนันของงไกล   เร็วเล็กเถิดรา
ยามว่างกอบกิจให้   ประโยชน์เกื้อกูล

4. คำประสมคู่ (Pairing Compound Words) คำประสมคู่ ได้แก่ คำประสมที่เกิดจากการประสมคำที่มีความหมายเป็นคู่ หรือมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันหรืออยู่ในกลุ่มเดียวกัน เวลาพูดมักจะพูดรวมกันเสมอเป็นคำประสมที่มีความหมายรวมหรือความหมายใหม่ ความหมายอยู่ที่คำแรกหรือคำหลังก็ได้ เช่น ในคำว่า พี่น้อง ลูกหลาน หมวกร่ม หม้อไห มุ้งที่นอน เช็ดล้าง เก็บเกี่ยว ชากจน อุบัติภคบริโภค บ้านเรือน เป็นต้น ตัวอย่างที่พบจากข้อมูล ได้แก่

ไทยท่า ไทยใช้ ไทยขาย   หมวกร่มของไทยสวยหรู
คนงาม หมวกงาม เชิดชู   ประเทศสุอารธัม
ชากใจไร้ทรัพย์สินอันประมาณ   หม้อไหในบ้านไม่มีเลข
พี่น้องสกุลไทย   จงช่วยกันเร่งสร้างกับข้าว
เช็ดล้างผ้าบ้านเรือนให้สะอาด
คืนนอนแล้ว   ความเก็บมุ้งที่นอนเสียก่อน

5. คำประสมซ้ำ คือคำซ้อน 4 คำ, 6 คำหรือมากกว่านั้น ความหมายของคำซ้อนอาจจะอยู่ที่ส่วนใดส่วนหนึ่ง หรือเป็นความหมายรวมทุกคำก็ได้ ซึ่งจากการวิเคราะห์คำซ้อนที่ปรากฏในคำขวัญพบว่า คำซ้อนซ้ำโดยส่วนมากแล้วจะมีความหมายรวมทุก

คำ เราพบว่าความแตกต่างของคำซ้อนจะอยู่ที่ลักษณะของการซ้ำซึ่งมีดังนี้

1. ซ้ำที่ส่วนหน้า เช่น

<u>เปล่ง</u> ลำ <u>เปล่ง</u> สั้น	<u>ว่า</u> อะไร <u>ว่า</u> ตามกัน	<u>เรา</u> ยิ่ง เพราะ <u>เรา</u> เป็นไทย
<u>เปล่ง</u> กอบ <u>เปล่ง</u> กำ	<u>เลี้ยง</u> ปลา <u>เลี้ยง</u> ง่าย	<u>เรา</u> ภูมิใจ เพราะ <u>เรา</u> เป็นไทย
<u>ความดี</u> ความ <u>จ</u> เรน	<u>ดู</u> อะไร <u>ดู</u> ให้มีชีวิต	<u>เอา</u> เลือด <u>เอา</u> เนื้อ <u>เอา</u> ชีวิต
<u>แสง</u> เงิน <u>แสง</u> ทอง	<u>ใจ</u> เขามาใส่ <u>ใจ</u> เรา	<u>สร้าง</u> ตนเอง <u>สร้าง</u> ชาติ
<u>นำ</u> ผู้ <u>นำ</u> อาสา	<u>เดิน</u> ไป <u>เดิน</u> มา	<u>สอาด</u> ตา <u>สอาด</u> ใจ
<u>รัก</u> ชาติ <u>รัก</u> วินัย	<u>ใคร</u> ราน <u>ใคร</u> รุก	<u>ใน</u> เหย้า <u>ใน</u> หอ
<u>ความ</u> สวด <u>ความ</u> สบาย		<u>บน</u> ถนน <u>ไม่</u> ใช่ <u>บน</u> บ้าน
<u>ไทย</u> เป็น <u>อารย</u> ชาติ <u>ไทย</u> เป็น <u>อารย</u> ชน		
<u>ไทย</u> ชาย <u>ไทย</u> ชื่อ	<u>ช่วย</u> ตัว <u>ช่วย</u> ชาติ	<u>ประ</u> เทศ <u>ไทย</u> เป็น <u>อารย</u> ชน
<u>ไทย</u> ทำ <u>ไทย</u> ใช้	<u>ทุก</u> ยุค <u>ทุก</u> สมัย	<u>จัก</u> แคล้ว <u>จัก</u> คลาด
<u>เสีย</u> ชีพ <u>ก็</u> เสีย <u>ไป</u>	<u>ไทย</u> ช่วย <u>ชาย</u> <u>ไทย</u> ช่วย <u>ชื่อ</u>	<u>ยิ่ง</u> เลี้ยง <u>ยิ่ง</u> ปลูก <u>ยิ่ง</u> ถูก <u>วิ</u> ระ <u>ธ</u> ม
<u>เปิด</u> หู <u>เปิด</u> ตา	<u>ใคร</u> ทำ <u>ใคร</u> ได้	<u>จง</u> เพาะ <u>จง</u> ปลูก
<u>รัก</u> ชาติ <u>รัก</u> ศาสน์ <u>รัก</u> กษัตริย์	<u>ถือ</u> ชาติ <u>ถือ</u> เกียรติ <u>ถือ</u> วินัย และ <u>ถือ</u> ความ <u>กล้า</u> หาญ	
<u>หมั่น</u> ปลูก <u>หมั่น</u> เลี้ยง <u>ส</u> เบียง <u>เพิ่ม</u> พูน	<u>ระ</u> วัง <u>ถ้า</u> ท่าน <u>ไม่</u> ทำงาน <u>นั่ง</u> สำราญ <u>อย่าง</u> นี้	
<u>ระ</u> วัง <u>ท่าน</u> จะเป็น <u>ขอ</u> ทาน		

2. ซ้ำที่ส่วนกลาง

ทรัพย์อยู่ในดิน สิ้นอยู่ในน้ำ ชายให้ใช้ว่าครับ หญิงให้ใช้ว่าค่ะ
ประเทศเป็นบ้าน ทหามเป็นรั้ว พายในความเป็นไทย ดีกว่าอยู่ในความเป็นทาษ
อาคารก็สวย ถนนก็งาม

3. ซ้ำที่ส่วนท้าย

คนงาม หมวกงาม รับไปทำต่อไป ตัวตายดีกว่าชาติตาย
ชาติเดียว ผู้นำเดียวพูดจริง ทำจริงเร่งปลูกให้มาก ชายให้มาก

6. คำประสมสัมผัส (Rhyming Compound Words) คำประสมสัมผัสได้แก่ คำประสมที่เกิดจากการเอาคำประสมประเภทอิสระซ้อนกัน (คำซ้อน) คำแย้งและคำคู่ มาประสมกันเป็น 4 พยางค์ (AB + BC) โดยให้พยางค์สุดท้ายของคำแรก (B) สัมผัสกับพยางค์แรกของคำหลัง (B) โดยปกติคำที่เอามาประกอบเป็นคำประสมสัมผัสจะต้องมีสระเหมือนกัน และตัวสะกดเหมือนกัน (ถ้ามี) ส่วนวรรณยุกต์จะเหมือนกันหรือต่างกันได้ และโดยปกติพยัญชนะต้นของคำที่มาสัมผัสกันจะต่างกันระหว่างพยางค์ที่สองและพยางค์ที่สาม คำประสมชนิดนี้คำสองพยางค์แรกหรือคำสองพยางค์หลัง อาจมีความหมายทั้งสองหรือมีความหมายเพียงคำใดคำหนึ่งก็ได้ แต่เมื่อมาประกอบเป็นคำประสมแล้วทำให้มีความหมายใหม่หรือมีความหมายเฉพาะคำใดคำหนึ่งก็ได้ ดังนี้

1. ความหมายอยู่ที่ 2 พยางค์หน้า เช่น บ้านเกิดเมืองนอน ต่อเติมเสริมส่ง
เครื่องขังดวงวัด ขยันขันแข็ง เร็วเล็กเดิครา ชั่วกาลปาวสาน ที่ดินป่าดง ลำบากยากเข็ญ
2. ความหมายอยู่ที่ 2 พยางค์ท้ายหรือ 3 พยางค์ท้าย เช่น ยากใจไร้ทรัพย์
หักร้างวางพง จงรักภักดี สมานสมัครสามัคคี
3. ความหมายอยู่ที่พยางค์แรกและพยางค์สุดท้าย เช่น ท่ามาหากิน เจ็ดจวนแจ่มจ้า
4. ความหมายอยู่ที่พยางค์ 1 และพยางค์ 3 เช่นในคำว่า ปลอดพ้นภัยผอง
5. ความหมายรวมอยู่ทุกพยางค์เช่น บูชาติเชิดพระศาสนา แม่น้ำลำคลอง
สอดส่องดูแล บังแดดกันฝน หูหนวกตาบอด โหยโศกร้างขวาง

นอกจากคำประสมสัมผัส ผู้วิจัยยังพบการใช้คำสัมผัสเป็นกลวิธีหนึ่งที่ปรากฏในคำขวัญของจอมพล.พิบูลสงคราม มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างความสละสลวยในประโยค ซึ่งจะช่วยให้ผู้รับสารจดจำได้ง่าย จากข้อมูลพบการใช้คำสัมผัสในประโยคคำขวัญจะมีทั้งการสัมผัสสระและสัมผัสพยัญชนะ ทั้งระหว่างคำในวรรคเดียวกันหรือในแต่ละวรรค

1 สัมผัสสระ

1.1 สัมผัสสระระหว่างคำในวรรคเดียวกัน

1. สำหรับรีดหุยที่ทำ
2. เราจะใ้เวลาให้เป็นประโยชน์
3. จงสะสมสเบิยงคัยการเลิยงปลา
4. ปลูกันไมมีรายใ้ทุกปี
5. เล่นแรมแปรธาตุ ผ้าขาคไม่รู้คัว
6. ยากใ้รัยรัยอันประมาน หมื่อใ้ใ้บ้านไมมีเลย

7. ถึงหน้าน้ำต้งหน้าประกอบกิจ ผลสัมฤทธิ์ได้แม่นเป็นแก่นสาร
เสร็จเก็บเกี่ยวแล้วเล่นไม่เป็นกร ขามว่างงานทำสวนครัวเลี้ยงไก่ยังได้ทรัพย์
8. การเอาใจเขามาใส่ใจเรา
9. มาลนำไไทยเป็นมหาอานาค
10. ต้องไจมันอิมได้ เมื่อภยมา
11. ผู้นำไทย ไทยดองรักและภักคิ
12. ทำเป็นล้าเปนสัน
13. การซาระล้างฟินนั้น ถ้าใ้แรงสีฟินได้ก็จะยังคิ
14. หย่าปลอยใ้เด็กของท่านเปลือยกายในสาธารณสถาน
15. ข่าวลือไปร็วกว่ารถไฟ
16. ควมรักอื่นใคจะสेमอหมือน ควมรักชาคิก็หามิได้
17. หย่าปวข่าวอกุสล จะเปนภยแก่ชาคิ
18. เส็ยใ้น้อย ทำลายสัตรใ้ได้มาก
19. เพื่อสวัตคิภาพส่วนรวม ควนจิคยาป็องกันอหิวาด
20. ดูอะไร ดูใ้มิชีวิต
21. ข่างใจบุญหันกหนาใ้หมาคัย ดูใ้มิขายวิญญาน่าสงสาร

1.2 สัมผัสสระระหว่างคำในระหว่างวรรค

1. แม่หวังดังสงบ จงคริยมรบใ้พร็อมสรรพ
2. ถ้ารักชาคิ หย่าทำใ้ชาคิเส็ยหาย
3. เส็ยใ้น้อย ทำลายสัตรใ้ได้มาก
4. เพื่อสวัตคิภาพส่วนรวม ควนจิคยาป็องกันอหิวาด
5. หย่ากินผักคิบ ซึงสงสัยว่ามิสอาคพอ
6. จงกินแด่อาหารที่ดัมสุกใหม่ง มิมิมแลงวันคอม
7. เารพทงชาคิทุกเวลาช้ำ เท่ากับคำนึงถึงชาคิตลอดกาล
8. บำเพ็นกุสล วิรชนของชาคิ
9. ถ้าบากกาย สบายใจคิกว่า
10. เล็ยงปลาเล็ยงง่าย รายไดังคงาม
11. ถ้าเล็ยงปลาทั่วกัน เรามิมิวันขาดคแลน
12. ร่งทำสวนครุว เปนการช่วข่วยใ้นยามขาดคแลน

13. ปลุกข้าวในนา เลี้ยงปลาในน้ำ
14. ถ้าทำสวนครัว ไม่ต้องกลัวอด
15. หย่าขอมเสียดื้อ เพราะต้องซื้อเขากิน
16. ปลุกผักสวนครัว ไม่กลัวอด
17. เปนชาววิชา ต้องเลี้ยงปลากินเอง
18. เล่นแร่แปรธาตุ ผ้าขาดไม่รู้ตัว
19. ยากใจไร้ทรัพย์อันประมาณ หม้อไหในบ้านไม่มีเลข
20. บนถนนไม่ใช่บนบ้าน หากไม่ระวัง

2. สัมพันธฺยชนะ

2.1 สัมพันธฺยชนะระหว่างคำในวรรคเดียวกัน

1. จงตั้งตนเป็นกลางอย่างเคร่งครัด
2. จงอย่าพูดอย่างไร้ความคิด
3. เช่นยวชนที่รักรับไป ทำต่อไป
4. ต้องใจมั่นยึดได้ เมื่อภัยมา
5. จงอย่าประกอบกรรมใด ๆ ที่จะบังเกิดผลร้ายแก่ประเทศชาติ
6. อย่าให้น้ำคลองเข้าปากเวลาอาบ
7. จงกินแต่น้ำที่ดื่มเดือดแล้ว
8. เคารพทงชาติเท่ากับเพิ่มพูนศรีสง่าแก่ตัวเอง
9. จงเว้นการทำให้แตกกัน
10. พชาติวิงพร้อมกันเถิด
11. รักษาต้องเรียนหนังสือ
12. หย่านึกว่ายามศึกจะไม่ต้องแต่งกายให้เรียบร้อย
13. ความปลอดภัยของชาติอยู่ที่เชื่อและทำตามท่านปิณฑสงคราม
14. พึงนิยมไทยเพื่อความยิ่งใหญ่ของชาติ
15. จงสะสมเสบียงด้วยการเลี้ยงปลา
16. ปลุกต้นไม่มีรายได้ทุกปี
17. ห้ามป่วนน้ำหมากบนพื้นถนน
18. อย่าปล่อยให้เด็กของท่านเปลือยกายในสาธารณสถาน
19. ไทยรักษาดียิ่งชีวิต

20. ข่าวลือไปเร็วกว่ารถไฟ

2.2. สัมผัสพยัญชนะระหว่างคำในระหว่างวรรค

1. เมื่อเกิดเป็นคน ก็ขอให้เป็นคนมีชาติ
2. ควนระลึกไว้ว่า ข่าวที่มาจากศัตรูยอมให้ร้ายทั้งสิ้น
3. แม่หวังตั้งสงบ จงเตรียมรบให้พร้อมสรรพ
4. หย่าป้าวข่าวอกุศล จะเป็นภัยแก่ชาติ
5. ถ้ารักชาติ อย่าทำให้ชาติเสียหาย
6. เสียให้น้อย ทำลายศัตรูให้ไ้มาก
7. เชื่อพิบูลสงคราม ชาติปลอดภัย
8. เก่งจึง จึงหยุดรอด
9. เลี้ยงปลาเลี้ยงง่าย รายไ้คงคงาม
10. เร่งทำสวนครัว ช่วยตัวในยามขาดแคลน
11. ปลูกข้าวในนา เลี้ยงปลาในน้ำ
12. เลี้ยงปลาในนา ไ้ทั้งข้าวและปลา
13. ถ้าเลี้ยงปลากันทั่ว ไม่ต้องกลัวอดปลา
14. เร่งเลี้ยงปลากันเถิด ก่อนให้เกิดอาหาร
15. เลี้ยงปลาไว้กิน เหมือนมีสินประจำบ้าน
16. เล่นแร่แปรธาตุ ฟ้าขาดไม่รู้ตัว
17. ยากใจไว้ทรัพย์อันประมาน หม้อไหในบ้านไม่มีเลข
18. ตัวตายดีกว่าชาติตาย ตัวตายดีกว่าชื่อตาย
19. เราเชื่อผู้นำ ชาติหันภัย
20. สวนครัวช่วยตัว ช่วยชาติ

3.2.2 การใช้คำเชิงอ้างอิง

นอกจากนี้ ยังมีคำเชิงอ้างอิงปรากฏร่วมด้วย คำว่า "คำเชิงอ้างอิง" เป็นชื่อซึ่งศ.ดร.คุณหญิงสุริยา รัตนกุล ใ้บัญญัติขึ้นในบทความวารสารธรรมศาสตร์ จุดมุ่งหมายของท่านก็คือรวมความหมายถึงคำสุภาษิต คำพังเพยและคำคมตลอดจนวลีสำเร็จรูปต่าง ๆ ลักษณะที่สำคัญสองประการที่ต้องมีอยู่ในคำเชิงอ้างอิงไม่ว่าคำใดก็ตาม

1. ความไพเราะคมคายในการเลือกใช้ถ้อยคำ
2. ความนิยมใช้กันในกลุ่มคนหมู่มาก ไม่เลือกหมู่เลือกชั้น

ประโยชน์การศึกษาคำเชิงอ้างอิงคือทำให้ผู้ศึกษาเข้าใจความคิด จิตใจ ความเชื่อ ขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรม ตลอดจนสิ่งที่ชุมชนที่ใช้คำเชิงอ้างอิงนั้นถือว่าเป็น คุณธรรมคือเป็นคุณแจดอกสำคัญไขให้ผู้ศึกษาเห็นค่านิยมของสังคมนั้นนั่นเอง

คำเชิงอ้างอิงที่ปรากฏในคำขวัญมีดังนี้

คู่ฟ้าดินสลาย	หมายถึง	มีชีวิตยืนยาว
ฝนตกทั่วฟ้า	หมายถึง	สิ่งที่เป็นไปตามปกติธรรมดา
ไต่ลวดข้ามหว	หมายถึง	ทำอะไรที่เสี่ยงอันตราย
สถิตอยู่คู่ดินฟ้า	หมายถึง	มีชีวิตยืนยาว
เล่นแร่แปรธาตุ	หมายถึง	ทำสิ่งที่ไม่ได้ประโยชน์
ยากใจไร้ทรัพย์	หมายถึง	ยากจนจนไม่มีทรัพย์สมบัติ
น้ำหนึ่งใจเดียวกัน	หมายถึง	ให้มีความสามัคคี
วิไลเลิศกว่าแก้วมณี	หมายถึง	การมีคุณค่ามากกว่าของมีค่า

บทที่ 4

ลักษณะอักษรวิธีของคำขวัญ

ในบทนี้จะกล่าวถึงอักษรวิธีในคำขวัญของจอมพล ป.พิบูลสงคราม โดยแบ่งเป็น ด้านพยัญชนะและสระ และการเปรียบเทียบอักษรวิธีของคำขวัญกับอักษรวิธีที่ใช้ในปัจจุบัน โดยจะเปรียบเทียบตั้งแต่พยัญชนะต้น ตัวสะกดและสระ ก่อนที่จะกล่าวถึงอักษรวิธีของคำขวัญ ในสมัยจอมพล ป.พิบูลสงคราม จะกล่าวถึงการปฏิรูปหนังสือไทยหรืออักษรวิธีไทยครั้งก่อน ๆ ซึ่งได้มีการปฏิรูป 4 ครั้งดังนี้ (อักษรวิธีไทยปฏิรูปในสมัยจอมพล ป.พิบูลสงครามเป็นครั้งที่ 5 ซึ่งเป็นครั้งสุดท้ายจะกล่าวในหัวข้อ 4.1)

การปฏิรูปครั้งแรก

พ่อขุนรามคำแหงปฏิรูปจากอักษรล้านนาจัดให้สระอึ อี อื อู อยู่ในบรรทัดเดียวกับพยัญชนะ รวมทั้งคิดแปลงรูปพยัญชนะและสระบางตัว อันเป็นต้นกำเนิดหนังสือไทยในปัจจุบันนี้ ตัวอย่างพยัญชนะ 39 ตัวและสระ 20 ตัวมีดังนี้
พยัญชนะสมัยพ่อขุนรามคำแหง พ.ศ. ๑๘๒๖

ค	ช	ฉ	ด
ต	ช	ช	จ
น	ซ	ส	
น	ง	ง	๒๒
		ณ	ด
ต	ก	ท	ซ
น	บ	ป	ม
พ	พ	พ	น
พ	ย	ร	ล
อ	ค	ซ	น
ท		อ	

สระสมัยพ่อขุนรามคำแหง พ.ศ. ๑๘๒๖

อ	ว	อ	อ
	อ	ว	อ
	อ	อ-อ	อ
	อ		อ
	ย อ-ย		อ-อ
	อ-ย		อ-อ
	อ		อ-อ
อ	อ	อ	อ-อ

การปฏิรูปครั้งที่ 2

สมัยพระยาสิทธิไทย ปฏิรูปกลับไปใช้สระ อี อี้ อึ อู อยู่ข้างบนข้างล่างอย่างอักษรวิธีของอักษรขอม

การปฏิรูปครั้งที่ 3

สมัยแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์มหาราชนับว่าสมัยนี้ตัวหนังสือไทยเข้ารูปเข้ารอย มาสู่รูปแบบในปัจจุบัน พระโหราธิบดีเดิมอยู่เมืองสุโขทัยได้แต่งหนังสือจินดามณีถวาย สมเด็จพระนารายณ์มหาราชนับว่าเป็นหนังสือตำราภาษาไทยเล่มแรก ใช้เรียนกันในยุคนั้น และสืบทอดกันมาจนถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ต่อไปเป็นตัวอย่างพยัญชนะและสระ

:	า	๓	ง
ง	๓	๓	๓
	เ		๓
	โ		อ
	เ-ย		เ-อ เ-อ
	อ ๓		เ-๓ เ-๓
๓	๓		
ำ	๓	๓	๓-๓

ก ก	ข ข	ช ช	ค ค
	ฃ ฃ	ง ง	จ จ
ฉ ฉ	ช ๓	๓ ๓	๓ ๓
๓ ๓	๓		
		ฃ ฃ	ด ด
ต ต	ถ ถ	ท ท	ธ ๓
น น	บ บ	ป ป	ผ ผ
ฝ ฝ	พ พ	ฟ ฟ	ภ ภ
ม ม	ย ย	ร ร	ล ล
ว ว	๓ ๓	๓ ๓	๓ ๓
ห ห		อ อ	

4.1 อักษรวิธีของคำขวัญ

หลังจากที่มีการพิมพ์เกิดขึ้นในประเทศไทยแล้ว การศึกษาของไทยเจริญขึ้นมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวได้มีการพระราชบัญญัติประถมศึกษาขึ้นมีผลบังคับให้ประชาชนทุกคนต้องเรียนหนังสือมีการเรียบเรียงตำราไวยากรณ์ซึ่งอาศัยการเทียบเคียงมาจากภาษาอังกฤษเป็นหลัก ต่อมาพระยาอุป-กิตติศิลป (นิ่ม กาญจนาชิวะ) ได้แก้ไขปรับปรุงเรียบเรียงตำราไวยากรณ์ของกรมศึกษาธิการเสียใหม่ เพื่อให้สะดวกแก่การศึกษาเล่าเรียน และเรียกว่า วิชาหลักภาษาไทย โดยแบ่งออกเป็น 4 คือ อักษรวิธี วชิวิภาค วากยสัมพันธ์ และฉันทลักษณ์ ตำรานี้เองยังใช้ศึกษากันอยู่จนถึงปัจจุบัน

เราจะเห็นได้ว่า ตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นต้นมา การใช้ภาษาไทยนับได้ว่ามีระบบระเบียบแบบแผนมากขึ้น เพราะได้มีตำราหลักภาษาไทยขึ้นใช้ ทำให้การเขียนที่ยังลึกลับในสมัยก่อนค่อย ๆ หายไป ต่อมาใน พุทธศักราช 2485 ได้มีการเปลี่ยนแปลงการใช้ภาษาไทยเสียใหม่ โดยท่านผู้นำในสมัยนั้นคือ จอมพลป.พิบูลสงคราม ได้ออกประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีเรื่อง การปรับปรุงตัวอักษรไทย เมื่อวันที่ 29 พฤษภาคม พุทธศักราช 2485 ให้ตัดสระและพยัญชนะบางตัวออก โดยกำหนดให้มีพยัญชนะ 31 รูป สระ 27 รูป มีดังนี้

สระ พ.ศ.๒๔๘๕

ะ	า	า	า
า	า	า	า
ะ	ะ	ะ	ะ
ะ	ะ	ะ	ะ
ะ	ะ	ะ	ะ
ะ	ะ	ะ	ะ
ะ	ะ	ะ	ะ
ะ	ะ	ะ	ะ
ะ	ะ	ะ	ะ

พยัญชนะ พ.ศ.๒๔๘๕

ก	ข		ค
	ฃ	ง	จ
ฉ	ช	ช	
ฅ			
			ด

ต	ถ	ท	ธ
น	บ	ป	ผ
ฝ	พ	ฟ	ภ
ม	ย	ร	ล
ว		ศ	
ห		อ	ฮ

ส่วนรายละเอียดของหลักการซึ่งคณะรัฐมนตรีได้ลงมติให้ถือปฏิบัติในการปรับปรุงภาษาไทยนั้นคือ

1. ภาษาไทยที่ใช้ยู่ที่มาจากภาษาต่าง ๆ สมควรวางหลักเกณฑ์ให้ชัดว่าคือภาษาอะไรเป็นรากฐานของศัพท์ภาษาไทยทั้งปวง
2. เมื่อยืมภาษาใดเป็นต้นศัพท์ที่แน่นอนแล้ว ควรวางหลักเกณฑ์ที่จะแปลศัพท์นั้นมาใช้เป็นภาษาไทยไม่ให้นำมาทั้งเต็มรูปศัพท์ นอกจากนั้นในการทำปทานุกรมศัพท์ใดที่มาจากต้นศัพท์ภาษาอื่นต่างกันแต่มาเป็นภาษาไทยพ้องกัน เสียงเดียวกัน ก็เห็นควรระงับเสียบ้าง เลือกลงแต่เฉพาะภาษาเดียว
3. ศัพท์บางคำที่ไม่ได้ใช้กันในสาธารณะทั่วไป แต่ใช้สำหรับกวีโวหารการประพันธ์หรือภาษาวิชาการโดยเฉพาะ ก็เห็นควรแยกเสีย หมายเหตุไว้ให้ทราบว่คำนั้นเป็นภาษาใดใช้ในโอกาสไหน สำหรับข้อ 1 และข้อ 2 ท่านที่ปรึกษาคณะรัฐมนตรีได้ทำบันทึกขึ้นต่างหาก สำหรับข้อ 3 คณะกรรมการชำระปทานุกรมได้หมายเหตุไว้แล้ว
บันทึกที่ท่านที่ปรึกษาคณะรัฐมนตรีได้ทำบันทึกไว้นั้นชื่อว่า "เรื่อง การกำหนดภาษาไทย" ความว่า
  1. ภาษาคือคำพูดขึ้นให้ได้ความ
  2. คำแบ่งออกเป็นคำพูดและคำเขียน คำพูดได้แก่เสียงที่เปล่งออกมาเพื่อให้ความหมาย ส่วนคำเขียนนั้นแบ่งออกเป็นลายลักษณ์อักษร ลายลักษณ์เป็นภาพสมมติขึ้น ไม่มีความสัมพันธ์โดยตรงกับเสียง แต่อักษรซึ่งแบ่งออกเป็นสระและพยัญชนะนั้นเป็นเครื่องหมายแทนเสียงที่เปล่งออกมา ภาษาไทยใช้ตัวอักษร
  3. หลักสำคัญของคำขึ้นอยู่ที่เสียง อุดมคติมีว่าเสียงหนึ่งก็ควรเป็นคำที่มีความหมายอย่างหนึ่งและถ้าจะได้มีความต่างออกไปแม้เพียงเล็กน้อย ก็ควรให้เสียงผิดแผกออกไปแม้เพียงเล็กน้อยก็ตาม
4. แต่ในทางปฏิบัติเป็นการยากที่จะหลีกเลี่ยงคำที่มีเสียงเหมือนกัน แต่มีความหมายต่างกันเช่น ข้า คำ ฆ่า
5. ภาษาต่าง ๆ ย่อมยืมมาจากกันและกันและก็นำมาดัดแปลงเสียง ดัดแปลงความหมาย และดัดแปลงวิธีหรือตัวสะกดให้เข้ากับรูปภาษาของตนเท่าที่จะทำได้
6. การยืมนี้ยืมมาจากคำพูดก็มี จากคำเขียนก็มี ถ้ายืมมาจากคำพูดก็อาศัยเสียงนั้นมาเขียนตามระเบียบภาษาของตน ถ้ายืมจากคำเขียนชั้นแรกมักเขียนตามรูปเดิม ต่อมาก็ดัดแปลงวิธีเขียนหรือตัวสะกดให้เข้ากับรูปภาษาของตนเท่าที่จะทำได้

7. คำเขียนที่ยืมมาจากภาษาอื่น ในการออกเสียงย่อมออกเสียงตามระเบียบภาษาของตน ฉะนั้นตัวอักษรบางตัวจึงไม่ออกเสียงเช่น ตัวการ์นต์ในภาษาไทย หรือบางตัวออกเสียงไม่สะดวกก็อ่านเป็นอีกเสียงหนึ่งเช่น ทร ท่านออกเสียงเป็นตัว ฐ หลักตัวสะกดสำหรับคำซึ่งยืมมาจากคำเขียนภาษาอื่นนั้นควรรักษารูปเดิมไว้เฉพาะเท่าที่จำเป็นคือเฉพาะเท่าที่รูปคำอันเป็นที่มาและควรคัดแปลงให้เข้ากับรูปภาษาของตนดังที่ เรียกกันว่า คำแผลงเช่น บาลี แผลง เป็นต้น

8. โดยที่ตัวอักษรบางตัวเช่น การ์นต์ ถ้าไม่จำเป็นในการแสดงความหมายแล้วก็ควรตัดออก ส่วนคำในภาษาเดิมเต็มรูปอย่างไร ก็พึงวงเล็บไว้ในพทานุกรม

9. ภาษาไทยประกอบด้วย

- 1) คำไทยเดิม
- 2) คำจีนและญวน
- 3) คำละว้า
- 4) คำมอญ
- 5) คำมลายูและชวา
- 6) คำอาหรับและอิหร่าน

ตั้งแต่ข้อ 2 ถึง 6 ซึ่งเป็นคำยืมจากเสียง ย่อมเขียนตามระเบียบคำไทยได้

- 7) คำเขมรซึ่งยืมจากคำพูดก็มี คำเขียนก็มี ถ้าเป็นคำพูดก็เขียนตามระเบียบคำไทยอยู่แล้ว ถ้ายืมจากคำเขียนก็มักจะเขียนตามรูปเดิม แต่มักเอาแน่ไม่ได้ เช่น เขมรเขียน ตรวด คำทรวด เราเขียน ตรวจ คำราวจ, ถนน-ถนน, เจริ-เดิน, งาร-งาน, ขลาจ-ขลาด

- 8) คำทมิฬและเบงกอลเข้าเกณฑ์คำแผลงมาจากสันสกฤตได้

- 9) คำบาลีและสันสกฤตจะควรยึดภาษาใดเป็นหลัก เป็นปัญหาที่ยุ่งยาก

- 10) ภาษาอังกฤษและภาษายุโรปอื่น ๆ มีระเบียบการถอดอักษรไว้พอใช้แล้ว

10. ปรารภการเขียนภาษาไทยที่ทำให้งในการอ่านเช่น โสนและแหน

11. ว่าด้วยการคงใช้ ใ (ไม่มีว้น) เพราะมีน้อยคำซึ่งคณะกรรมการชำระพทานุกรมได้อภิปรายกันแล้วก็รู้สึกว่ามีสระ ใ ตัวเดียวได้

12. ตัดเชิงจาก ญ

13. ทร ในภาษาไทย เช่น ทราบ ทราย ควรใช้ ฐ, ญ ในคำไทย เช่น หญ้า หญิง ควรใช้ ย, ศ ใน สึก เสร์้า ควรใช้ ส, อย่าง อยู่ อย่าง อยาก มีเพียงสี่คำใช้ ห นำ

14. คำ กระ ใน กระบวน, กระเทือน ใช้ กะ

15. บรรร และ บัน ให้คณะกรรมการชำระปทานุกรมวางหลัก
- 16-17. ว่าด้วยการประวิสรรชนีย์ในคำเช่น ผสม แสดง
- 18-19. ว่าด้วยคำกล้ำและคำที่มี ห นำเช่น หน้า กับ นำ ซึ่งมีเสียงคล้ายกันปทานุกรมถือหลักว่า นำ ซึ่งเป็นคำช่วยกริยา เช่น นำกิน นำรู้ ฯลฯ ฟังใช้ นำนอกนั้นเขียน หน้า
20. ว่าด้วยการเขียนคำเขมรให้เข้าระเบียบคำไทยเช่น โปรส เขียน โปรด
- 21-29. ได้พิจารณาคำที่มาจากบาลีและสันสกฤต มีข้อความทางหลักวิชาละเอียดมากเกินกว่าที่จะเก็บมาเล่าให้เข้าใจแจ่มแจ้งในที่จำกัด
30. ตัด ข ใช้ ค แทน ตัด ฉ ใช้ ช แทน ตัด ฉ ฎ ฐ ฒ ฌ ทั้งชุด ตัด ศ ษ เหลือ ส ตัวเดียว ตัด พ ออกเลย
31. เสนอตัด ฤ ฎ
- 32-59. แสดงถึงวิธีเขียนคำที่มาจากบาลี-สันสกฤต ในเมื่อใดตัดพยัญชนะ ตามข้อ 30
60. เป็นข้อท้ายความว่า เมื่อตกลงกันในหลักใหญ่ ๆ เฉพาะอย่างยิ่งการงดใช้อักษรบางตัวแล้ว วิธีดำเนินการอันจะพึงปฏิบัติต่อไปนี้คือ

1. ให้คณะกรรมการชำระปทานุกรม ทำปทานุกรมย่อ บรรจุคำใช้กันอยู่ในทางราชการของทบวงกรมต่าง ๆ และใช้ตัวสะกดตามที่ได้ตกลงกัน
  2. ปทานุกรมใหญ่ก็ให้ทำต่อไปด้วย
  3. หลักเกณฑ์ตัวสะกดนั้น เมื่อได้ตกลงกันแล้วก็ประกาศให้เริ่มใช้กันไปสำหรับหนังสือพิมพ์จะสับสนกันเป็นการชั่วคราวก็ไม่เป็นไรเพราะเมื่อปทานุกรมย่อออกมาแล้วก็จะลงรอยกันได้และควรออกมาได้ภายใน 1 ปี
  4. ขอให้กระทรวงทบวงการต่าง ๆ ส่งศัพท์และความหมายที่ใช้อยู่มาบรรจุในปทานุกรมย่อ
  5. ปทานุกรมย่อควรแปลเป็นภาษาอังกฤษ
  6. ควรจัดการแปลปทานุกรมคึกฉันทาริ
- การเขียนหนังสือไทยอย่างที่ได้ประชุมลงมติกัน ในคราวต่อมาก็ได้ยกเลิกกลับไปใช้อย่างเดิม

ตัวอย่างการใช้ตัวอักษรในสมัยจอมพลป.พิบูลสงคราม

1. หลักทั่วไปเขียนตามบาลีเช่น ถัม ฐัม นิจ สัจ (ไม่ใช่กรรม ธรรม นิตย สัตย์) นอกจากในกรณีที่เสียงในภาษาไทยไม่สนิทเขียนไม่สะดวกมีคำพ้องให้แปลไปทางสันสกฤตเช่น ปรกติ กัลปนา ขรรค ชมพูนุท มารคา สัตว์ วันจันทร์ (ไม่ใช่ ปกติ กัปนา จัก ชมพูนุท มาดา สัต วันจัน) ส่วนกรณีที่ต้องการจำแนกความหมายนั้นให้ใช้รูปบาลีความ

หมายเหตุ รูปสันสกฤตความหมายหนึ่ง เช่น มายา มารยา วิชา วิชา วิทยา กติกา กริสติกา สัตราวุธ สาสตราจารย์ วิทยาศาสตร์ สูญหาย ศูนย์กลาง

2. ร หัน ในแม่ กก กบ กค กม เช่น อุปสัค วัธนา บัพ กัมการ ร หันที่ออกเสียงในแม่กน จึงให้เขียน ร หัน เช่น สรรค บรรพบุรส วรรณคดี

3. คำที่มาจากบาลี ถ้าตัวสะกดมีอักษรซ้ำเช่น อัศตภาพ หรือ อักษรซ้อน เช่น หัตถกัม ในกรณีที่ตัวหลังไม่มีสระกำกับให้ตัดตัวหน้าเสียเช่น อัศตภาพ หัตถกัม ทูช อัศราษชุต รัชกาล กนิธ รัธบาล เสธกิจ พัธยา แต่ในกรณีที่ตัวหลังมีสระกำกับจึงไม่ตัด เช่น สิทธิวัคกะ อัคคี อนิจจา รัมมะ เสถลี สัทธา หรือคำไทยที่ออกเสียงตามสระ เช่น บุคคล ประภัสสร

4. ข้อยกเว้น

ก. ตัวควบ จม นผ ไม่ตัดเพราะ จ และ ผ ไม่เคยเป็นตัวสะกดในภาษาไทย

ข. จำแนกตัวสะกดเพื่อแสดงความหมายต่างกันเช่น พระพุทธเจ้า ดาวพระพุธ

ค. ในกรณีที่คำบาลีลงท้ายด้วยคติ และในภาษาไทยไม่ออกเสียง คิ ก็ให้ตัดตัวต ซ้อนออกเสีย เช่น นิรุติ ประวัตติและถ้ามีคำอื่นมาต่อท้ายคำให้ออกเสียง คิ ก็ไม่ต้องเติมตัวต ซ้อน เช่น นิรุติศาสตร ประวัตติศาสตร

ง. ตัวซ้ำและตัวซ้อนให้ตัดออก เช่น สัปปาย आयुขัย สันนิฐาน เขียน สปาย आयุขัย สันนิธาน

จ. คำอุปสัค เช่น นิส ทส อท ถ้านำคำที่ขึ้นต้นด้วยพยัญชนะให้ใช้ นิ ท อย เช่น นิเทศ ทูจริต อุชรณ์

5. ไม่ได้คู่ให้คงใช้เฉพาะในกรณีที่ต้องการให้ออกเสียงสั้นเช่น เกล็ดเม็ด เล็ด เล็ก เย็น เห็น ยกเว้นคำเป็น ส่วนคำที่ไม่ออกเสียงสั้นจริง ๆ ไม่ต้องใช้ไม่ได้คู่ เช่น เบญจ เพชร เวจ ส่วนที่ใช้กับคำต่างประเทศให้ใช้เฉพาะเท่าที่จำเป็นเช่น เช็ค ไม่ได้คู่ ซึ่งทำหน้าที่วรรณยุกต์ในคำก็ให้เขียนคงเดิม

6. การประวิสรรชนีย์

1. ประแก้คำบาลีสันสกฤต

ก. คำที่ลงด้วยเสียง อะ อย่างชัด เช่น คณะ สถานะ อารยะ พละ แม้มีคำตามก็ให้ลงไว้เช่น คณะบดี สถานะการณ อารยะประเทศ พละสิกสา

ข. เพื่อจำแนกความหมาย ชนะ-ชน ฉานะ-ฉาน สถานะ-สถาน คานะ-ประสาท-คานหาบ ไม่ประแก้คำที่ออกเสียงได้เต็มที่แล้วเช่น กัมการ คัมภีร (อ่านว่า คัมภี) และคำบางคำซึ่งเป็นจำนวนน้อยเช่น ขมา สมรภูมิ สมภาพ

2. ประแกคำ เขมร เมื่อเขียนเข้าระเบียบคำไทยแล้วก็ข้อมถือว่าโดยปกติประ
วิสรรชนีย์ แต่มีข้อยกเว้นเฉพาะกรณีซึ่งถ้าประจะทำให้เสียงควบในภาษาเขมรกระด้างไป
เช่น ขบวน ไม่ใช่ ขะบวน

3. ประแกคำไทย

ก. ในกรณีมีอักษรซ้ำเช่น คณะนั้น จะใช้ คณะนั้น

ข. ในกรณีที่สามารถอ่านได้เป็นอย่างอื่นเช่น ฉะนั้น ฉะนั้น ชะอม พะวง พะอง

ค. ในกรณีที่เป็นคำผสมและจำแนกความหมายเช่น ชะคราม (ชาคราม)

ชะเอม (เฉอเอม) ชะบอบ (เข้าบอบ) ชะพลู (ชาพลู) ทลาย (ต่างกับทลาย)

4.1.1 ตัวอักษร ยกเลิกอักษรที่ซ้ำกันมี 13 ตัวคือ ข (ขวค), ก (คน), ฉ, ฉ, ฎ, ฎ, ฐ, ฑ, ฒ, ณ, ศ, ษ, พ ส่วน ญ (หญิง) ตัดเชิงออก พยัญชนะในสมัยนั้นมี 31 รูป พยัญชนะที่ประกอบในคำ
ที่ปรากฏในคำขวัญเข้าหลักเกณฑ์การปฏิรูปหนังสือไทยของจอมพล ป. พิบูลสงคราม ดังนี้

1. การใช้พยัญชนะ เมื่อได้ตัดพยัญชนะบางตัวออกแล้วก็ให้ใช้พยัญชนะตัวอื่นที่
มีเสียงเหมือนกันแทนคือ

ฎ ใช้ ด แทน เช่นในคำว่า รัถบาล, ฉานะ, รัถธัมมัญญ, เสถกิจ, รัถนิคม, รัถนาวา

ฒ ใช้ ฐ แทน เช่นในคำว่า วัชรธัม, วัชรา

ณ ใช้ น แทน เช่นในคำว่า บริเวณ, ประมาณ, คุณ

2. คำที่เคยใช้พยัญชนะ ศ ษ ให้ใช้ ส แทน เช่น

ศ ใช้ ส แทน เช่นในคำว่า สัตร์, สีก, เสถกิจ, อกุศล, สีกสา, อาสัย, สมศักดิ์, ราสรี

ษ ใช้ ส แทน เช่นในคำว่า พาสี, ภาสา, สีกสา, รักสา

3. ตัว ญ ใช้ตัว ข แทน เช่นในคำว่า ไหข หขิง แต่ในกรณีที่ต้องเขียนคำภาษาบาลี
หรือสันสกฤตให้ใช้ตัว ญ ได้ แต่ต้องตัดเชิงออกจากรูป ญ เช่น รัถธัมมัญญ

4. ตัว ข ที่มี อ นำ ให้เปลี่ยนเป็น ห นำ เช่น หขุ, หข่า, หข่าง, หขาก

5. คำที่มาจากภาษาบาลี ถ้าตัวสะกดมีอักษรซ้ำหรืออักษรซ้อน ในกรณีตัวหลัง
ไม่มีสระกำกับให้ตัดตัวสะกดตัวหน้าเสียเช่น พุข

6. คำที่มีได้มาจากภาษาบาลีสันสกฤตให้เขียนตามระเบียบคำไทยให้เขียนตาม
เสียงเป็นหลักเช่น ควน, ททาน, เสิม, จรูณ, หาน ฯลฯ

4.1.2 ตัวสระ สระที่ยกเลิกไปในสมัยนั้นมี 5 ตัวคือ ใ ฤ ฎ ฏ ภา สระในสมัยนั้นมี 27 รูป สระประกอบในคำที่ปรากฏในคำขวัญเข้าหลักเกณฑ์การปฏิรูปหนังสือไทยของจอมพลป.พิบูลสงครามดังนี้

1. สระ ใ (ไม้มีว่น) ให้ใช้สระ ใ (ไม้มีลาย) แทน เช่นในคำว่า ใให้, ใใช้, ใโน, ใหย่, ใใคร, ใใด, ใใจ, ใใหม่, ใชอบใจ, ใพุ่มใจ
2. คำที่เคยใช้สระ ฤ ฎ ฏ ให้ใช้ ร (เรือ) ประกอบสระตามกรณีที่ออกเสียงภาษาไทย เช่นในคำว่า ประพริติ, สัมริทธิ
3. ร หันในแม่ กก กค กบ กม ยกเลิกใช้ไม้หันอากาศแทนเช่น กลสิกัม, ฤตสาหกัม, สัพนาม, รัถธิมัญญ, รัม, วีระรัม, วัชนรัม, รัมชาติ แต่ ร หันในแม่กนให้คงใช้ตามเดิมเช่น บรรพนุรุส

4.2 เปรียบเทียบอักษรวิธีในสมัยจอมพล ป.ที่ปรากฏในคำขวัญกับอักษรวิธีในปัจจุบัน

ต่อไปจะเป็นการวิเคราะห์อักษรวิธีที่ปรากฏในคำขวัญกับอักษรวิธีในปัจจุบันดังต่อไปนี้

4.2.1 การเปลี่ยนแปลงพยัญชนะต้น

4.2.1.1. การเปลี่ยนพยัญชนะต้น

ก. เปลี่ยนจากพยัญชนะ ห นำ เป็น อ ในปัจจุบัน

เช่นในคำว่า	หฺยู	-->	อฺยู
	หฺย่า	-->	อฺย่า
	หฺย่าง	-->	อฺย่าง
	หฺยาก	-->	อฺยาก

ข. เปลี่ยนจากพยัญชนะ พ เป็น ภ ในปัจจุบัน

เช่นในคำว่า	อฺพาเอ	-->	อฺพาเอ
	พฺมใจ	-->	ภฺมิใจ
	พาสี	-->	ภานี
	พาย	-->	ภาย

ค. เปลี่ยนจากพยัญชนะ ส เป็น ศ ในปัจจุบัน

เช่นในคำว่า	ศัตรู	--->	ศัตรู
	สี่ก	-->	ศึก
	เสถกิจ	--->	เศรษฐกิจ
	อกุศล	-->	อกุศล
	สี่กษา	--->	ศึกษา
	อาสัย	-->	อาศัย
	สมศักดิ์	-->	สมศักดิ์
	ศรีสง่า	--->	ศรีสง่า
	ราสีร	-->	ราสี

ง. เปลี่ยนจากพยัญชนะ ส เป็น ษ ในปัจจุบัน

เช่นในคำว่า	พาสี	-->	ภาษี
	ภาษา	--->	ภาษา
	สี่กษา	-->	ศึกษา
	รักษา	--->	รักษา

จ. เปลี่ยนจากพยัญชนะ น เป็น ณ ในปัจจุบัน

เช่นในคำว่า	พานิช	--->	พาณิชย์
-------------	-------	------	---------

ฉ. เปลี่ยนจากพยัญชนะ ต เป็น ถ ในปัจจุบัน

เช่นในคำว่า	ปติภูต	--->	ปฎิภูต
	ปติบัติ	--->	ปฏิบัติ

ช. เปลี่ยนจากพยัญชนะ ถ เป็น ฐ ในปัจจุบัน

เช่นในคำว่า	รัตบาล	-->	รัฐบาล
	ถานะ	--->	ฐานะ
	รัถธัมมูญ	-->	รัฐธรรมนูญ
	เสถกิจ	-->	เศรษฐกิจ
	รัถนิคม	-->	รัฏฐนิคม

รัตนาวา ---> รัฐนาวา

ข. เปลี่ยนจากพยัญชนะ ท เป็น ธ ในปัจจุบัน
เช่นในคำว่า ทงชาติ ---> ธงชาติ

ฉ. เปลี่ยนจากพยัญชนะ ร เป็น ฤ ในปัจจุบัน
เช่นในคำว่า การเติมสระอ

สัมฤทธิ์ ---> สัมฤทธิ
การเติมสระอ
ประพรีดิ์ ---> ประพฤติ

ญ. เปลี่ยนจากพยัญชนะ ฐ เป็น ฒ ในปัจจุบัน
เช่นในคำว่า วัชรรัม ---> วัชรธรรม
วัชรา ---> วัชรา

ฎ. เปลี่ยนจากพยัญชนะ ช เป็น ส ในปัจจุบัน
เช่นในคำว่า ช้อนซ่อม ---> ช้อนส้อม

นอกจากการเปลี่ยนพยัญชนะแล้วยังมีการเปลี่ยนตำแหน่งพยัญชนะซึ่งต่าง
กับในสมัยนี้โดยวางพยัญชนะหลังสระดังในคำต่อไปนี้

* สเบียง ---> เสเบียง
มแดงวัน ---> เมแดงวัน
สแดง ---> แสแดง
จเริน ---> เจริญ
ผเริน ---> เผชญ

4.2.1.2 การเพิ่มพยัญชนะต้น

เพิ่ม ร เพื่อออกเสียงควบกล้ำ

เช่นในคำว่า ส้าง ---> ส้าง
เสิม ---> เสริม

จิง ---> จริง

เสถกิจ ---> เศรษฐกิจ

นอกจากนี้ยังมีการเพิ่มพยัญชนะตัวตามท้ายพยางค์หลังจากเปลี่ยนพยัญชนะต้น
เช่นในคำว่า พานิช ---> พาณิชย์

4.2.1.3 การลดพยัญชนะต้น

ก. ลดพยัญชนะ ส

เช่นในคำว่า สอว ---> เอว

ข. ลดพยัญชนะ ห

เช่นในคำว่า กำหนด ---> กำเนิด

สำหรับ ---> สำเร็จ

ค. ลดพยัญชนะ ร

เช่นในคำว่า ราสีร ---> ราศี

4.2.2 การเปลี่ยนแปลงพยัญชนะท้าย

4.2.2.1 การเปลี่ยนพยัญชนะท้าย

ก. เปลี่ยนพยัญชนะที่เป็นตัวสะกด ส เป็น ศ

เช่นในคำว่า ประเทศ ---> ประเทศ

พินาส ---> พินาศ

เลิส ---> เลิศ

เทส ---> เทศ

ข. เปลี่ยนพยัญชนะ ส เป็น ษ

เช่นในคำว่า บรรพบุรส ---> บรรพบุรุษ

มนุส ---> มนุษย์

พิทกส์ ---> พิทักษ์

ก. เปลี่ยนพยัญชนะ ข เป็น ส
เช่นในคำว่า ทาข ---> ทาส

ง. เปลี่ยนพยัญชนะ ค เป็น จ
เช่นในคำว่า สำหรีด ---> สำเร็จ
มหาอำนาจ ---> มหาอำนาจ
อาค ---> อาจ

จ. เปลี่ยนพยัญชนะ ฉ เป็น ช
เช่นในคำว่า พระอาทิตย์ ---> พระอาทิตย์

ฉ. เปลี่ยนพยัญชนะ ฌ เป็น ฉ
เช่นในคำว่า บริเวณ ---> บริเวณ
ประมาณ ---> ประมาณ
คุณ ---> คุณ

ช. เปลี่ยนพยัญชนะ ฌ เป็น ญ
เช่นในคำว่า จเริน ---> เจริญ
ผเชิน ---> เผชญ
เจิ่น ---> เจ็ญ
จรุน ---> จรูญ
กล้าห่าน ---> กล้าหาญ
ห่าน ---> หาญ
มิ่งขวัน ---> มิ่งขวัญ
ของขวัน ---> ของขวัญ
เชิน ---> เชิญ
สำคัญ ---> สำคัญ

ซ. เปลี่ยนพยัญชนะ น เป็น ร

เช่นในคำว่า	ควน	--->	ควร
	ทหาน	--->	ทหาร
	สมควน	--->	สมควร

ฌ. เปลี่ยนพยัญชนะ ย เป็น ญ

เช่นในคำว่า	ไหย่	--->	ไหญ่
	หยิง	--->	หญิง

คำบางคำเมื่อมีการเปลี่ยนพยัญชนะตัวสะกดแล้วจะมีการเพิ่มพยัญชนะตามและเครื่องหมายการันต์ลงบนพยัญชนะ ย ด้วย

เช่นในคำว่า	พระอาทิตย์	--->	พระอาทิตย์
	มนุษย	--->	มนุษย์

4.2.2.2 การเพิ่มตัวสะกด

ก. การเพิ่มตัวสะกดและเติมเครื่องหมายการันต์ลงบนพยัญชนะตัวตาม

เช่นในคำว่า	ทุก	--->	ทุกซ์
-------------	-----	------	-------

ข. การเพิ่ม ษ ในตำแหน่งตัวสะกด

เช่นในคำว่า	เสถกิจ	--->	เสฐฐกิจ
-------------	--------	------	---------

4.2.2.3 การลดตัวสะกด

สาเหตุที่มีการลดตัวสะกดเพราะมีอักษรซ้ำซ้อนกัน

ก. ลดพยัญชนะ จ

เช่นในคำว่า	อุจจาก	--->	อุจาด
-------------	--------	------	-------

ข. ลดพยัญชนะ ฌ

เช่นในคำว่า	วิณฌโรค	--->	วิณโรค
-------------	---------	------	--------

ค. ถดพยัญชนะ ส

เช่น ใบ คำว่า

ศิลปะ ความ

ศิลปะ ความ

4.2.3 การเปลี่ยนแปลงสระ

4.2.3.1 การเปลี่ยนสระ

4.2.3.1.1 การเปลี่ยนรูปสระ เสียงคงเดิม

ก. เปลี่ยนจากไม้หันอากาศ เป็น ร หัน แทน

เช่นในคำว่า	กสิกัม	-->	กสิกรรม
	อุตสาหกรรม	-->	อุตสาหกรรม
	อารยัม	-->	อารยธรรม
	ศัพท์นาม	-->	สรรพนาม
	รัศมีบุญ	-->	รัฐธรรมนุญ
	ธัม	-->	ธรรม
	วิธานัม	-->	วิถนธรรม
	ธัมชาติ	-->	ธรรมชาติ

ข. เปลี่ยนไม้มีลาย เป็น ไม้มีวง

เช่นในคำว่า	ไซ้	-->	ไซ้
	ให้	-->	ให้
	ใน	-->	ใน
	ไหย่	-->	ใหญ่
	ใคร	-->	ใคร
	ใด	-->	ใด
	ใจ	-->	ใจ
	ใหม่	-->	ใหม่
	ขอบใจ	-->	ขอบใจ
	หุมใจ	-->	ภูมิใจ

4.2.3.1.2 การเปลี่ยนรูปและเสียง

ก. สระยาวเป็นสระสั้น

เช่นในคำว่า	เปน	→	เป็น
	ปราณีประนอม	→	ประณีประนอม
	กาลปาวสาน	→	กัลปาวสาน

ข. สระสั้นเป็นสระยาว

เช่นในคำว่า	หยักไย่	→	หยากไย่
	ยุวชน	→	เยาวชน
	ซ้อนซ่อม	→	ซ้อนส้อม

4.2.3.2 การเพิ่มสระ

จากข้อมูลพบแต่การเพิ่มวิสรรชนีย์เท่านั้น

เช่นในคำว่า	สควก	→	สะควก
	สอาด	→	สะอาด

4.2.3.3 การลดสระ

เหมือนกับข้อ 4.2.3.2 คือพบแต่การลดวิสรรชนีย์เท่านั้น

เช่นในคำว่า	ชนะ	→	ชนะ
	พะนั้น	→	พนั้น
	อารยะชน	→	อารยชน
	อารยะประเทศ	→	อารยประเทศ
	ฉะนั้น	→	ฉนั้น

4.3 ทศนคติของผู้วิจัย

สาเหตุที่คนไทยไม่นิยมเขียนตัวอักษรที่ปฏิรูปในสมัย จอมพล ป.พิบูลสงคราม มีดังนี้

1. การเปลี่ยนแปลงวิธีการเขียนหนังสือในยุคนั้นมีช่วงระยะเวลาสั้น เมื่อจอมพล ป.พิบูลสงคราม หมคอำนาจลงในปี พุทธศักราช 2487 รัฐบาลใหม่ก็ได้ประกาศยกเลิกการเปลี่ยนแปลงครั้งนั้นเสียทั้งสิ้นคงกลับไปใช้หนังสืออย่างเดิมในสภาพที่ยังไม่มีการเปลี่ยน

แปลง การเปลี่ยนแปลงครั้งนั้นจึงไม่ได้มีผลกระทบต่อรูปตัวหนังสือและวิธีการ
ใช้

2. คนเก่า ๆ ในสมัยนั้นก็ยังคงใช้รูปตัวหนังสือแบบเก่า คนใหม่ ๆ ก็ไม่รู้เรื่องจน
คนรุ่นหลัง ๆ ก็เกือบไม่รู้กันว่ามี การเปลี่ยนแปลงตัวหนังสือและวิธีการใช้ ยกเว้น แต่พวกที่
เรียนหนังสือกัน ในช่วงระยะเวลานั้นพอดี ทำให้เขียนหนังสือไทยไป ผิด ๆ ถูก ๆ กันไป
นาน

3. คนรุ่นใหม่ ที่เรียนหนังสือบางคน ไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลงตัวหนังสือและวิธี
การใช้ เพราะมี ทัศนคติในทางลบกับจอมพล ป.พิบูลสงคราม

บทที่ 5

การแบ่งประเภทคำขวัญตามสิ่งที่อ้างอิงและการวิเคราะห์คุณค่าจริยธรรม ที่ปรากฏในคำขวัญ

ในบทที่ 5 นี้ หัวข้อที่ 5.1 อธิบายถึงคำขวัญตามสิ่งที่อ้างอิง ซึ่งมีอยู่ 6 ประการ โดยผู้วิจัยได้จัดแบ่งตามเนื้อหาที่ปรากฏในคำขวัญนโยบายสร้างชาติโดยการใช้อุทเทมพ์ตามข้อกำหนดนโยบายสร้างชาติ ดังนี้

1. คำขวัญเกี่ยวกับการรู้หนังสือ
2. คำขวัญเกี่ยวกับการสาธารณสุขขั้นมูลฐาน
3. คำขวัญเกี่ยวกับการปฏิบัติตามวัฒนธรรม
4. คำขวัญเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ
5. คำขวัญเกี่ยวกับการมีจริยธรรม
6. คำขวัญเกี่ยวกับการรักชาติ

นอกจากนี้ยังได้วิเคราะห์คุณค่าจริยธรรมที่ปรากฏในคำขวัญ ซึ่งมีรายละเอียดในหัวข้อที่ 5.2

5.1 การแบ่งประเภทคำขวัญตามสิ่งที่อ้างอิง

5.1.1 คำขวัญเกี่ยวกับการรู้หนังสือ

จุดประสงค์เพื่อให้ชาวไทยหันมาสนใจศึกษาเล่าเรียนหนังสือมากขึ้นและอ่านเขียนหนังสือได้ เนื่องจากจอมพลป.พิบูลสงครามได้เล็งเห็นว่า ชาวไทยยังรู้หนังสือน้อย ไม่ทัดเทียมอารยประเทศ การรู้หนังสือมีส่วนสำคัญในการดำเนินชีวิตประจำวันของชาวไทย ไม่ว่าจะเป็นการประกอบอาชีพ การติดต่อทางราชการ ฯลฯ นอกจากนี้ยังช่วยในการพัฒนาประเทศชาติอีกด้วย ถ้าชาวไทยมีคุณภาพทางการศึกษามากขึ้น

คำขวัญเกี่ยวกับการรู้หนังสือมีทั้งหมด 12 คำขวัญดังนี้

1. เมื่อภาษาไทยรุ่งโรจน์ ชาติไทยก็ต้องรุ่งโรจน์ด้วย
2. ลมพัดถึงไหน ภาษาไทยจะตามลมไปถึงนั้น
3. ที่มาของความเจริญฉลาดรู้รอบ ในการทำมาหากินคือการศึกษา
4. คนอ่านเขียนหนังสือไม่ได้ โง่ไม่ผิดกับคนหูหนวกตาบอด จงรีบเป็นคนฉลาดโดยการเพียรให้อ่านเขียนหนังสือได้

5. เกิดเปบนพี่น้องสกุลไทย ต้องอ่านเขียนหนังสือได้พ่ายในปีนี้
6. คนอ่านเขียนหนังสือไม่ออกคือ คนถูกสาปมิให้พบสุขชั่วชีวิต
7. ช่วยชาติไทยให้ได้ชัยชนะนะ โดยการรีบอ่านเขียนหนังสือได้พ่ายในสิ้นปีนี้
8. ท่านผู้นำวิงวอนให้พี่น้องสกุลไทย อ่านเขียนหนังสือไทยให้ได้พ่ายในสิ้นปีนี้
9. ท่านรู้วิธีดูเครื่องขังดวงวัดแล้วหรือ ถ้ายังไม่รู้ท่านควนเรียนให้รู้เสีย
10. คนเราหูรื้อยปี ต้องเรียนตั้งรื้อยปี
11. คนรู้หนังสือไปอำเภอ ได้รับความสวดกว่าคนไม่รู้หนังสือ
12. รักชาติ ต้องเรียนหนังสือ

5.1.2 คำขวัญเกี่ยวกับสาธารณสุขขั้นมูลฐาน

จุดประสงค์เพื่อส่งเสริมสุขภาพอนามัยของประชาชนให้ดีขึ้น ตามจุดมุ่งหมายของ จอมพลป.พิบูลสงครามที่เล็งเห็นว่า ประชาชนคนไทยยังประสบความทุกข์ยากเดือดร้อน ต้องทนทุกข์ต่อสภาพความเป็นอยู่ที่ต่ำกว่าระดับอันควรจะมี จึงได้ดำเนินการช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับความเป็นอยู่ของประชาชนด้วยการตั้งกรมประชาสงเคราะห์ ซึ่งคำขวัญเกี่ยวกับสาธารณสุขขั้นมูลฐานนี้ก็เป็นโยบายหนึ่งที่สอดคล้องกับหน้าที่ของกรมประชาสงเคราะห์ เพื่อปลูกฝังค่านิยมสิ่งที่ดีงามเกี่ยวกับการรักษาสุขภาพอนามัย ที่อยู่อาศัยแก่ประชาชน

คำขวัญเกี่ยวกับสาธารณสุขขั้นมูลฐานมีทั้งหมด 23 คำขวัญซึ่งสามารถแบ่งได้ 4 เนื้อหาดังนี้

- ก. เรื่องการรับประทานอาหาร
- ข. เรื่องการนอน
- ค. เรื่องการระมัดระวังโรคภัยไข้เจ็บ
- ง. เรื่องที่อยู่อาศัย

ก. เรื่องการรับประทานอาหาร

1. การรับประทานอาหารต้องเป็นเวลาแน่นอน
2. จงกินแต่อาหารที่ต้มสุกใหม่ๆ ไม่มีมแลงวันคอม
3. หย่ากินผักดิบ ซึ่งสงสัยว่าไม่สะอาดพอ
4. กินผักทำให้ร่างกายแข็งแรงกว่ากินเนื้อ
5. หย่ากินอาหารค้างคิ่นและจุกจิก

6. หย่าให้น้ำคลองเข้าปากเวลาอาบ
7. จงกินแต่น้ำที่ต้มเดือดแล้ว

ข. เรื่องการนอน

1. การนอนจำเป็นต้องให้ได้ตามกำหนดเวลาและเลือกนอนยั้งที่มีอากาศโปร่ง ถูกต้องตามอนามัย
2. การนอนหัวค่ำและตื่นเช้า ทำให้มีนุสมิสุขภาพดี มั่งมี และเรียบร้อย

ค. เรื่องการระมัดระวังโรคภัยไข้เจ็บ

1. เรามีอนามัย เราก็มีความสุข
2. เชื้อโรคหลายชนิดในเสมหะ เช่น วัณโรค เป็นต้น แผลไปโดยทางขากน้ำลายเช่นนี้ นี่คือภัยของชาติ
3. เพื่อสวัสดิภาพส่วนรวม ควรรักษาป้องกันอหิวาต์
4. คนขาดความระวังในเรื่องอหิวาต์คือ คนที่ไม่รักชาติ
5. หย่าตั้งตนเป็นคนไม่กลัวอหิวาต์ เพราะเป็นภัยต่อเพื่อนร่วมชาติ
6. ช่วยกันสอดส่องดูแลผู้ที่มาจากจังหวัดที่เกิดโรคหรือจังหวัดภาคกลางที่เข้ามาอยู่ในท้องถิ่นของท่าน เพราะอาจพาอหิวาต์โรคมาแพร่หลายได้
7. หย่าถ่ายสิ่งโสโครกลงแม่น้ำลำคลอง เพราะนอกจากแพร่เชื้อโรคแล้ว ยังนำอุจาดนั้ก
8. การชำระล้างพื้นนั้น ถ้าใช้แปรงสีฟันได้ก็จะยิ่งดี

ง. เรื่องที่อยู่อาศัย

1. จัดบ้านเรือนให้น่าอยู่ น่าอาศัย สอาดตา สอาดใจ
2. ทำส้วมให้มิดชิด หย่าให้มแลงวันเข้าตอมอุจจาระได้และหย่าตั้งส้วมริมแม่น้ำลำคลอง
3. เก็บกวาดหยักไข่และสิ่งปดิดูดในบริเวณบ้าน ไปเผาหรือฝังเสีย
4. ฉอมที่ลุ่มน้ำขังในบริเวณบ้านหรือเก็บออกให้สอาด
5. ซ้ายสิ่งของในบ้าน ออกฝั่งแคค แล้วจัดวางเก็บให้เรียบร้อยเสียใหม่
6. เช็ดล้างฝาบ้านเรือนให้สอาด

5.1.3 คำขวัญเกี่ยวกับการปฏิบัติตามวัฒนธรรม

จุดประสงค์เพื่อให้คนไทยสนใจในวัฒนธรรมของตนเองไม่ว่าจะเป็นด้านบุคลิกภาพ ความเป็นอยู่ของประชาชน ฯลฯ เนื่องจากจอมพล ป.พิบูลสงครามได้สังเกตเห็นว่า วัฒนธรรมสร้างระเบียบแบบแผนในการดำรงชีวิตของคน ดังนั้นท่านจึงได้คิด คำขวัญเกี่ยวกับการปฏิบัติวัฒนธรรมต่าง ๆ มีทั้งหมด 62 คำขวัญ โดยแบ่งเนื้อหาใหญ่ 3 เนื้อหาดังนี้

ก. เรื่องการส่งเสริมวัฒนธรรม

ข. เรื่องการประพุดติปฏิบัติ

ค. เรื่องการแต่งกาย

ก. เรื่องการส่งเสริมวัฒนธรรม

1. วัฒนธรรมนำไทย
2. เรามาพากันสร้างระเบียบให้แก่ชาติ
3. เพื่อฉลองชัยชนะของชาติอย่างใหญ่หลวง เรามาฟื้นฟูวัฒนธรรมกันเถิด
4. ชาติไทยกำลังหวัดต่อความเจริญทุกทางอย่างยิ่งและที่หิวมากที่สุดก็คือ วัฒนธรรม
5. รักชาติ รักวินัยด้วยดี
6. วัฒนธรรมเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ชาติมั่นคงหรือสูญหายไปได้นั้น จงช่วยกันสร้างเกียรติให้แก่ชาติด้วยการปฏิบัติตามวัฒนธรรม
7. บ้านเมืองเราเป็นอารยประเทศ แล้วความสุภาพอ่อน โยนต่อพี่น้องชาวไทยด้วยกันเป็นของจำเป็นยิ่ง
8. ไทยเป็นอารยชาติ ไทยเป็นอารยประเทศ และไทยเป็นอารยชน
9. จงช่วยกันบำรุงวัฒนธรรม อันดีแต่กาลนาน ให้บังเอิญงามสมกับมีวีระธรรมประจำชาติ

ข. เรื่องการประพุดติปฏิบัติ

1. ความประพริตอันน่าสรรเสริญเป็นตัวหยาบที่ดั่งงามเหมาะแก่การปฏิบัติ
2. ถ้าเราหยากให้ชาติไทยเจริญก้าวหน้า เราควนประพริตตามรัถนิยม
3. การไม่ขากบัวหน้าลายไนที่สาธารณะคือ วัฒนธรรม
4. ห้ามบัวหน้าหมาบนพื้นถนน
5. แบบเก่ากินหมากเปรอะ แลเสอะเทอะอุจาดตา
แบบใหม่ดูโสภา สอาดตาน่าชมเชบ

6. การรับประทานอาหารตามสถานที่ต่าง ๆ ซึ่งมีที่จำกัด เช่น ในรถสเบียง
เป็นต้น ควนจะคำนึงถึงผู้อื่นบ้าง
7. ไทยนิยมช้อนช่อม ในการกิน
8. อารยะชน ช่อมไม่นั่งบนทางเท้า
9. เพื่อวัฒนธรรมของชาติ คนไทยหย่านั่งกับพื้นในที่ที่ไม่สมควร
10. เราจะก้าวหน้า ทางวัฒนธรรมพร้อม ๆ กันด้วยการไม่นั่งกับพื้น
11. คนไทยหย่านั่งกับพื้น ในที่ไม่สมควร
12. ไทยจะเลิกถือศาสนาโรมันกันทั้งหมด
13. พันควันบุหรืราวกับไบนรก เห็นแต่ความสุขส่วนตัวให้คนอื่นเดือดร้อน
14. ท่านสุภาพบุรุษ ถ้าหากสุบบุหรืละก็ ขอให้คำนึงถึงผู้อื่นบ้าง
15. หย่าสุบบุหรืในที่ซึ่งทำให้เกิดความรำคาญ
16. เพื่อวัฒนธรรมพึง "ชอบใจ" เมื่อมีผู้เอื้อเพื่อแก่เรา
17. ชายให้ใช้ว่าครับ หญิงให้ใช้ว่าคะ
18. ช่วยกันนิยมพูด ฉัน ท่าน จ๊ะ ไม่ เป็นคำสุภาพดี
19. "ฉัน" "ท่าน" เป็นสัพพนามที่พึงใช้ให้คิดปากกันทั่วไป
20. คิ่นนอนแล้ว ควนเก็บมุ้งที่นอนเสียก่อน
21. อาการก็สวย ถนนก็งาม
ถ้ามารยาทธรรม ก็น่าเสียดาย
22. น้ำใสไหลเย็นจริงนะเจ้า จะในเหย้าในหอก็พอได้
อายเทวดาศีสาขบ้างเป็นไร คนเดินไปเดินมานำรำคาญ
23. บ้านเมืองเราเจริญรุ่งเรือง ถนนหนทางก็ใหญ่โตกว้างขวาง การตากผ้า
ริมถนนก็ดี การเปลือยอกก็ดี ท่านจะคิดบ้างหรือไม่ว่า ภาพนี้เป็นลูกดุ่มถ่วง
ความเจริญ
24. ช่างใจบุญหนักหนาเพื่อหมาด้วย ดูไม่ขายวิญญานน่าสงสาร
25. หย่าเห็นแก่ความสกวกส่วนตัวหย่างเดียว ควนนึกถึงความสวยงามของบ้าน
เมืองบ้าง
26. การให้นมเด็กในสาธารณสถาน ควนทำให้มีคชิต
27. หย่าปล่อยให้เด็กของท่านเปลือยกายในสาธารณสถาน
28. ปลอัยเด็กเปลือยกายในที่สาธารณะ ผิดวัฒนธรรม
29. อุ้มเด็กใส่สเเว ผิดวัฒนธรรม

30. เคี้ยวอาหารป้อนเด็ก ผิดวัฒนธรรม
31. ทารุนเด็ก ผิดวัฒนธรรม
32. บนถนนไม่ใช่บนบ้าน หากไม่ระวัง
33. ท่านนักกีฬาเงินในสนาม หย่ากีดขวางทางจราจร
34. ถ้าผ่านไปตามลำดับ ก็จะงามมีใช้น้อย
35. ชื่อบัตรคุมหรศพโดยเรียงลำดับเพื่อแสดงวัฒนธรรม
36. ความช่วยเหลือและให้เกียรติสแก่สตรีเพศและคนชรา
37. การช่วยเหลือหรือให้เกียรติสแก่สตรีเพศหรือคนป่วย คนชรา ตามสมควร
เป็นหน้าที่ของคนไทย ผู้มีวัฒนธรรม
38. ท่านสุภาพบุรุษ โปรดลุกขึ้นให้สุภาพสตรีและเด็กได้นั่งก็จะสุภาพยิ่งขึ้น
39. ท่านหญิงไม่น่าจะพอใจ เมื่อท่านชายเก็บดอกไม้ให้เธอทั้ง ๆ ที่มีป้าย "ห้าม
เก็บดอกไม้" เพราะจะทำให้วัฒนธรรมของเราเสื่อม
40. การปฏิบัติตามวัฒนธรรมของชาติเท่ากับบูชาชาติ

ค. เรื่องการแต่งกาย

1. แต่งกายงาม ตามระเบียบวัฒนธรรม เป็นเครื่องชูสง่าราศีของตัวท่านเองและ
ของชาติ
2. หย่านี้กว่ายามสี่กจะไม่ต้องแต่งกายให้เรียบร้อย
3. มาลानำไทยเปนมหาอำนาจ
4. หญิงไทยหย่าละเลยสวมหมวก
5. ผมของท่านยังหวีดีเรียบร้อยอยู่หรือเปล่า
6. หย่าลืมเตือนคนในครอบครัวของท่านให้สวมหมวกและแต่งกายให้
เรียบร้อยก่อนออกไปจากบ้าน
7. ไทยทำ ไทยใช้ ไทยขาย หมวกร่มของไทยสวยหรู
คนงาม หมวกงาม เชิดชู ประเทศสู่อารยธรรม
8. ถ้าท่านมีหมวกควนใช้บังแดด กันฝนกับเพื่อเชิดชูเกียรติของตนและของชาติ
ให้คุ้มค่า จะดีกว่าวางหรือถือไปโดยไร้ประโยชน์
9. การควักสตางค์ ในกระเป๋ากางเกงชั้นใน
ในสภาพเช่นนี้ น่าอูจจากนัก
10. เมื่อนุ่งกางเกงขาสั้น ต้องสวมรองเท้าด้วย

11. ห้ามนุ่งแต่กางเกงชั้นใน หรือไม่สวมเสื้อ
12. สวมรองเท้าให้พร้อมกันเถิด
13. นุ่งสำราญ เห็นวิมานไร ๆ ผลที่ได้คือคนขอทาน

5.1.4 คำขวัญเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ

จุดประสงค์เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนชาวไทยในการประกอบอาชีพ เพื่อแก้ปัญหาคนว่างงาน จอมพล.พิบูลสงครามยังได้จำกัดอาชีพของคนไทยไม่ให้ชาติอื่น เข้ามาประกอบกิจการซึ่งได้กล่าวไว้ในบทที่ 3 แล้ว

คำขวัญเกี่ยวกับการประกอบอาชีพมีทั้งหมด 68 คำขวัญดังนี้

1. สำหรับผู้ที่ทำ
2. ความสำหรับผู้ที่ทำจริง เป็นลำเป็นสัน
3. ทำเป็นลำเป็นสัน
4. จงทำให้เป็นลำเป็นสัน จงทำให้เป็นกอบเป็นกำ ท่านจึงจะร่ำรวยชาติก็จะเจริญตามท่านไปด้วยพร้อมกัน
5. ใครจะทำอะไรเป็นกอบเป็นกำ เป็นลำเป็นสันก่อนกัน ผู้นั้นช่วยชาติเยี่ยงกว่าคนอื่น ชาติไทยจะมีแต่ทางวัฒนาถาวรตลอดไป
6. ทำแต่การงาน ไม่นานก็สบาย เพื่อความเจริญของชาติ เราจงมาทำงานกันเถิด
7. อะไร ๆ สำหรับ เพราะทำตัวเดียว ถ้าทำจริง ๆ ไม่มีทางใดไม่สำหรับ
8. ใครจะเห็นแสงเงินแสงทองก่อนกัน
9. ถ้าใครไม่ทำงานเพื่อสร้างตนเอง ผู้นั้นเป็นต้องอดตายอย่างแน่นอน
10. ระวังถ้าท่านไม่ทำงาน ระวังสำราญอย่างนี้ ระวังท่านจะเป็นขอทาน
11. เล่นแร่แปรธาตุ ผ่าขาดไม่รู้ตัว
12. ลำบากกาย สบายใจดีกว่า
13. ทรัพย์อยู่ในดิน สินอยู่ในน้ำ ใครทำใครได้
14. สร้างชาติ
15. คิดไม่ให้ชาติเสียหาย พร้อมกับคิดหาเงินเหล่านี้เป็นสิริมงคลที่ควนพากันคำนึงไว้เสมอ
16. สร้างชาติ สร้างตน ทุกคนทำกิน

17. สร้างชาติโดยทำงานให้เป็นล่ำเป็นสันเป็นกอบเป็นกำ
18. เสถกิจมันคง ชาติก็มั่งคั่ง เราจึงต้องขยัน ช่วยกันสร้างชาติ
19. เสถกิจมันคง ชาติก็มั่งคั่ง เราควนช่วยตัวเอง
20. งานเท่านั้นที่จะยังชีวิตให้ชูย่ง
21. คนเพื่องาน
22. เราจะใช้เวลาให้เป็นประโยชน์
23. เมื่อเข้าตั้นขึ้นมาหย่างกอดเข้าหย่างหมคหวัง ท่านต้องใช้เวลาทุก ๆ นาทีของท่านให้เป็นประโยชน์เพื่อเป็นกำลังและเกียรติของชาติที่ขยันขันแข็ง ย่อมมีผู้นิยมนับถือและยำเกรง
24. โขจะไม่ช่วยท่าน ถ้าท่านไม่ทำงาน
25. เก่งจึง จึงชูยรอด
26. เราจะไม่แพ้สงคราม เพราะอดตาย
27. การทำเท่านั้น ที่จะเป็นประกันมิให้เรารอดตาย ใครไม่ทำจักต้องพเชินกับการอดตาย
28. ผู้สะสมสเบียงเพื่อไว้เลี้ยงตนคือ คนไม่ประมาท จักแคล้ว จักกลาด จากทุขและชุกเงิน
29. หย่ายอมเสียชื่อ เพราะต้องชื่อเขากิน
30. ความหิว มองเข้าไปในบ้านของผู้ที่ทำงาน แต่มันไม่กล้าเข้าไป
31. ยากใจไร้ทรัพย์สินประมาณ หม้อไหในบ้านไม่มีเลข
32. การอำนวยพรท่านผู้นำในวันนี้คือ การตั้งใจทำสวนคร้วและเลี้ยงสัตว์หย่างเต็มที
33. การทำสวนคร้วและเลี้ยงสัตว์ กับการชักทงชาติทุกบ้านเรือนเป็นการสแดงความจงรักภักดีต่อท่านผู้นำ
34. ทุกชุกทุกสมัย ชาติจะปลอดภัยหุ่ยที่สิงเหล่านี้นั้นคือ รักชาติ ทำกิน หย่าทำคนอื่นเสื่อมเสียและรักสาชาติไว้
35. ไทยเป็นชาติขยัน ไนกสิกัม, อุสาหกัม, พานิช
36. เราควนเก็บเงินไว้ด้วยการฝากออมสิน
37. ที่น่องสกุลไทย จงช่วยกันเร่งสร้างกับข้าว
38. เร่งปลูกให้มาก ขายให้มาก
39. ทางช่วยชาติ ควนช่วยกันเร่งปลูกฝ้าย

40. ปลุกต้นไม้มีรายได้ทุกปี
41. ที่ดินป่าคงเป็นของเรา หักร้างถางพงเป็นนาไร่
42. สวนครัว ช่วยตัว ช่วยชาติ
43. กับข้าวจะดี เพราะมีสวนครัว
44. ยามคับขัน ต้องขมิขมัน เร่งทำสวนครัว
45. เร่งทำสวนครัว เป็นการช่วยตัวในยามขาดแคลน
46. ปลุกข้าวในนา เลี้ยงปลาในน้ำ
47. ถ้าทำสวนครัว ไม่ต้องกลัวอด
48. ปลุกผักสวนครัว ไม่กลัวอด
49. ยิ่งเลี้ยง ยิ่งปลูก ยิ่งถูก วิจารณ์
50. ทำสวนครัว เลี้ยงสัตว์ ประหยัดรายจ่าย
51. ทำสวนครัว เลี้ยงสัตว์ ภัยวิบัติโรคไม่มี
52. หมั่นปลูก หมั่นเลี้ยง สเบียงเพิ่มพูน
53. รักผู้นำ เชื่อผู้นำ ต้องทำสวนครัวและเลี้ยงสัตว์
54. จงเพาะ จงปลูก ใต้ของถูก เงินก็เหลือ
55. มัวเมาเข้าคำไอ้คนองใจ สวนครัวควนคนไทยคิดบ้าง
การพะนันของไกล เร็วเล็กเถิดรา
ยามว่างกอบกิจให้ ประโยชน์เกื้อกูล
56. ถึงหน้านาตั้งหน้าประกอบกิจ
ผลสัมฤทธิ์ได้แม่นเป็นแก่นสาร
เสร็จเก็บเกี่ยวแล้วเล่นไม่เป็นการ
ยามว่างงานทำสวนครัวเลี้ยงไก่ยังได้ทรัพย์
57. เนื้อสัตว์เป็นอาหารสำคัญและจำเป็นแก่ร่างกายอย่างหนึ่ง ของงช่วยกันเลี้ยง
สัตว์ที่เป็นอาหารให้ได้มากขึ้นจะเป็นทั้งช่วยตัวเองและช่วยชาติ
58. พี่น้องชวานาทั้งหลาย ข้าวกำลังมีราคาดี ขอให้รีบทำนาเพื่อสร้างตนเองและ
สร้างชาติ
59. เป็นชาววิชา ต้องเลี้ยงปลากินเอง
60. ถ้าเลี้ยงปลาทั่วกัน เราไม่มีวันขาดแคลน
61. จงสะสมสเบียงด้วยการเลี้ยงปลา
62. เลี้ยงปลาเลี้ยงง่าย รายได้งดงาม

63. เลี้ยงปลาไว้กิน เหมือนมีสินประจำบ้าน
64. จงเลี้ยงปลากันเถิด จะเกิดวีระธรรม
65. เลี้ยงปลาโนนา ได้ทั้งข้าวและปลา
66. ถ้าเลี้ยงปลากันทั่ว ไม่ต้องกลัวอดปลา
67. เร่งเลี้ยงปลากันเถิด ก่อให้เกิดอาหาร
68. เมื่อรธบาลให้คนไทยค้าถ่าน หย่าถือ โอกาสนี้ขายแพง

5.1.5 คำขวัญเกี่ยวกับการมีจริยธรรม

จุดประสงค์เพื่อให้ชาวไทยประพฤติปฏิบัติดีในทำนองคลองธรรม นอกจากการประพฤติปฏิบัติยังต้องการให้ปลูกจิตสำนึกของคนไทยในสิ่งที่ตั้งงามอีกด้วย คำขวัญเหล่านี้มักจะเน้นในเรื่องความเป็นไทยไม่ว่าจะคนหรือชาติ

คำขวัญเกี่ยวกับการมีจริยธรรม มีทั้งหมด 17 คำขวัญดังนี้คือ

1. องค์กรของชาติไทย ถือชาติ ถือเกียรติ ถือวินัย และถือความกล้าหาญ
2. องค์กร 4 ประการ เราต้องยึดมั่นและช่วยกันรักษาไว้ให้อย่างเคร่งครัด
3. อันความดีนั้น เมื่อได้สร้างสรรค์ไว้แล้วอย่ายอมไม่สูญหาย
4. เราจะรักสาความดีความเจริญไว้
5. ดูอะไร ดูให้มีชีวิต
6. คนเป็นที่พึ่งแก่คน
7. การเอาใจเขามาใส่ใจเรา
8. เราภูมิใจ เพราะเราเป็นไทย
9. เราหญิง เพราะเราเป็นไทย
10. พูดจริง ทำจริง
11. ขวัญไทยอยู่ที่หญิงไทย
12. คำตัวต่ำกว่าคำเกียรติ
13. รักผัวจึงไม่ยินดีในชายอื่น
14. การมีน้ำใจดีเป็นสายเดียวกัน
15. แพ้หรือชนะนะหยุดที่จิตใจ
16. ฟังธรรมเป็นอำนาจ
17. ช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยได้กุศลแรง

5.1.6 คำขวัญเกี่ยวกับการรักชาติ

จุดประสงค์เพื่อให้คนไทยภูมิใจในชาติของตนมีความเป็นชาตินิยม สัมครสมานสามัคคี
ในชนชาติเดียวกัน ซึ่งจะทำให้ประเทศชาติมั่นคง

คำขวัญเกี่ยวกับการรักชาติมีทั้งหมด 162 คำขวัญซึ่งสามารถแบ่งเนื้อหาเกี่ยวข้องกับ
2 เนื้อหาดังนี้

1. การปฏิบัติต่อชาติ

ก. การเชื่อผู้นำ

ข. การสำนึกในชาติ

ค. การเคารพธงชาติ

ง. การนิยมสินค้าไทย

2. การปฏิบัติต่อพี่น้องร่วมชาติ

1. การปฏิบัติต่อชาติ

ก. การเชื่อผู้นำ

- เชื่อผู้นำทำให้ทั้งชาติ เป็นมหาอำนาจอันยิ่งใหญ่
ชาติที่รักจักรอดโดยปลอดภัย เพราะร่วมใจสมานสามัคคี
- เชื่อฟังท่านผู้นำเท่านั้นจะยอมนำเกียรติและความมีชัยมาสู่
- ชาติไทยของเราจะเข้มแข็งได้ ก็คอยเชื่อและทำตามท่านผู้นำ
- เชื่อมั่น ทำตาม ท่านพิบูลสงคราม ชาติปลอดภัย
- ถนอมการณีกาลังคับขัน ชิดท่านผู้นำของเราเป็นหลักมันไว้เถิด
- ร่อนาวาจะเดินหน้า ต้องอาศัยผู้นำชี้ทางให้เราทำตาม
- เชื่อมั่นและทำตามท่านผู้นำ ชาติพ้นภัย
- ผู้นำไทย ไทยต้องรักและภักดี
- ขอให้ชาวไทย พึงตั้งอยู่ในความสงบ คอยฟังกระทำ ตามคำสั่งรัฐบาล
ของเรา
- ชาติเดียว ผู้นำเดียว แล้วก็ชัยชนะเป็นที่สุด
- ชาติเจริญรุดหน้าไปไกล เลิศกว่ายุคใด เพราะท่านจอมพลพิบูลสงคราม
- เชื่อพิบูลสงคราม ชาติปลอดภัย
- เราเชื่อผู้นำ ชาติพ้นภัย
- เชื่อฟัง ทำตาม ท่านผู้นำไทย เพื่อความปลอดภัยแห่งชาติของเรา

15. เชื่อและฟังตามคำร่ำลือ เพื่อชาติที่รักของเรา
16. ความปลอดภัยของชาติอยู่ที่เชื่อและทำตามท่านพิบูลสงคราม
17. เชื่อท่านผู้นำไว้ ชาติที่รักจักได้ ปลอดภัยผ่อง
18. มอบความไว้วางใจ ในท่านผู้นำ จงคอยกระทำ ตามคำสั่งร่ำลือ
19. จอมพล ป.พิบูลสงคราม ผู้นำไทยสู่ความเป็นมหาอำนาจ
20. พี่น้องผู้รักชาติทั้งหลาย จงฟัง! เชื่อ! ปฏิบัติ! ตามร่ำลือที่รักของเราด้วย
21. ยามคับขันประชาชนพึงเชื่อและทำตามคำร่ำลือเป็นดีที่สุด
22. ว่าอะไร ว่าตามกัน

ข. การสำนึกในชาติ

1. ผู้นำ วีรชน ชาวไทย สามัคคีชัย ส้างชาติ
2. ส้างชาติให้เข้มแข็งด้วยความมานะอดทนกล้าหาญ
3. สืบส้างชาติ
4. ไทยรัถธัมมัญญ เจ็ดจรูณแจ่มจ้า สถิตอยู่คู่ดินฟ้า ปรึฏฐ์เสียมคลาย
5. หลักแก้วประชาธิปไตยคือรัถธัมมัญญ
6. มิถุนายน รัถธัมมัญญ จเรินก็ด้วย
7. ขอให้รัถธัมมัญญญิถุญ ยั่งยืนชั่วกาลปาวสาน
8. รักชาติ รักศาสน์ รักกษัตริย์ และรัถธัมมัญญ
9. ตนตายดีกว่าชาติตาย คิดไม่ให้ชาติเสียหาย พร้อมกับคิดหาเงินเหล่านี้ไปเสริมมงคลที่ควนหากันค่านึงไว้เสมอ
10. ชาติของเราเป็นไทยอยู่ได้จนถึงทุกวันนี้ เพราะบรรพบุรุษของเรา เอาเลือดเอาเนื้อ เอาชีวิต และความลำบากยากเข็ญเข้าแลกไว้ เราต้องบำรุงชาติ รักชาติ เราต้องรักชาติ ยิ่งชีพ
11. สงวนชาติเอกราช พิทักษ์เทิดไว้
ตัวตายชาติไทยจัก ดำรงมั่น
ชีพค้ำขอชาติได้ หยุดด้วยวีรณา
12. ถ้าเป็นคนไทยแล้วเปลี่ยนใจจากรักไทยเป็นรักเทศหย่างนี้ เปลี่ยนไม่คิแน
ชาติไทยปนลุ่มจม
13. ชาติใครจะลืมไม่ได้ ต้องทำให้ชาติสว่างขึ้น หย่างแสงพระอาทิตย์ส่องหน้า
นันทิเคียว

14. ตัวตายดีกว่าชาติตาย ตัวตายดีกว่าชื่อตาย
15. คนตายดีกว่าชาติตาย
16. ถ้ารักชาติแล้ว หย่าทำให้ชาติเสียหาย
17. เราต้องรักประเทศของเราไว้ให้ลูกหลานของเราหันต่อไป
18. ถ้ารักชาติ ก็หย่าทำให้คนไทยด้วยกันเสียหาย
19. เมื่อเกิดเป็นคน ก็ขอให้เป็นคนมีชาติ
20. เรารักบ้านเกิดเมืองนอนของเรา
21. ไทยรักชาติ ยิ่งชีวิต
22. นิยมไทย รักชาติไทย ชื่อสัตย์ต่อหน้าที่ของคนไทย ชื่อตรงต่อหน้าที่
ของคุณ
23. ความรักอื่นใดจะเสมอเหมือนความรักชาติก็หาไม่ได้
24. เมืองไทยเป็นของไทย สำหรับคนไทย และเพื่อคนไทย
25. ถ้าเรารวมเชื้อชาติไทยได้ ชาติไทยจะเป็นชาติไทยที่สุดชาติหนึ่ง
26. ถ้าไม่หย่ากเป็นจีจ้า เราต้องเป็นมหาอำนาจ
27. แม่หวังตั้งสงบ จงเตรียมรบให้พร้อมสรรพ
28. ต้องใจมั่นยิ้มได้ เมื่อภัยมา
29. พายในความเปนไทยดีกว่าอยู่ในความเปนทาส
30. ไครรานไครรุกค้ำแดนไทย ไทยรรบจนสุดใจขาดคั้น
31. กองทัพประดับกรุงไกร วิไลเลิศกว่าแก้วมณี
32. ขอความไพบุลย์ จงมีแก่ชาติไทยในวาระการได้คินแดนคั้น
33. เราต้องรักสาประเทศของเราไว้ให้ลูกหลานของเราทำมาหากินต่อไป
34. ชาติไทยต้องได้เป็นไทยในแหลมทองนี้คือ อุดมคติของชาติ
35. ขอสกุลไทยอยู่คู่ฟ้าดินสลาย
36. ชาติไทยไต่ลวดข้ามเหวได้ดี
37. เล็งกัน ไนแง่ดี
38. ไครจะได้จารึกชื่อที่อนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิก่อนกัน
39. ชาติไทยเกิดทูนขุนรามคำแหง
40. เพราะฉะนั้นพลเมืองดีทุกคน จึงควนเสียภาษีให้แก่รัฐบาล
41. ขอให้ไทยเจริญเหมือนฝนตกทั่วฟ้า
42. คายาว หูยาว เป็นดีแน่

43. สิ่งใดบรรพบุรุษสร้างไว้ เราจะต้องทำต่อเติมเสริมส่งให้สำหรับคดียิ่งขึ้น
44. เชนยูชนที่รักรับไปทำต่อไป
45. ยูชนททานจะช่วยจรรโลงชาติไทย
46. ประเทศเป็นบ้าน ทานเป็นรั้ว ชาติคือเครือญาติในครัวเรือน
47. เสียให้น้อย ทำทานศัตรูให้ได้มาก
48. ชาวไทยทั้งหลาย จงร่วมมือกันสู้สงครามจนถึงที่สุดเพื่ออิสรภาพของชนเอเซียทั้งมวล
49. ชาติไทยต้องเป็นมหาอำนาจในไม่ช้า
50. จงตั้งตนเป็นกลางหย่างเคร่งครัด
51. ไทยเป็นนักรบชั้นเยี่ยม
52. หน้าที่ของไทยสำคัญที่ชาติปลอดภัย
53. หย่าขายชาติ
54. ชาวไทยต้องช่วยกันปราบปรามแนวที่ 5
55. ระวังแนวที่ 5
56. จงช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ตำรวจปราบปรามแนวที่ 5
57. ช่วยกันปราบศัตรูของชาติ
58. จงช่วยกันปกปิดความลับของบ้านเมือง
59. เปิดหู เปิดตา ฟังมากที่สุด แต่ให้พูดน้อยที่สุดและสิ่งใดที่เสื่อมเสียแก่ชาติแล้ว หย่าได้พูดเลยแม้แต่คำเดียว
60. จงระงับการพูดเลอะเทอะ เพราะเป็นภัยอันร้ายแรงที่สุดแก่สวัสดิภาพของชาติเรา
61. ห้ามฟังวิทยุกระจายเสียงจากเคล
62. ควนระลึกไว้ว่า ชาวที่มาจากศัตรูยอมให้ร้ายทั้งสิ้น
63. ควนระลึกไว้ว่า ชาวที่มาจากศัตรูยอมให้ภัยแก่เรา
64. ทุกท่านควนฟังวิทยุไว้เสมอ จะเป็นคุณแก่ชาติของท่านอย่างมาก
65. จงหย่าประกอบกรรมใด ๆ ที่จะบังเกิดผลร้ายแก่ประเทศชาติ
66. หย่าป่าวข่าวอกุศล จะเป็นภัยแก่ชาติ
67. ห้ามกล่าวข่าวอกุศล อาจมีโทษหย่างหนักถึงประหาร
68. การพูดข่าวอกุศลยอมเป็นภัยแก่ชาติ
69. จงหย่าพูดข่าวอกุศลใด ๆ เชื้อฟังรัฐบาลของเรา

70. เขียนไว้ปลอดภัยดีกว่าศัตรูของชาติไทยกำลังเงี้ยวพองทุกแห่ง
71. หย่าพูดเรื่องการรบ
72. หย่าพูดความลับทางทหาร
73. จงหย่าพูดอย่างไร้ความคิด
74. ข่าวลือไปเร็วกว่ารถไฟ
75. หย่าพูดในเรื่องที่ไม่เป็นมงคลแก่ชาติบ้านเมืองของเรา
76. ไทยเตรียมพร้อม น้อมรับวันชาติ
77. ตื่นเถิดชาวไทย
78. ชาติไทยจงตื่นเถิด
79. หย่ากระเพื่อข้าออกอุสส จะเป็นภัยแก่ชาติ

ค. การเคารพธงชาติ

1. วันชาติของไทย ไทยชักรธงชาติไทย
2. คนไทยต้องเคารพธงชาติ
3. กิจวัตรของชาวเราก็คือ พร้อมใจเคารพธงชาติ ๘ น. ทุกวัน
4. 8.00ตรง เคารพธง โดยเคร่งครัด
5. คนไทยที่รักชาติทุกคนต้องเคารพธงชาติ
6. เคารพธงชาติ เวลา 8 โมงทุกวัน
7. ท่านเคารพธงชาติ ๘ น. ทุกวัน นอกจากจะเป็นสรืสง่าแก่ชาติที่รักของเราแล้ว
ยังจะเพิ่มพูนราศีร์แก่ตัวท่าน
8. เคารพธงชาติทุกเวลาเช้า เท่ากับคำนึงถึงชาติตลอดกาล
9. เคารพธงชาติเท่ากั้เพิ่มพูนสรืสง่าแก่ตัวเอง
10. ทางเปนมหาอำนาจนั้นได้แก่ เคารพธงชาติทุก ๘ น.
11. ทงชาติเปนมิ่งขวัญของชาติไทย เปนชีวิตจิตใจของคนไทยทั้งชาติ
12. ดายเสียดีกว่าไม่ได้เคารพทงใดรงค์
13. ดายเสียดีกว่าไม่ได้เคารพทงใดรงค์ก่อนทำงานอื่น
14. ไตรรงค์ ทงร่มเกล้า ของชาวนา สกฤไทย
เสียชีพก็เสียไป มียอมให้เสียไตรรงค์
15. ทงชาติเปนที่รวมชีวิตจิตใจของทุกคน ความเคารพทงเช้าค่ำจะไม่เสียใจใน
วันข้างหน้า

ง. การนิยมสินค้าไทย

1. ไทยทำ ไทยใช้ ไทยอุดหนุนไทย ไทยช่วยไทย ทำให้ประเทศไทยเจริญ
2. เมื่อท้องที่เจริญ พวกเราก็มีความสุขความสบาย
3. ไทยทำไทยใช้ ไทยทำน้ำตาลได้ ไทยต้องใช้น้ำตาลไทย
4. ไทยทำ ไทยใช้ ไทยทำ ไทยซื้อ
5. ชาวไทยพึงพยายามใช้เครื่องอุปโภค บริโภคที่มีกำหนดหรือทำขึ้นในประเทศไทย
6. ไทยช่วยไทย ไทยช่วยซื้อ ต้องด้วยรสนิยม
7. จงช่วยกันใช้ของที่ทำในเมืองไทย
8. ไทยทำ ไทยใช้
9. พลเมืองไทย   ควรร่วมใจกันสงเคราะห์
ถ้าให้เหมาะ   ควรร่วมใช้สินค้าไทย
10. ชาตินไทยจะเจริญได้ เพราะชาวไทยสร้างตนเอง
11. สินค้าไทยนิยม ดีทั้งคุณภาพ เด่นในความสวยงาม
12. ช่วยตัวเอง โดยซื้อสิ่งที่เราผลิตขึ้นเอง
13. ไทยขาย ไทยซื้อ
14. เรามารุงสินค้าไทย
15. ช่วยตัวเอง
16. พึงนิยมไทยเพื่อความยิ่งใหญ่ของชาติ
17. ไทยต้องอุดหนุนไทย
18. จงซื้อสิ่งที่เหลือเพื่อและไม่ช้าเราก็จะขายสิ่งจำเป็นต้องมีใช้

2. การปฏิบัติต่อพี่น้องชาติเดียวกัน

1. จงระงับการพูดเลอะเทอะ! เพราะเป็นภัยอันร้ายแรงที่สุดที่จะบั่นทอนสามัคคีของเรา
2. จงร่วมมือกับรัฐบาลในยามคับขัน ความพร้อมเพรียงกันเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อสวัสดิภาพและความปลอดภัยของชาติ
3. พี่น้องผู้รักชาติทั้งหลาย จงฟัง เชื่อ ทำตามรัฐบาลที่รักของเราด้วยการมีสามัคคีเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน

4. จงเว้นการทำให้แยกกัน
5. พหชาติวิ้งพร้อมกันเกิด
6. การมีสามัคคีเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน
7. สกฤไทยมาช่วยกัน
8. การปราณีประนอมกันได้เองเช่นนี้ ย่อมแสดงถึงความกลมเกลียวก้าวหน้าของชาติ
9. พวกเราช่วยกัน พวกเราต้องช่วยกัน
10. เราควนช่วยกันบำรุงรักสามัคคีไว้ให้งาม
11. ประเทศชาติจะพินาศ เพราะประชาชาติขาดสามัคคี
12. เราคนไทยด้วยกัน เราควนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
13. สามัคคีนี้แหละล้ำเลิศ จักชูชาติเชิดพระศาสนา
14. ให้ชาวไทยทั้งมวลปฏิบัติหน้าที่กวดขัน ส่วนข้าราชการให้สามัคคีกลมเกลียวให้ถือว่าเราเป็นพวกเดียวกันสิ้น
15. ถ้าท่านเป็นห่วงและคิดถึงทหานหอนของชาติในแนวหน้า ก็จงให้อุงของขวันแก่เขา
16. กรุงเทพขังหนาวถึงปานนี้ ทางแนวรบจะมีหนาวยิ่งไปกว่ากรุงเทพพรอกหรือท่านคิดถึงทหานของชาติบ้างไหม ถ้าคิดถึงโปรดส่งเลื่องกันหนาวไปให้เสียบัดนี้เกิด
17. มา! พวกเราชาวไทยพร้อมใจกัน นำของขวันส่งไปให้ทหานผู้พลีชีพเพื่อชาติราชการ ด้วยกล้าหอนนักรบไทย
18. ทหานของเราอมสละจนกระทั่งชีวิต พวกเราทุกเรือนควนสละเงินเพื่อซื้อยาให้ทหาน
19. จงช่วยกันหายารักสาทหานป่วย
20. เชนชวนทหานผู้โอบุญ บริจาคเงินซื้อยาให้ทหาน
21. ขอพี่น้องชาวไทยทั้งมวล จงร่วมใจกันส่งลุงของขวันไปให้ทหานของชาติในแนวหน้า
22. บำเพ็ญกุศล วีรชนของชาติ
23. บำรุงใจทหานของชาติด้วยลุงของขวัน
24. จงช่วยกันบริจาคเงินซื้อยาให้ทหาน
25. ขอให้พี่น้องชาวไทย ร่วมใจกันส่งลุงของขวันไปให้ทหานของชาติ

ในแนวหน้า

26. พี่น้องชาวไทย ควรร่วมมือกับทางราชการด้วยการซื้อยาให้ทาน
27. ท่านผู้ใจบุญทั้งหลาย ควนบริจาคเงินซื้อยาให้พี่น้องทาน
28. ช่วยกันส่งถุงของขวัญ ให้แก่ทahananของชาติ

5.2 การวิเคราะห์คุณค่าจริยธรรมที่ปรากฏในคำขวัญ

จริยธรรมคือการทำความดีความงามที่เป็นหลักธรรมเช่น พบผู้ใหญ่ต้องไหว้ ไม่ขึ้นคำ ศรีษะผู้ใหญ่ ฉะนั้นจริยธรรมก็คือการปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา จริยธรรมที่คนแสดงออกนั้นเราต้องดูที่ความประพฤติ คนเราจะแสดงพฤติกรรมอย่างไร ขึ้นอยู่กับสิ่งเร้า ปัจจัยภายนอกสภาพแวดล้อม รวมทั้งสังคม ปัญหาศีลธรรม จริยธรรม จิตใจเป็นปัญหารากฐานที่ทำให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ถ้าเราต้องการแก้ปัญหาต่าง ๆ เราต้องปลูกฝังจริยธรรมที่ดีให้แก่ประชาชนเพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพประชากร ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาประเทศต่อไป

คุณลักษณะของจริยธรรมที่ปรากฏในคำขวัญซึ่งสามารถเป็นแนวทางในการประพฤติตนเพื่ออยู่ร่วมกันในสังคมมีดังนี้

5.2.1 ความรับผิดชอบ

ความตั้งใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความผูกพันและความละเอียดรอบคอบ ยอมรับผลการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งจะสังเกตจากพฤติกรรมต่อไปนี้

- การเอาใจใส่ในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อผลงานนั้น ๆ
- การซื่อสัตย์ต่อหน้าที่โดยไม่คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนตัว
- การเคารพระเบียบกฎเกณฑ์และมีวินัยในตนเอง
- การมีอารมณ์หนักแน่น เมื่อเผชิญกับอุปสรรค
- การรู้จักหน้าที่และกระทำตามหน้าที่เป็นอย่างดี
- การมีความเพียรพยายาม
- การมีความละเอียดรอบคอบ
- การใช้ความสามารถอย่างเต็มที่
- การปรับปรุงในงานหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้นทั้งของตนเองและสังคม
- การตรงต่อเวลา
- การยอมรับผลการกระทำของตน

5.2.2 ความซื่อสัตย์

การประพฤติอย่างเหมาะสมและตรงต่อความเป็นจริงประพฤติโดยตรงไปตรงมา ทั้งกาย วาจาใจ ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น ซึ่งจะสังเกตได้จากพฤติกรรมต่อไปนี้

- การไม่สับปลับกลับกลอก
- การไม่คล้อยตามพวกที่ลากหรือชักจูงไปในทางที่เสื่อมเสีย
- ความมั่นคงต่อการกระทำของตน
- การไม่คดโกงตามตั้งใจทำจริง
- การประพฤติตรงตามพูดและคิด
- การไม่เอาเวลาทำงาน ในหน้าที่ไปใช้ทำประโยชน์ส่วนตัว
- การประพฤติตรงไปตรงมา ไม่คิดคดต่อผู้อื่น
- การไม่ชักชวนไปในทางที่เสื่อมเสีย
- การไม่สอพลอเพื่อหาประโยชน์ส่วนตัว

5.2.3 ความมีเหตุมีผล

ความสามารถในการใช้ปัญญาในการประพฤติปฏิบัติ รู้จักไตร่ตรองพิสูจน์ให้ประจักษ์ ไม่หลงงมงาย มีความยับยั้งชั่งใจ โดยไม่ผูกพันกับอารมณ์และความยึดมั่นของตนเองที่มีอยู่เดิม ซึ่งอาจคิดได้จะสังเกตจากพฤติกรรมดังต่อไปนี้

- ไม่ลุ่มหลง เพราะความเชื่อถือนงมงาย อวิชชา
- ไม่ยึดถือตนเองหรือบุคคลเป็นใหญ่หรือการกระทำที่งมงาย
- ไม่สรุปเอาอย่างง่าย ๆ โดยไม่ใช่เหตุผลอย่างรอบคอบ
- ใช้วิธีแบบประชาธิปไตยประกอบด้วย การยอมรับ การคิดพิจารณาการใช้วิธี
การแห่งปัญญา
- ไตร่ตรองอย่างรอบคอบแล้วจึงตัดสินใจ
- รู้จักควบคุมอารมณ์คือ มีสติยับยั้งชั่งใจ
- รู้จักข่ม ความโลภ ความโกรธ ความหลงผิด
- การหนีออกจากความเคยชินที่ผิด ๆ
- รู้จักเหตุ รู้จักผล รู้จักตน รู้จักประมาณตน รู้จักกาลเทศะ รู้จักเทศะ ไม่เป็นคนหูเบาเชื่อง่าย

5.2.4 ความกตัญญูกตเวทิต

ความรู้สำนึกในการอุปการะคุณหรือบุญคุณที่ผู้อื่นหรือสิ่งอื่นมีต่อเรา กตเวทิต หมายถึง การแสดงออกและตอบแทนบุญคุณ ดังนั้นความกตัญญูกตเวทิต หมายถึง ความรู้บุญคุณ และตอบแทนคุณต่อคนอื่นและสิ่งอื่นที่มีบุญคุณ

- การแสดงความเคารพนับถือ ชกช้องเชิดชู ไม่ลบหลู่ดูหมิ่น
- การชักนำคนอื่นให้นิยมยินดี ในการทำความดีตอบแทนผู้มีพระคุณ
- ปฏิบัติต่อผู้มีพระคุณด้วยความซื่อตรง ไม่มีลับลมคมในหรือสิ่งใดที่แอบแฝงอยู่เบื้องหลัง
- ไม่ละทิ้งผู้มีพระคุณในคราวที่มีผู้มีพระคุณเดือดร้อน ลำบาก
- เคารพรักใคร่ ไว้วางใจและเชื่อถือ ในผู้มีพระคุณที่ไม่ผิดศีลธรรม
- ไม่ทำคนให้เป็นที่เสื่อมเสียชื่อเสียงแก่วงศ์ตระกูลและผู้มีพระคุณ
- ทำให้ผู้มีพระคุณสุขใจ อิ่มใจ และไม่คิดร้ายต่อผู้มีพระคุณ

5.2.5 ความมีระเบียบวินัย

การควบคุมการประพฤติปฏิบัติให้ถูกต้องและเหมาะสมกับจรรยาบรรณ ขอบบังคับ กฎหมายและศีลธรรม ซึ่งการรักษาระเบียบวินัยต้องรักษาระเบียบทั้งภายนอกอันหมายถึงการมีวินัยต่อการบริโภค อุปโภค สถานที่ การปกครอง การรักษาระเบียบภายใน ได้แก่ การแต่งและการควบคุมท่วงทีกริยา วาจา และใจ ให้หมดจดงดงามด้วยการเว้นสิ่งประพฤติกุศลทั้งต่อหน้าและลับหลัง ได้แก่ มีระเบียบ ท่วงที ระเบียบกริยา ระเบียบวาจาและระเบียบใจ

5.2.6 ความเสียสละ

การละความเห็นแก่ตัว การให้ปันแก่คนที่ควรให้ด้วยกำลังกาย กำลังทรัพย์ กำลังสติปัญญารวมทั้งการรู้จักสลัดอารมณ์ในตนเองด้วย

- ช่วยเหลือผู้อื่นทำธุระ การงานที่ไม่มีโทษ
- ไม่นิ่งดูเฉย
- ช่วยเหลืองานสาธารณประโยชน์
- ช่วยเหลือให้คำแนะนำทั้งในทางโลกและทางธรรม
- ช่วยเจรจาเอาเป็นธุระให้สำเร็จประโยชน์
- ช่วยแสดงความเห็นอย่างตรงไปตรงมา

- ช่วยแก้ปัญหาเดือดร้อนแก่คนที่ไม่ทำผิด
- ช่วยคิดหาแนวทางที่ถูกที่ชอบ
- ช่วยเพิ่มพูนความรู้ให้แก่ผู้อื่นตามกำลังสติปัญญา
- แบ่งปันเครื่องอุปโภค บริโภค แก่ผู้ขัดสนที่สมควรให้สละทรัพย์ เพื่อสาธารณกุศล
- ยินดีเมื่อเห็นผู้อื่นมีความสุข
- ไม่อิจฉาของแหว
- ให้อภัยในความผิดของผู้อื่นที่สำนึกผิด
- ไม่นึกสมน้ำหน้าผู้อื่นแม้เพียงพลา
- ไม่โลภอยากได้ของของผู้อื่นมาเป็นของตน

5.2.7 ความสามัคคี

ความพร้อมเพรียงกันเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันร่วมมือกันกระทำการได้ สำเร็จลุล่วง ด้วยดี โดยเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว

- ปรับตนเองให้เข้ากับผู้อื่น ได้ดี
- รับผิดชอบต่อส่วนรวมมากกว่าตน
- เข้ามีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในกิจการของส่วนรวม
- เป็นผู้ประสานความสามัคคีในหมู่คณะ
- ไม่แบ่งแยกพวกเขาพวกเรา
- รักหมู่คณะ มีใจหวังดี และช่วยเหลือเกื้อกูลในทางไม่ผิดศีลธรรม
- มองคนอื่นในแง่ดีเสมอ

5.2.8 ความมัธยัสถ์

การใช้สิ่งทั้งหลายพอเหมาะพอควรให้ได้ประโยชน์มากที่สุด ไม่ยอมให้มีส่วนเกินมากนักรวมทั้งการรู้จักระมัดระวัง รู้จักยับยั้งความต้องการให้อู่ในกรอบและ ขอบเขตที่พอเหมาะพอควร การประหยัดแบ่งเป็นการประหยัดเวลาและการประหยัด ทรัพย์

การประหยัดเวลาได้แก่ การรู้จักใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ให้เหมาะสมกับกาละเทศะ รู้คุณค่าของเวลา มิยอมให้เวลาหมดเปลืองไปโดยไร้ประโยชน์ แต่นำมาใช้ให้เป็นประโยชน์อันยิ่งใหญ่ในการหาความรู้ สร้างความดี ในการสร้างสมรรถภาพในการสร้างอำนาจ ในการสร้างทรัพย์

การประหยัดทรัพย์ได้แก่ การรู้จักใช้ทรัพย์ให้ถูกต้องและเหมาะสม ได้แก่ พยายามจ่ายทรัพย์เท่าที่จำเป็นให้สมควรแก่อัศภาพ

- การรู้จักเก็บรวบรวมได้อันควรเก็บไว้เป็นทุนสำรอง
- นำทรัพย์ที่มีอยู่ให้เจริญงอกงาม
- คู่คุ้มครองรักษาทรัพย์ให้ปลอดภัย
- บำรุงของเก่าอันควรบำรุงให้กลับใช้ประโยชน์ได้ใหม่
- ใช้และถนอมของใช้และทรัพย์สินให้คงค้ำค่าและประโยชน์นาน ๆ
- รู้จักทำของใช้เอง อย่าคิดแต่จะซื้อหรือจ้างวานเขาทำไป
- ไม่ใช้จ่ายฟุ่มเฟือยให้หมดเปลืองโดยเปล่าประโยชน์
- ไม่บำรุงบำเรอความสนุกสนานจนเกินไป
- ขยันหาทรัพย์ใหม่มาเพิ่มเติม

5.2.9 ความอดสาหัส

ความพยายามอย่างเข้มแข็งเพื่อให้เกิดความสำเร็จในการทำงาน

- บากบั่น พยายาม
- อดทน
- ไม้ที่ถลอก
- หนักแน่น ไม้หวั่นไหวง่าย
- ไม้ยอมแพ้
- พยายามต่อสู้เพื่อเอาชนะอุปสรรคจนประสบความสำเร็จ
- กระตือรือร้น

5.3 อิทธิพลคำขวัญสร้างชาติที่มีผลต่อการดำรงชีวิตของชาวไทยในปัจจุบัน

ในปัจจุบันนี้ เรายังพบว่า คำขวัญสร้างชาติในสมัยจอมพลป.พิบูลสงครามนั้น ยังคงมีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตในด้านต่าง ๆ ของคนไทยในยุคนั้นและยุคต่อ ๆ มา จนถึงปัจจุบัน เช่น

1. อิทธิพลด้านค่านิยมและทัศนคติ

ในอดีตคำขวัญสร้างชาติได้เผยแพร่ทางสื่อมวลชนไม่ว่าจะเป็นทางวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ นิตยสารรวมทั้งแผ่นพับ ใบปลิว เอกสารต่าง ๆ ซึ่งสื่อมวลชนต่าง ๆ เหล่านี้มีอิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิดของประชาชนในสมัยนั้น ซึ่งต่อมาคนสมัยนั้นได้นำค่านิยม

และทัศนคติที่มีในคำขวัญมาถ่ายทอดให้แก่ชนรุ่นลูกหลานในปัจจุบัน ซึ่งคำนิยมและทัศนคตินั้นได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 5

ตัวอย่างคำขวัญ เช่น ตื่นเถิดชาวไทย, ไทยทำ ไทยใช้ ไทยเจริญ, ไทยรักชาติ อังชีวิต, พุดจิงทำจิง เป็นต้น

2. อิทธิพลทางด้านพฤติกรรม

ก. ในเรื่องการแต่งกาย

ในสมัยก่อน จะพบว่า การแต่งกายของผู้ชายและผู้หญิงมีการนุ่งผ้าโจงกระเบนและไมสวมเสื้อ ซึ่งต่อมาท่านผู้นำจอมพลป.พิบูลสงครามเห็นว่า การแต่งตัวแบบนี้แสดงให้เห็นถึงการไม่มีอารยธรรม ดังนั้นท่านจึงได้คิดคำขวัญในด้านการแต่งกาย ซึ่งมีผลให้มีการแต่งกายใหม่ โดยให้ผู้หญิงใส่กระโปรง สวมเสื้อและสวมหมวกในกรณีที่ต้องไปทำธุระนอกบ้าน ส่วนผู้ชายให้ใส่กางเกงและสวมเสื้อ ผู้ที่ทำตามนโยบายท่านผู้นำในสมัยนั้น ส่วนใหญ่จะเป็นคนรุ่นใหม่ ส่วนผู้สูงอายุบางคนยังนุ่งโจงกระเบน สวมเสื้อคอกระเช้าหรือหมวกผ้าคอก ผลจากการปฏิบัติวัฒนธรรมการแต่งกายสมัยนั้นทำให้สมัยนี้มีเพียงผู้สูงอายุส่วนหนึ่งซึ่งน้อยมากนิยมนุ่งผ้าโจงกระเบน ซึ่งมักพบในต่างจังหวัด

ตัวอย่าง เช่น มาลानำไทย เปนมหาอำนาจ

หญิงไทย หย่าละเลยสวมหมวก

สวมรองเท้าว้าให้พริกพร้อมกันเถิด เป็นต้น

ข. ในเรื่องการรับประทานอาหาร

สมัยโบราณ เรายังไม่มีข้อห้ามในการรับประทานอาหารเหมือนในสมัยนี้ ซึ่งในสมัยก่อนเรายังใช้มือ ท่านผู้นำเห็นว่า การรับประทานอาหารด้วยมือเป็นการบริโภคอาหารที่ไม่ถูกสุขลักษณะและเป็นการแสดงให้เห็นถึงการไม่มีอารยธรรม ดังนั้น ท่านจึงได้มีนโยบายให้คนไทยรับประทานอาหาร โดยการใช้ช้อนส้อม ซึ่งมีผลมาจนถึงทุกวันนี้ นอกจากเรื่องการใช้ช้อนส้อม ยังได้รณรงค์ในเรื่องสุขลักษณะในการรับประทานอาหาร

ตัวอย่าง เช่น การรับประทานอาหาร ต้องเป็นเวลาแน่นอน

หย่ากินผักดิบ ซึ่งสงสัยว่าไม่สะอาดพอ

หย่ากินอาหารค้างคืนและจุกจิก

ไทยนิยมช้อนช้อมในการกิน เป็นต้น

ค. ในเรื่องการกินหมาก

ในอดีตคนไทยสมัยก่อนนิยมกินหมาก เพราะมีความเชื่อที่ว่าในการกินหมากทำให้ไม่เกิดกลิ่นปาก ฟันแข็งแรง รวมทั้งไม่รับประทานอาหารจุกจิก แต่ท่านผู้นำเห็นว่า คนไทยที่กินหมากทำให้เสียบุคลิก รวมทั้งทำให้ถนนหนทางเปรอะเปื้อนไปด้วยน้ำหมากซึ่งยากแก่การล้างออกเป็นผลให้บ้านเมืองสกปรก ไม่เจริญหู เจริญตา ท่านจึงได้ออกกน โนบายในการห้ามรับประทานหมาก ซึ่งเป็นผลให้ปัจจุบันเราพบว่า จะมีผู้สูงอายุส่วนน้อยตามต่างจังหวัดเท่านั้นที่ยังบริโภคหมากกันอยู่ ส่วนคนรุ่นใหม่ในปัจจุบันบางคนยังไม่รู้จักหมาก พลู

ตัวอย่าง เช่น แบบเก่ากินหมากเปรอะ แลเลอะเทอะอุจาดตา
แบบใหม่ดูสะอาด สอาดคาน่าชมเชย

ง. ในเรื่องการปลูกผักสวนครัวและเลี้ยงสัตว์ไว้บริโภค

ในสมัยก่อนคนไทยบางกลุ่มยังมีการซื้อผักและเนื้อสัตว์ไว้บริโภคเหมือนในปัจจุบัน แต่ท่านผู้นำมีนโยบายในการประหยัดรายจ่ายภายในครอบครัว ท่านจึงมีนโยบายให้ชาวไทยปลูกผักสวนครัวและเลี้ยงสัตว์ไว้บริโภค อิทธิพลของคำขวัญยังมีผลมาถึงปัจจุบันเราพบว่า ตามต่างจังหวัดยังคงมีการปลูกผักสวนครัวและเลี้ยงสัตว์ไว้บริโภค

ตัวอย่าง เช่น ปลูกผักสวนครัว ไม่กลัวอด
กับข้าวจะดี เพราะมีสวนครัว
ทำสวนครัว เลี้ยงสัตว์ ประหยัดรายจ่าย
ปลูกข้าวในนา เลี้ยงปลาในน้ำ เป็นต้น

3. อิทธิพลด้านการประกอบอาชีพ

คนไทยในสมัยนั้นมีอาชีพด้านเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งมีได้ให้ความสนใจในเรื่องการค้าขายทำให้ชาวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาอาศัยในแผ่นดินไทยยึดอาชีพนี้ ท่านผู้นำได้เล็งเห็นว่า การประกอบอาชีพค้าขายนี้มีผลกำไรที่ดี รวมทั้งเกรงว่าชาวต่างชาติจะมาแย่งอาชีพคนไทย ดังนั้นท่านจึงได้จำกัดอาชีพบางอย่างไว้สำหรับคนไทย รวมทั้งส่งเสริมให้คนไทยค้าขาย ซึ่งมีผลมาจนถึงปัจจุบันนี้

ตัวอย่าง เช่น สังชาติ สังคน ทุกคนทำกิน
ลำบากกาย สบายใจดีกว่า
ไทยเป็นชาติขยัน ใจกล้า อุตสาหกัม พานิช เป็นต้น

4. อิทธิพลด้านการใช้ภาษา

การใช้ภาษาในคำขวัญบางคำขวัญที่ยังคงอยู่ในจิตใจของคนไทยปัจจุบัน มีลักษณะเฉพาะดังนี้

- ใช้ภาษาที่มีความกระชับ กระชับรัด เข้าใจงาน
- วางรูปแบบเนื้อหา สะดุดตาสะดุดใจ
- ใช้ภาษาที่มีลักษณะง่าย ระดับภาษาปากและภาษาถิ่นแบบแผนมากกว่าภาษาระดับมาตรฐาน เพื่อให้สามารถเป็นสื่อถึงคนได้ทุกระดับความรู้

ตัวอย่าง เช่น ไทยทำ ไทยใช้ ไทยเจริญ
สำหรับหญิงที่ทำ
เล่นแร่แปรธาตุ ผ่าขาดไม่รู้ตัว เป็นต้น

บทที่ 6

สรุปผลและข้อเสนอแนะ

6.1 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดค่าขวัญนโยบายสร้างชาติเป็นการกำหนดขึ้นเพื่อรวมผลประโยชน์ของรัฐบาลและประเทศชาติเข้าด้วยกันก็ตาม แต่โดยส่วนใหญ่การดำเนินการตามนโยบายสร้างชาตินี้ส่วนใหญ่มุ่งไปในทางเสริมสร้างผลประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติมากกว่าผลประโยชน์ส่วนตัว เช่น การส่งเสริมอาชีพของประชาชนในด้านการค้า อุตสาหกรรม และเกษตรกรรม นับเป็นวิธีการที่ดีและเหมาะสมอย่างยิ่ง เพราะถ้าประชาชนสนใจประกอบอาชีพด้านใดด้านหนึ่งอย่างจริงจัง ก็ย่อมทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนดีขึ้น ซึ่งเป็นผลดีแก่ ประเทศชาติ เพราะประชาชนทุกคนเป็นส่วนประกอบที่สำคัญของประเทศชาติ

ส่วนการกำหนดแนวทางการประพฤติปฏิบัติของราษฎรตามประเพณีนิยมนั้น บางส่วนก็ถูกต้องเหมาะสม แต่บางส่วนก็ดูเกินความจำเป็น โดยเฉพาะในเรื่องการแต่งกายนั้น เป็นเรื่องที่รัฐบาลจอมพลป.พิบูลสงคราม ถูกโจมตีว่าเป็นการกระทำที่บังคับจิตใจของประชาชน เพราะรัฐบาลบีบบังคับคนจนให้ต้องจัดหาเสื้อผ้า เครื่องแต่งกายที่รัฐกำหนดขึ้น เช่น บังคับให้สวมรองเท้า สวมหมวก เลิกนุ่งโจงกระเบน ซึ่งเป็นสิ่งที่คนไทยส่วนมากไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ได้ทันทั่วทั้ง โดยเฉพาะในระหว่างสงคราม ซึ่งเป็นระยะที่ประชาชนไม่สามารถจะประกอบอาชีพได้โดยปกติ แต่ต้องดิ้นรนจัดหาเสื้อผ้า เครื่องแต่งกายสำหรับให้ถูกต้องตามรัฐนิยมและพระราชบัญญัติวัฒนธรรมนั้น ย่อมจะทำให้ประชาชนเกิดความรู้สึกว่าตนเองถูกบีบบังคับจิตใจอย่างรุนแรง

การดำเนินนโยบายสร้างชาติของรัฐบาลประสบผลสำเร็จในส่วนที่มีกฎหมายบังคับและส่วนที่เปลี่ยนแปลงโดยไม่ก้าวท้าวเรื่องส่วนตัวของประชาชน เช่น การเปลี่ยนแปลงนามประเทศ การเปลี่ยนแปลงวันขึ้นปีใหม่ เป็นต้น ส่วนใหญ่การชักชวนหรือการแนะนำนั้นจะไม่ได้ผลเท่าที่ควร เช่น การส่งเสริมด้านการอุตสาหกรรม การค้า ปรากฏว่าคนไทยไม่ให้ความสนใจต่อการประกอบอาชีพทั้ง 2 ประเภทแต่ยังนิยมที่จะประกอบอาชีพด้านกสิกรรมตามบรรพบุรุษที่เคยปฏิบัติมา

การลดตัวสะกด

เช่น	ลคพชญชนะ	จ	อุจจาค	-->	อุจาด
		ณ	วันณโรค	-->	วันโรค เป็นต้น

การเปลี่ยนแปลงสระ

การเปลี่ยนสระ

การเปลี่ยนรูปสระ เสียงคงเดิม

เช่น	เปลี่ยน ไม้้มลาย เป็น ไม้้ม้วน	ไ้	-->	ไ้
		ให้	-->	ให้ เป็นต้น

การเปลี่ยนรูปและเสียง

เช่น	สระยาวเป็นสระสั้น	เปน	-->	เป็น
	สระสั้นเป็นสระยาว	ยวชน	-->	เขวชน เป็นต้น

การเพิ่มสระ

เช่น	มีการประวิสรรชนีย์	สควก	-->	สะควก
		สอาด	-->	สะอาด เป็นต้น

การลดสระ

เช่น		ชนะ	-->	ชนะ
		พะนัน	-->	พนัน เป็นต้น

ลักษณะโครงสร้างของคำขวัญ

ลักษณะคำขวัญ ถ้าอาศัยลักษณะประโยคและข้อความของภาษาไทยเป็นหลักพอสรุปได้ ดังนี้

1. ประโยคและข้อความที่มีรูปแบบ โครงสร้างธรรมดา คือ ถ้อยคำที่นำมาผูกขึ้นเพื่อให้เนื้อความครบบริบูรณ์ พร้อมทั้งให้ความหมาย ประโยคและข้อความอาจะมีภาระประธาน
2. ประโยคและข้อความที่มีรูปแบบ โครงสร้างสัมผัส คือ ถ้อยคำที่มีลักษณะสัมผัสเหมือนกลอน บางครั้งมีการละประธาน

การใช้คำในคำขวัญ

คำประสม ได้แก่คำที่มีพยางค์ตั้งแต่สองพยางค์ขึ้นไป และต้องประกอบด้วยหน่วยคำ (morpheme) ตั้งแต่สองหน่วยคำขึ้นไป ซึ่งสามารถแยกได้ (Polysyllabic Polymorphemic Word) และเมื่อประสมแล้วจะมีความหมายเป็นหนึ่งความหมายเสมอ ประเภทของคำประสมในคำขวัญสามารถจัดออกเป็น 6 ประเภท

1. คำประสมอิสระ ได้แก่ คำประสมที่เกิดจากการนำเอาคำมูลตั้งแต่สองคำขึ้นไปมาประสมกันแบบง่าย
2. คำประสมซ้อน ได้แก่ คำที่เกิดจากการนำเอาคำที่มีความหมายเหมือนกันหรือคล้ายกันมาประสมกัน
3. คำประสมแย้ง ได้แก่ คำที่เกิดจากการประสมคำศัพท์ที่มีความหมายขัดแย้งกันหรือตรงข้ามกัน
4. คำประสมคู่ ได้แก่ คำที่เกิดจากการประสมคำที่มีความหมายเป็นคู่หรือมีความหมายสัมพันธ์ใกล้ชิด
5. คำประสมซ้ำคือ คำซ้อน 4 คำหรือ 6 คำมากกว่านั้น
  - ซ้ำส่วนหน้า เช่น เปลล้าเปลสั้น เปลกอบเปลคำ ว่าอะไรว่าตามกัน
  - ซ้ำส่วนกลาง เช่น ทรัพย์หุยในดิน สินหุยในน้ำ
  - ซ้ำส่วนท้าย เช่น คนงาม หมวกงาม
6. คำประสมสัมผัส ได้แก่ คำประสมที่มีเสียงสัมผัสคล้องจอง
  - ความหมายอยู่ที่ 2 พยางค์หน้า เช่น บ้านเกิดเมืองนอน ต่อเติมเสริมส่ง
  - ความหมายอยู่ที่ 2 พยางค์ท้ายหรือ 3 พยางค์ท้าย เช่น หักร้างด้าพง จงรักภักดี
  - ความหมายอยู่ที่พยางค์แรกและพยางค์ท้าย เช่น ทำมาหากิน
  - ความหมายอยู่ที่ พยางค์ 1 และ พยางค์ 3 เช่น ปลอดภัยพ้นภัยผอง
  - ความหมายรวมอยู่ทุกพยางค์ เช่น แม่น้ำลำคลอง บึงแดดกันฝน

นอกจากนี้ยังมีการใช้คำสัมผัสในคำขวัญ

1. สัมผัสสระ

- สัมผัสสระระหว่างคำในวรรคเดียวกัน
- สัมผัสสระระหว่างคำในระหว่างวรรค

2. สัมผัสพยัญชนะ

- สัมผัสพยัญชนะระหว่างคำในวรรคเดียวกัน
- สัมผัสพยัญชนะระหว่างคำในระหว่างวรรค

นอกจากนี้ยังมีการแบ่งประเภทคำขวัญตามสิ่งที่อ้างอิงโดยแบ่งได้ดังนี้

1. คำขวัญที่เกี่ยวกับการรักชาติ สามารถแบ่งเนื้อหาใหญ่ ๆ 2 เนื้อหา

- การปฏิบัติต่อชาติ

ก. การเชื่อผู้นำ

เช่น เชื่อผู้นำทำให้ไทยทั้งชาติ เป็นมหาอำนาจอันยิ่งใหญ่

ชาติที่รักจักรอดโดยปลอดภัย เพราะร่วมใจสมานสมัครสามัคคี

ข. การสำนึกในชาติ

เช่น ผู้นำ วีรชน ชาวไทย สามัคคีชัย ส้างชาติ

ส้างชาติให้เข้มแข็งด้วยความมานะอดทน

ตัวตายดีกว่าชาติตาย ตัวตายดีกว่าชื่อตาย

ค. การเคารพธงชาติ

เช่น คนไทยต้องเคารพธงชาติ

8.00 ตรง เคารพธง โดยเคร่งครัด

เคารพธงชาติ เวลา 8 โมงทุกวัน

ง. การนิยมสินค้าไทย

เช่น ไทยทำไทยใช้ ไทยทำน้ำตาลได้ ไทยต้องใช้น้ำตาลไทย

ไทยช่วยไทย ไทยช่วยซื้อ ต้องด้วยรัถนิม

จงช่วยกันใช้ของที่ทำในเมืองไทย

- การปฏิบัติต่อน้องร่วมชาติ

เช่น ประเทศชาติจะพินาศ เพราะประชาชาติขาดสามัคคี

สามัคคีนี้แหละล้ำเลิศ จักชูชาติเชิดพระศาสนา

บำรุงใจทหานของชาติด้วยอุงของขวัน

2. คำขวัญที่เกี่ยวกับการสาธารณสุขขั้นมูลฐาน ยังสามารถแบ่งเนื้อหาได้อีก 4 เนื้อหาดังนี้

- เรื่องการรับประทานอาหาร

เช่น หย่ากินผักดิบ ซึ่งสงสัยว่าไม่สะอาดพอ
จกกินแต่อาหารที่ต้มสุกใหม่ ๆ ไม่มีมเลงวันตอม

- เรื่องการนอน

เช่น การนอนจำเป็นต้องให้ได้ตามกำหนดเวลาและเลือกนอนยั้งที่ที่มีอากาศโปร่ง
ถูกต้องตามอนามัย

- เรื่องการระมัดระวังโรคภัยไข้เจ็บ

เช่น การชำระล้างพื้นนั้น ถ้าใช้เปรงสีฟันได้ก็จะยิ่งดี
เรามีอนามัย เราก็มีความสุข
เพื่อสวัสดิภาพส่วนรวม ควนฉึกษาป้องกันอหิวาต์

- เรื่องที่อยู่อาศัย

เช่น จัดบ้านเรือนให้น่าอยู่ น่าอาศัย สะอาดตา สะอาดใจ
ฉมที่ลุ่มน้ำขัง ในบริเวณบ้านหรือเก็บออกให้สะอาด
เช็ดล้างฝาบ้านเรือนให้สะอาด

3. คำขวัญที่เกี่ยวกับการมีจริยธรรม

เช่น การมีน้ำใจดีเป็นสายเดียวกัน
คำตัวต่ำกว่าคำเกียรติ
พึงรั้มเป็นอำนาจ

4. คำขวัญที่เกี่ยวกับการปฏิบัติตามวัฒนธรรม แบ่งเนื้อหาได้อีก 3 เนื้อหาดังนี้

- เรื่องการส่งเสริมวัฒนธรรม

เช่น วันรณั้มน่าไทย
เรามาพากันสร้างระเบียบให้แก่ชาติ

ชาติไทยกำลังหวัดต่อความเจริญทุกทางอย่างยิ่งและที่หิวมากที่สุดก็คือ วัฒนธรรม

- เรื่องการประพาศปฏิบัติ

เช่น การไม่ขากบ้วนน้ำลายในที่สาธารณะคือ วัฒนธรรม
ห้ามบ้วนน้ำหมากบนพื้นถนน
คนไทยหย่านั่งกับพื้น ในที่ไม่สมควร

- เรื่องการแต่งกาย

เช่น แต่งกายงาม ตามระเบียบวัฒนธรรม เป็นเครื่องชูสง่าราศีของตัวท่านเอง
และของชาติ
หญิงไทยหย่าละเลขสวมหมวก
มาลำนนำไทยเปนมหาอำนาจ

5. คำขวัญที่เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ

เช่น สำหรัคหุ่ที่ท่า
ลำบากกาช สบายใจดีกว่า
ทรัพย์หุ่ในดิน สินหุ่ในน้ำ ไครท่าไครได้

6. คำขวัญที่เกี่ยวกับการรู้หนังสือ

เช่น เมื่อภาษาไทยรุ่งโรจน์ ชาติไทยก็คองรุ่งโรจน์ด้วย
ลมพัดถึงไหน ภาษาไทยจะตามลมไปถึงนั้น
ช่วยชาติไทยให้คองชัยชนะ โดยการรีบอ่านเขียนหนังสือได้พายในสิ้นปีนี้

จากการศึกษาวิจัยพบว่ามีคุณค่าจริยธรรมที่สอดแทรกในคำขวัญ ซึ่งจริยธรรมเหล่านี้สามารถทำให้ประชาชนตระหนักถึงศีลธรรม จรรยา มารยาทมากขึ้น
จริยธรรมเหล่านี้ ได้แก่

1. ความรับผิดชอบ
2. ความซื่อสัตย์
3. ความมีเหตุมีผล
4. ความกตัญญูกตเวทีย

5. ความมีระเบียบวินัย
6. ความเสียสละ
7. ความสามัคคี
8. ความมัธยัสถ์
9. ความอดุสาหะ

6.2 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยพบว่าในอนาคตน่าจะมีการศึกษาสิ่งเหล่านี้

1. ศึกษาการใช้ภาษาไทยในการโฆษณาในสมัยจอมพล ป.พิบูลสงครามในหนังสือพิมพ์และวารสารต่าง ๆ
2. ศึกษาการใช้คำขวัญโฆษณาปัจจุบันนี้ในสื่อต่าง ๆ นำมาเปรียบเทียบกับเพื่อดูความแตกต่าง หรือความคล้ายคลึงกัน

บรรณานุกรม

- กมล การกุศล ทักษะความรู้ทางภาษาไทย โครงการตำรามหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตพิษณุโลก, 2522
- กัลยา ดิงศภัทย์ ม.ร.ว. งานวิจัยลำดับที่ 20 การใช้คำเรียกขานในภาษาไทย
สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ เสนอในการประชุมทางวิชาการ 700ปีลายสือไทย กรุงเทพฯ :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525
- ดิเรกชัย มหัทธนะสิน ลักษณะและโครงสร้างภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทย
เชียงใหม่ : คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2520
- เทียมจันทร์ อ้าแหวน บทบาททางการเมืองและการปกครองของจอมพลป.พิบูล-
สงครามในระหว่างพ.ศ.2475-2487 กรุงเทพฯ : วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2536
- ธวัช พลังเทพินทร์ ภาษาและการสื่อสาร รายงานการสัมมนาทางวิชาการครั้งที่
1 นิเทศศาสตร์ กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521
- นลินี สินธุเสก การศึกษากลุ่มคำภาษาไทยจากโฆษณาระหว่างปี 2387-2481
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิตภาควิชาภาษาศาสตร์นครปฐม : มหาวิทยาลัยมหิดล,
2536
- นววรรณ พันธุมเมธา งานวิจัยเรื่อง คำขวัญในภาษาไทย เสนอในการประชุมวิชา-
การ 700ปี ลายสือไทย 20-22 พ.ค.26 กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2526

- แน่งน้อย บุญเนตร คำคะนองในหนังสือพิมพ์รายวัน ระหว่างปีพ.ศ.2521-2525
วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย , 2531
- ประไพธ เปาโรหิต "อิทธิพลของการโฆษณา" กรุงเทพฯ ออมสิน
17 มีนาคม พุทธศักราช 2510
- ประสิทธิ์ กาพย์กลอน การศึกษาภาษาไทยตามแนวภาษาศาสตร์ , กรุงเทพฯ :
ครั้งที่ 3 , 2523
- พรเพ็ญ ต้นประเสริฐ เพลงไทยสากลระหว่างปีพ.ศ.2529-2531 การศึกษาด้าน
ลักษณะภาษาและการสะท้อนวัฒนธรรมของไทย วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต
กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2531
- พฤษภา เนียมรักษา การใช้ภาษาในวรรณกรรมของคอกไม้สด
วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530
- วรารณ รัตนกาญจน์ การใช้คำและการใช้เครื่องหมายในการโฆษณาในน.ส.พ.
รายวัน พ.ศ.2519 กับพ.ศ.2529 วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต กรุงเทพฯ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขต ประสานมิตร, 2534
- ศรีจันทร์ วิชาตรง การศึกษาวิเคราะห์ลักษณะภาษาไทยที่ใช้โฆษณาใน
น.ส.พ.รายวันระหว่างปีพ.ศ.2519-2521 วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต
กรุงเทพฯ: ภาควิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524
- ศิริพร แยมนิล ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริย
ธรรมกับอายุและการศึกษาของคนไทย , กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2520

สมิต สัจฉกร ความเห็นบางประการในการใช้ภาษาเพื่อการโฆษณา,
กรุงเทพฯ: นิเทศสาร, 2 ต.ค.2516 หน้า 15-18

สุริยา รัตนกุล ศ.ดร คำเชิงอ้างอิง:สุภชาติ คำพังเพย คำคมและวลีสำเร็จรูป,
กรุงเทพฯ: วารสารธรรมศาสตร์ , 2520

ราตรี ชันวารช การศึกษาการช้อนคำในภาษาไทย วิทยานิพนธ์ปริญญาคุษฎี
บัณฑิต กรุงเทพฯ : ภาควิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2534 (547 หน้า)

อนันต์และเนาวรัตน์ ทรงวิทยา
ไทย 104 ลักษณะภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
วิทยาลัยครุนครปฐม

อภิวัน เชื้อไทย อักขรวิธีไทยสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น วิทยานิพนธ์
ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2526

อุบลวรรณ ปิติพัฒนาโฆมิต งานวิจัยลำดับที่ 14 วิวัฒนาการภาษาโฆษณาในหนังสือพิมพ์
ไทย พ.ศ.2387-2527 กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ นางสาวอุทัยวรรณ จุลเจริญ
อายุ 27 ปี
ภูมิลำเนา จังหวัดชลบุรี
ประวัติการศึกษา
ระดับประถม โรงเรียนสุทธรรัตน์ จังหวัดชลบุรี จบการศึกษาปี 2522
ระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนชลกันยานุกูล จังหวัดชลบุรี จบการศึกษาปี 2528
ระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง จบการศึกษาปี 2531
ประวัติการทำงาน เคยเป็นผู้ช่วยผู้จัดการบริหารทัวร์ที่บริษัท ทropicเอเซียทัวร์ จำกัด